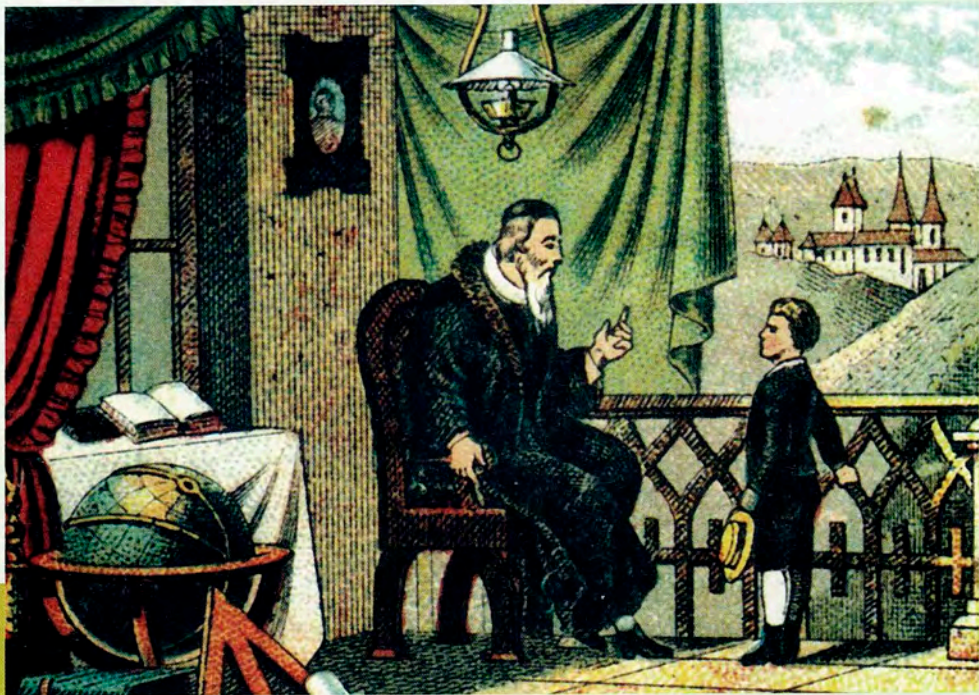

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

Jan Amos Komenský - Rok 2001 vyhlášen rokem jazyků

Z obsahu:

Rozhovor s pí. hraběnkou Waldstein-Wartenberg

Nové české filmy

Prezident a " Becherovka "

Kdo zachrání Karlův most?

Proslulý právník: Zastavím Temelín

Komunisté ukradli stovky dětí

Literární příloha

3 - Březen 2001

20. ročník

Kulturní klub Vás zve na autobusové zájezdy

s

AUSTRO-BOHEMIA

CZ-ZNOJMO & AUSTRO-BOHEMIA WIEN

31. března / 1. dubna 2001 PRAHA

sobota/neděle, hotel se snídaní 750,- öS dvojlůžkový pokoj
(pro členy A-B Club 650,-) přírážka jednolůžkový pokoj á 150,- öS

možnost objednání lístků na 31.3:

Stavovské divadlo, Balet Praha 20,00 hod

Národní divadlo -Carmen 19,00 hod

La Fantastika - Johanka z Arku - muzikál

Divadlo Na Fidlovačce- Mamzelle Nitouche 19,30 hod

Music Hall Pomada - Grease 19,00 hod

Divadlo Kalich Hamlet - muzikál 19,00 hod

Rudolfinum - Dvořákův sál Symf. orch. města Prahy 19,30 hod

Obecní dům - Smetanův sál Virtuosi Pragenses orch. 20,00 hod

atd . muzea, galerie

1. 4. TROJA zámek/ Zoologická zahrada

záloha 300,-öS

JÍZDA KRÁLŮ

26. nebo 27. května 2001

tradiční lidové zvyky - průvod - jízda, jarmark lidového
umění, dechovky, výstava lidových krojů atd.

26. května 2001 Vídeň - Vlčnov-jihní Morava 150,- öS

27. května 2001 Vídeň - Vlčnov-jihní Morava 150,- öS

23.-24.červen 2001 ČESKÝ KRUMLOV - Svátek pětilisté růže

sobota/neděle - bohatý kulturní program, divadlo v přírodě

záloha 300,- öS, zbytek 14 dní před odjezdem

cena zájezdu , autobus, hotel se snídaní pro:jednolůžkový pokoj: 800,- öS ,dvojlůžko 700,- öS

trojlůžko 650,- öS, oběd . x 90,- öS (23. 6. 2001)

záloha 300,- öS, zbytek 14 dní před odjezdem

Objednávky a informace:

AUSTRO-BOHEMIA Press Verein,

Lindeng. 5, 1070 Wien ,Fax: 8123650 oder 5263779 , e-mail:austrobohemia@yline.com

Austro-Bohemia, Kto. Nr. 00659124804 BLZ 20151 bei Bank Austria Wien.

Vážení členové, čtenáři a přátelé!

Dne 22. února 2001 se konala mimořádná valná hromada. Předsedkyně Kulturního klubu ing. Helena Baslerová přivítala členy a seznámila je s programem schůze.

bod a) Zvýšení příspěvků z 200 ATS/ CZK/ SKK na 250 ATS/ CZK/ SKK

Krátce zdůvodnila nutnost zvýšení. Návrh byl jednomyslně přijat.

bod b) Návrh nezbytné úpravy klubových stanov

- členství již nebude vázáno na stálý pobyt v Rakousku

- statuty byly rozšířeny o definici revizora

- možnost při demisi člena výboru, výbor doobsadit (kooptovat) s dodatečným schválením valné hromady

Návrh byl jednomyslně přijat.

Předsedkyně poděkovala přítomným za jejich zájem a pozornost. Krátce se zmínila o dalších plánech Kulturního klubu a schůzi ukončila.

V přátelském hovoru při dobrém jídle beseda srdečně pokračovala.

Výbor děkuje všem členům kteří zaslali svůj souhlas písemně.

výbor

Vážení přátelé v Rakousku,

složenky na rok 2001 najdete v březnovém časopise.

Každé číslo stojí peníze, které musí být vydány ze společné hromádky. Věříme tedy, že každý kdo má zájem o Kulturní klub, zvýšený příspěvek rád zaplatí a nebo pošle i něco navíc.

Svým příspěvkem umožníte, aby Klub nejen vydával časopis, ale aby pořádal i kulturní večery (na jejich režii často nestačí ani to, co se při nich vybere na vstupném), aby vyřizoval korespondenci, zaplatil dopisovatele atd.

Děkujeme i těm, kteří nám piší pochvalné (a pro nás povzbudivé) dopisy.

Byli bychom Vám však i vděční za dopisy, které by k obsahu Klubu byly kritičtější a pomáhaly nám orientovat se, co bychom měli dělat jinak. I když jsou naše možnosti finančně omezené, rádi bychom dobré rady přijali. Přijali bychom i kritiku toho, co píšeme a vybíráme k otisknutí. Potřebujeme ohlas, protože si neděláme iluze, že všichni naši čtenáři souhlasí s tím, co píšeme a otiskneme.

A pokud nám chcete pomoci, obracíme se na Vás opět s prosbou: upozorněte na KLUB své přátele a známé, získejte je jako další odběratele.

Výbor a redakční rada

Vážení přátelé v České republice,

již léta máme potíže co se týká vašich příspěvků. Někteří z vás důvěřují poště natolik, že peníze prostě vsunou do obálky a pošlou. Právem nám můžete vyčítat, že jsme vám až do dnešního dne neoznámili číslo konta, kam byste mohli peníze zaslat. Založit v ČR klubové konto není věc jednoduchá a k tomu velice drahá, a proto vám nabízíme možnost zaslání ročního příspěvku **250 CZK** na : název konta: Helena Dvořáková, Investiční a poštovní banka, divize poštovní spořitelna, číslo účtu: 107646135, kód banky: 5100, účel: Klub - příspěvek

Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze, které potřebujeme, nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé na Slovensku,

důvěřujte poště a vložte svůj příspěvek **250 SKK** do obálky.

Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze, které potřebujeme nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé, vážení čtenáři,

složenky s vyúčtováním inzerátů rakouských inzerentů zasiláme zvlášť. V České republice použijte prosím na této stránce uvedeného konta. Slovenské inzerenty prosíme, aby sumu vložili do obálky.

Srdečný dík

Účetní a redakce

Kursy češtiny

Čeština - pro začátečníky i pokročilé.
Zájemci, hlase se na tel. č. 6023651 Dr. Malá
Čeština - začátečníci i pokročilí.
Zájemci, hlase se na tel. č. 4089841 Dr. Brandeis

Kursy slovenštiny

Slovenština - poriada Slovenský inštitút. Začiatocníci aj pokročilí, individuálne alebo v malých skupinách, rýchlokurzy. Informácie a prihlášky na tel. 53 40 57 alebo osobne v Slovenskom inštitúte, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Viedeň

Výzva čtenářům !!!

Naše kancelář není obsazená a proto prosíme o pochopení, když se nás nedovoláte.

Namluvte své přání na záznamník a mějte s námi asi pět až sedm dnů strpení, než se určitě ozveme. Další možnost je, že nám zprávu nafaxujete, ale i zde prosíme o týdenní strpení. Máte-li možnost nám zprávu poslat e-mailem, odpovídáme během dvou dnů.

Klubová email adresa: kulturklubcs@Eunet.at

Děkujeme

Výbor a redakce

Vážení čtenáři, kteří se nově přihlásili

Nemáme placenou sekretářku, a proto touto formou srdečně děkujeme všem nově přihlášeným čtenářům, a doufáme že jsou s časopisem spokojeni. Prosíme o jejich ohlasy, přání, návrhy a kritiku.

Výbor a redakce

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král
Pyšná princezna
Princezna ze zlatou hvězdou
na čele
Hrátky s čertem
Císařův pekař
Nesmrtelná teta
Pohádky bratří Čapků:
Vodnická, Poštácká,
Tulácká
Maxipes Fík
Broučci
Rákosníček a jeho rybník
Půjčování je zdarma, záloha 100,-
ATS. Termín vypůjčení u p. Knížka v
hosp. "Zur böhmischen Kuchl", tel.:
4025731.

Lázně Poděbrady a Mariánské lázně

Informace v redakci klubu
Zájemci o pobyt v lázních zašlete svoje
přání faxovou e-mailovou formou nebo
namluvte své přání na záznamník.
Záznamník a fax: 402032099, e-mail: kulturklubcs@Eunet.at
redakce

Srdečně Vás zveme:

na dvojjazyčné představení

Jan z Žatce / Johann von Saaz: „ORÁČ Z ČECH / ACKERMAN AUS BEHEIM (BÖHMEN)“

v podání Jitky MOLAVCOVÉ - Alfréda STREJČKA

inscenace : Dušan Robert Pařízek

Hudbu složil: Jiří Pavlica

ve středu 14. března 2001 v 19,30 hod.

v klubovně školy Komenského

1030 Wien, Sebastianplatz 3

objednávky: Jaroslav Kolář tel.: 87 997 12

Vídeňská klenotnice - 17. března ve 14 hodin

výklad v češtině zdarma

Omlouváme se, že se dlouhodobě plánovaná akce Spolku vídeňských průvodců z důvodů nepředvídaně nutné restaurační práce v klenotnici, nemohla jak bylo oznámeno, konat.

Chcete-li se dozvědět víc o korunovačních klenotech a relikviích Svaté říše římské, uměleckých pokladech císařů Karla IV., Rudolfa II., Karla VI., Františka II. /I./ aj. či o pokladu řádu Zlatého rouna, přijďte 17. března do klenotnice v Hofburgu - Schweizer Hof /sraz u pokladny/. Prohlídka v českém jazyce začne ve 14 hodin.

(Pozn.: Bezplatný je pouze výklad, vstupné do objektu zůstává nezměněno.)

**Klub přátel Rakouska Praha Vás zve na akce,
které připravil na I. pololetí t.r.**

přednášky:

22.3. v 17.00 hod. Muzeum hl.m. Prahy, Na Florenci, velvyslanec
rada Viktor Schneider, Sociální politika Rakouska

5.4. v 17.00 hod. RKI, doc.dr.M.Hlavačka, Spiknutí rakouských
jakobínů

besedy:

10.4. v 16.00 hod. Klub v Jelení ul.č.15, dr.J. Losová, Vídeňské kavárny

16.5. v 16.00 hod. Galerie Urban (Deylova škola na Maltézském
nám. č.2), Maltézští rytíři.

S radostí na těchto akcích přivítáme naše vídeňské přátele.

Divadelní ochotnický spolek

**VLASTENECKÁ
OMLADINA**

sehraje

komicou hru se zpěvy
Burton Lane - Fred Saidi

DIVOTVORNÝ HRNEC

režie: Mirek Lev

v české škole Komenského

31. března v 16,00hod

1030 Wien, Sebastianpl. 3

přijďte se pobavit a zasmát

Vstupenky u členů VO -

tel. 350 04 13 nebo 893 40 58

nebo před představením u

pokladny

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ! SCÍTÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Ze dne 28. února 2001 na 1. března 2001 se podle zákona č. 158/1999 Sb. uskuteční v ČR sčítání lidu, domů a bytů. Státní občané ČR s trvalým pobytem v ČR zdržující se v tuto dobu v Rakousku se mohou sčítání zúčastnit prostřednictvím velvyslanectví ČR ve Vídni. Tomuto velvyslanectví na jeho adrese Velvyslanectví ČR, 1140 Wien, Penzingerstraße 11 - 13, mohou ve dnech od 1. března 2001 do 16. března 2001 od 9.00 do 11.30 hod. osobně odevzdat vyplněný a vlastnoručně podepsaný tiskopis "Sčítací list osob". Při odevzdání vyplněného sčítacího tiskopisu se totožnost prokáže předložením svého platného občanského průkazu ČR (nikoli cestovního pasu). Za nezletilé a za nesvéprávné osoby vyplňuje a odevzdává sčítací list jejich zákonný zástupce (rodič, opatrovník). Svě zastoupení dokládá svým průkazem totožnosti, rodným listem nezletilého, resp.soudním rozhodnutím o ustanovení opatrovníka nesvéprávné osobě. Jiné odevzdání sčítacích listů nebude pro sčítání lidu, domů a bytů v ČR podle výše uvedeného zákona platné. Sčítací listy budou zájemcům vydávány na výše uvedeném velvyslanectví ČR ve Vídni a na honorárních konzulátech ČR v Linci (Honorarkonsulat der Tschechischen Republik, 4021 Linz, Raiffeisenplatz 1, Telefon 0732/65962000, úřední hodiny: pondělí až pátek od 9.00 do 12.00 hod.), v Salcburku (Honorarkonsulat der Tschechischen Republik, 5021 Salzburg, Bergerbräthofstraße 27, tel. 0662/879624, úřední hodiny: pondělí, středa, pátek od 10.00 - 12.00 hod.), ve Štýrském Hradci (Honorarkonsulat der Tschechischen Republik, 8010 Graz, PEWAG, Theodor - Kömer- Straße 59, tel.0316/6070401, úřední hodiny: pondělí, úterý, pátek od 10.00 do 12.00 hod.) a v Klagenfurtu (Honorarkonsulat der Tschechischen Republik, 9020 Klagenfurt, Pierlstraße 33, tel. 0463/57480, úřední hodiny: pondělí, úterý, pátek od 10.00 - 12.00 hod.).

Případné dotazy vám zodpoví vedoucí konzulárního oddělení - sčítací komisař velvyslanectví ČR ve Vídni JUDr. Prosa na telefonní lince 01/8942125. Velvyslanectví ČR ve Vídni

Šance pro nové melodie

Děčínská radnice vyhlásila autorskou písňovou soutěž s názvem Děčín 2001. Cílem tohoto záměru je hledání nových písní, podpora interpretů, popularizace tuzemské tvorby a samozřejmě podaná ruka mladým talentům. "Zúčastnit se může každý občan České republiky, i žijící mimo území ČR, ovšem kromě členů hodnotitelské komise, odborné poroty a přípravného štábu," zdůraznil Právu pracovník Městského úřadu v Děčíně Richard Musil. Zasláné soutěžní písně musí být původní a nesmějí být také do finálového večera veřejně provozovány. Zájemce o účast v tomto hudebním klání zasílá svou píseň ve formě demonahrávky (kazeta, CD, minidisk) nebo zašle notový záznam se značkami a textem. Může ovšem také doporučit interpreta či skupinu. Na případnou dohodu s interpretem budou pořadatelé brát zřetel. Žánrové rozpětí soutěže se pohybuje mezi popem, poprockem, popcountry a dance. "Termín uzávěrky soutěže je 31. března 2001, autoři dvanácti vybraných písní budou organizátory soutěže, konané letos 23. června v rámci Mezinárodních hudebních dnů Děčín 2001, informováni písemně, včetně dalších podrobností," doplnil nám Musil. Svá díla mohou autoři do písňové soutěže posílat na adresu: Městský úřad Děčín, Popfest Děčín 2001, Mírové náměstí 1175/5, 405 02, Děčín IV.

Rudolf Prchal

Kurz českého jazyka pro krajanů

Jako každým rokem se uskuteční kurz českého jazyka pro krajanů, který se pořádá na základě programu pomoci České republiky krajanům, a to v termínu od 26. července do 24. srpna 2001 ve studijním středisku Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Dobrušce.

Věkový limit je 18 let, jazyková výuka probíhá od pondělí do pátku v dopoledních hodinách, celkem 90 vyučovacích hodin ve skupinách podle stupně pokročilosti. Také v tomto roce bude otevřena třída pro úplně začátečníky. Kurz je určen pro krajanů, kteří český jazyk nějakým způsobem využívají ve prospěch širší krajanové komunity a je plně hrazen vládou ČR.

Pro účastníky kurzu je také připraven mimoškolní program, návštěva historických památek měst, folklórní pořady, seznámení s přírodními krásami a pod. I tyto akce jsou hrazeny MZV ČR.

Přihlášky musí být s potvrzením spolku zaslány nejpozději do 6. dubna 2001 na velvyslanectví ve Vídni.

V případě zájmu volejte pí. Baslerovou: tel.-fax a záznamník: 7988454, nebo e-mail: kulturklubcs@EUnet.at

Kromě stipendistů se mohou do kurzu přihlásit i krajané, kteří si náklady na studium a pobyt budou hradit sami.

Po obdržení přihlášky a vyplnění zašlete přímo na adresu uvedenou v tiskopisu. (V případě zájmu o tiskopis volejte pí. Baslerovou: tel.-fax a záznamník: 7988454, nebo e-mail: kulturklubcs@EUnet.at

V případě zájmu rodinných příslušníků nebo přátel o ubytování ve studijním středisku sdělujeme, že 1 noc stojí cca 150,-Kč. O toto ubytování je nutné požádat s dostatečným předstihem na adrese: Studijní středisko ÚJOP UK, Solnická 777, 518 17 Dobruška, ČR - telefon, fax **420 443 21247 (623247), e-mail: Ukdobruska@dka.cz.

Editorial

V lednovém vydání našeho časopisu jsem informoval o třech kandidátech na jen dvě volná místa v českém poradním sboru spolkovém kancléřství. Menšinová rada vyšla místo pana Buchala pana Petra Gregoryho, Kulturní klub na místo zesnulé paní Ing. Sklenářové mladého Richarda Baslera a Kontaktfórum narukuje nové místo pro paní Mag. Zuzanu Brejchovou. Rozhodnout musí, v případě že se menšinové organizace mezi sebou nebudou vstupu dohodnout na jen dvou kandidátech, spolkové kancléřství.

24. ledna 2001 zahájilo Kontaktfórum „volební kampaň“. V rámci představení Ladislava Smoljaka „Fantom Realistického divadla 7denka Nejedlého“, které pořádalo Kontaktfórum v divadelním sále naší školy dostali přítomní diváci dopis předsedy Kontaktfóra Jana Brabence, ve kterém představuje paní Brejchovou a zároveň vyplněným ústředí vyzývá k podpoře kandidatury. Kontaktfórum tak využilo příležitosti dobře navštíveného představení na sebe upozornit. Z. publika se ale také ozývaly hlasy že dopisem představení zneužilo.

V historii menšiny je to jistě krok unikátní k přímému řešení problematické situace, ale přínosem není. V principu by bylo všeobecné hlasování o osobách nastupujících do poradních sborů možností výběru. V dlouhých diskusích všech ra-

kouských menšin byla tato cesta ale jednoznačně zavržena, protože už první krok – registrace těch, kteří smejí hlasovat se ukázal neřešitelný.

Musí být Rakušanem nebo stačí být Čechem? Co je kritérium Čecha? Pokud Čech nemá rakouskou státní příslušnost, jak dlouho musí být v Rakousku? Musí umět česky? Musí být členem českého spolku? To je jenom malá část otázek bez odpovědi.

V případě přesné definice je nutno najít společný postup pro Čechy, Slováky, Sloviny, Chorvaty, Maďary a Romy. Když se i to povede je v rámci sčítání lidu (je zhruba každých deset let) pro občany Rakouska možné se menšinově, dle nových kritérií deklarovat. Jelikož dotazníky na sčítání lidu 2001 jsou již hotové máme další příležitost zase 2011. Tolik času nemá ani Kontaktfórum.

Schůdnější a rychlejší cestou se zdá být v rámci schůze zástupců spolků a organizací vybrat ze třech kandidátů dva a opominutému aspirantovi dát možnost své návrhy v poradním sboru nejen písemně předložit, ale také osobně obhájit. Zůstává podotknout, že od usranování českého poradního sboru v roce 1994 byly všechny návrhy a doporučení, někdy třeba po dlouhých diskusích, odsouhlaseny jednohlasně.

Ing. Karel Hanzl

Informace o Libri prohibiti

- Knihovna a čítárna Libri prohibiti sídlí na Senovážném náměstí (dříve Gorkého nám.) č. 2, Praha 1, v I. patře.
- Otevírací doba: Pondělí - čtvrtek 13 - 17 hodin.
- Fondy obsahují: Samizdatovou českou a slovenskou literaturu z let 1960 až 1989 včetně časopisů. Exilovou českou a slovenskou literaturu z let 1948 až 2000 včetně časopisů. Samizdatovou polskou literaturu z let 1979 - 1989 včetně časopisů. Literaturu čs. válečného exilu z let 1939 - 1945. Literaturu ruského a ukrajinského exilu z let 1920 - 1990 včetně časopisů - v omezeném rozsahu. Cizojazyčnou literaturu, vztahující se k Československu, včetně časopisů. Materiály vytvořené československou a polskou domácí a zahraniční opozicí (letáky, pohlednice apod.). Dokumenty VONS, Charty 77 a dalších nezávislých iniciativ. Nosiče zvukového a obrazového záznamu, vytvořené naší domácí i zahraniční opozicí.
- Všechny fondy jsou přístupné k prezenčnímu studiu.
- Vybrané publikace půjčujeme proti složené kauci.
- K dispozici jsou článkové bibliografie nejdůležitějších samizdatových časopisů a sekundární literatura.
- Poskytujeme konzultace a počítačové rešerše.
- Kopírujeme celé publikace či jejich části.
- Kontaktovat nás můžete telefonicky nebo faxem na tel. číslo 24225971 (mimo úřední hodiny záznamník), popřípadě formou elektronické pošty na adrese libpro@iol.cz.
- Zřizovatelem knihovny je občanské sdružení Společnost Libri prohibiti, registrované ministerstvem vnitra ČR.
- Výbor Společnosti Libri prohibiti:
 - Prof. PhDr. Radim Palouš dr. h. c. (mult.), předseda
 - Doc. ing. Ivan M. Havel, CSc., místopředseda
 - Jiří Gruntorád, jednatel
 - JUDr. Oldřich Černý
 - Zdeňka Gruntorádová
- Vedoucím knihovny je Jiří Gruntorád, audiovizuální oddělení má na starosti Miloš Müller.
- Číslo bankovního účtu je 1932091349/0800 u České spořitelny, a. s., Praha 1, IČO je 45247048.
- Více informací naleznete na našich WWW stránkách <http://libpro.cts.cuni.cz>

Pořad o Česku v rakouském rozhlase

Rakouský rozhlas připravil sérii příspěvků o aktuálním dění - ale nejen o něm - v sousedních pěti státech, které usilují o vstup do Evropské unie. Cílem této akce je zlepšit informovanost Rakušanů o zemi a lidech v Česku, Maďarsku, Slovinsku, Slovensku a Polsku.

Seriál bude vysílán pod názvem "Sousedé. Průzkumy v sousedství Rakouska". První díl série, který byl odvysílán, se zabýval Českou republikou.

(mk)

TEIL 1:

Nebenan

poznámka redakce:

Zato, že Vás tak pozdě informujeme nemůžeme. Dostali jsme plakátek s akcí, která byla jistě mnoho měsíců připravovaná, dva dny před vysíláním. Ve čtvrtek 25. ledna byl na programu pořad s názvem "Moment - Leben heute" Was wurde aus den 1968 nach Wien geflüchteten Tschechen? Pořad nás sice poutavě informoval o mladší vlně "vyhostěnců" v rozpětí roků 1980 - 1990, ale o emigrantech roku 1968 jsme se z jinak zajímavého pořadu nic nedozvěděli.

Zur Eröffnung der Ausstellung

Jan SágI

am Donnerstag, 5. April 2001
um 19.00 Uhr,

laden wir Sie und
Ihre Freunde herzlich ein.

Zur Ausstellung spricht:
Regina Maria Anzenberger

Die fotografische Partitur
von Jan SágI „Schwalben“
spielt auf der Geige Eva Kerlická

Ausstellungsdauer: 6. 4. 2001 – 11. 5. 2001

TSCHECHISCHES ZENTRUM HERRENGASSE 17 1010 WIEN
TEL. + 43 0043 1 5352380 14 MO - FR: 9 - 12 u. 13 - 17 UHR
LU STION HERRENGASSE G. RAISE FREYUNG

„In meinen Fotos geht es mir um die Visualisierung meiner persönlichen Erfahrung, angefangen bei Archetypen bis zum gestrigen Unsinn im Radio. Über Fotografie, die mehr visuell ist als narrativ, können wir nur im ersten Plan reden. Aber Fotografie hat dann Sinn, wenn sie die Möglichkeiten der Sprache überschreitet. Das primäre und wichtigste an der Fotografie sind visuelle Werte. Was ich sagen kann, ist, daß es mir immer um Landschaft mit einem menschlichen Eingriff geht und um menschliche Aktivität. Mein Bildband „Landschaft“ erzählt eigentlich darüber, wie der Mensch aus der Natur eine Landschaft erschafft und sie gleichzeitig dadurch, daß er sich darin wie ein Schwein verhält, zerstört, so daß am Ende eine Wüste bleibt. Meine Landschaften handeln über den Verlust der Sensitivität gegenüber der Natur.“

Jan SágI in einem Interview mit Renata Fryšarová in der Zeitschrift Advanced Foto Video

SágIs Bildreportagen sind keine wissenschaftlichen, politischen oder sonstwie objektivierend orientierten Kommentare zur gesehene Wirklichkeit - im Gegenteil - es sind Bilder, die wie bekannte Gemälde wirken. Der Effekt des Déjà-vu ist für Jan SágI eines der wichtigsten Stilmittel seiner Fotografien, in denen es um künstlerische - also subjektiv gesehene und akzentuierte - Wirklichkeitsberichte geht, die oft mehr über den Fotografen als über die Wirklichkeit aussagen. Der Fotograf sucht und sieht mit den Augen eines Menschen, der historische und moderne Kunststile kennt und beherrscht. Ob es sich um impressionistische Flecken und Strukturen, expressionistische Deformationen, futuristische Simultanität, kubistische Splitterstrukturen und Collagen, pop-artistische Objets trouvés und nouveau-realistische Decollagen, farbige Strenge des Hard edge, minimalistische Reihung oder mehrfache Überlagerungen von Reflexionsflächen des Fotorealismus handelt, SágI entdeckt in der Wirklichkeit Szenen, die den Leitbildern der modernen Kunstgeschichte sehr nahe kommen. Während diese bildnerischen Systeme außerhalb der Realität formuliert wurden und jeweils unterschiedliche ästhetische Qualitäten definieren, bringt Jan SágI sie wieder in die Realität zurück.

Pavel Liška im Katalog der Ausstellung „Jan SágI - Regensburg, Der Blick von außen“

JAN SÁGI

Er wurde am 25. 3. 1942 in Humpolec geboren.
Er lebt in Jeseník bei Prag.
Seine Adresse: Láznická 391, 252 42 Jeseník, Tel./fax: 00420-2900 55 665
Er fotografiert seit 1957, seit 1965 arbeitet er als selbständiger Fotograf

Selbständige Ausstellungen:

- 1969 Prag, V. Spála-Galerie (mit J. Kolář, B. Kolářová und Z. Ságlová)
- 1979 Prag, Institut für makromolekulare Chemie
- München, Galerie ve věži (mit P. Barka und A. Janovský)
- 1981 Hamburg, Schröder-Saal des OJAM
- 1985 Prag, UKDZ
- 1987 Marienbad, Farbige Welt (mit J. Sauděk und M. Švabík)
- Prag, Gedenkstätte des nationalen Schrifttums (mit O. Jirák)
- Prag, Junior Klub Na chmelnicí (mit J. Kolář)
- Prag, Karel Čapek Buchhandlung
- Prag, UKDZ
- 1990 Neu Isenburg, Galerie Coupole (mit Z. Ságlová)
- 1992 Prag, Prager Haus der Fotografie
- Prag, Haus der Kunst
- 1997 Prag, Kammersäle des nationalen Schrifttums (mit O. Jirák)
- Prag, im Wandel seiner Architektur
- Berlin, TSCHECHISCHES ZENTRUM, Prag im Wandel seiner Architektur
- Dresden, Galerie moderne zeiten, Prag im Wandel seiner Architektur
- 2000 Regensburg, Städtische Galerie „Leerer Beutel“ (mit Inge Morath)
- Der Blick von außen
- Brunkál, Galerie v kapli, ART CULT*

Teilnahme an Ausstellungen:

- 1965 Prag, Klub des SCŠVJ Mánes
- 1970 Prag, Mánes, Ausstellung junger Künstler
- 1972 Paris, Biennale de Paris
- 1979 Prag, Kniha Vodčková, Fotos für das Interieur
- Tokyo, AI Galerie, Media practice
- Prag, Galerie Centrum
- 1980 Prag, Galerie Na Újezdě
- 1981 Prag, Galerie Na Újezdě
- 1982 Brno, Mährische Galerie, Aktuelle Fotografie
- 1983 Arles, RIP Arles (audiovisuelles Programm)
- 1984 Prag, Galerie D, Tschechische darstellende Fotografie
- Prag, Fona Galerie
- San Francisco, Thraxkey and Robertson Gallery, The Aspects of Czech Photography
- 1985 Prag, Galerie D
- London, The Photographers Gallery, 27 Contemporary Czechoslovakian Photographers
- Tokyo, Doi Photojazz
- Beijing (China), Nationalgalerie
- 1986 Köln, Moderne Farbfotografie 1936-1996 (Photokina)

Köln, Selections 3 (Polaroid)

- Kroměříž Der Körper in der tschechoslowakischen Fotografie 1900-1996
- Andorra, 13th FIAP Colorprint Biennial
- Brno, Mährische Galerie, Cheb, Bechyňe Der Augenblick
- Prag, Interkamera
- 1988 Prag, Fotocentrum, Landschaft B. Landschaft
- Prag, Galerie na Újezdě Landschaft
- Bratislava, Žďár nad Sázavou, Der Augenblick
- 1989 Prag, Haus zur steinernen Glocke, Wege der tschechoslowakischen Fotografie
- Prag, Nationalgalerie, Tschechoslowakische Fotografie 1945-1989
- Prag, Galerie D, Gegemwärtige angewandte Fotografie
- Prag, Fotocentrum, und weitere 7 Städte in Europa, Tschechoslowakischer November 1989
- 1990 Köln, Museum Ludwig, und weitere 12 Städte in Europa und USA, Tschechoslowakischer November 1989
- 1995 Prag, Galerie Ambit, Czech Press Photo
- 1996 Prag, Galerie Ambit, Czech Press Photo
- Alberndorf, Österreich, Atelier Maxera
- Prag, Altstadt Rathhaus, Czech Press Photo
- 1999 Brno, Wir 1948-1989, Fotografien aus der Sammlung der Mährischen Galerie in Brno
- Prag, Altstadt Rathhaus, 1989 mit den Augen der Fotografen
- 2000 Prag, Altstadt Rathhaus, Prag im Wandel

Bücherver:

- Südböhmische Landschaft, 1985, Pressfoto Verlag (dieses Buch bekam einen Preis im Wettbewerb des Kulturministeriums „Die schönsten Bücher des Jahres 1995“)
- Nordwestböhmen, 1985, Panorama Verlag
- Und Paris? Wie war es?, 1987, Pressfoto Verlag (Preis im Wettbewerb „Die schönsten Bücher des Jahres 1997“)
- Paris (mit O. Jirák), Slovart Verlag
- Landschaft, 1995, Studio Kant, Preis für die Fotopublikation des Jahres

Fotos in Sammlungen:

- Mährische Galerie, Brno
- Bibliothèque Nationale, Paris
- The Polaroid Collection, Lausanne
- Deutsche Photographische Gesellschaft
- Kunstgewerbemuseum, Prag
- Victoria and Albert Museum, London
- Museum of Fine Arts, Houston

Erwähnt in Lexika der Fotografen:

- Contemporary Photographers, St. James Press, Großbritannien, USA
- Photographers Encyclopaedia International 1939-1983, Michèle et Michel Auer, Schweiz
- Wege der tschechoslowakischen Fotografie, Daniela Mrázková und Vladimír Remel, Mladá fronta, Prag 1989
- Was ist Fotografie, Prag 1989
- 150 Jahre Fotografie, Prag 1989
- Fotografie in Böhmen und Mähren 1839-1999, Vladimír Brgus, Pavel Scheufler, Grada, Prag 1999

Vědec, který umí rozesmát

Miněn je vědec literární, Dr. Radko Pytlík, kterého představilo České centrum na literárním večeru 22. 1. 2001. R. Pytlík se jako literární vědec věnoval především tvorbě spisovatele J. Haška, podařilo se mu dokázat, že Haškovy písemné projevy v jednotlivých listech, kde jako redaktor působil, nejsou záznamem bujně fantazie, nýbrž doklady jeho jednání.

Přeplněné České centrum mělo však možnost seznámit se i s vlastní tvorbou R. Pytlíka. Z jeho knih "Prager Kuriositäten", "Heitere Streifzüge" a "Pod pípou" četla herečka, paní Zdenka Procházková. Úsměvné příhody o osobnostech, jež byly svázány s kulturní Prahou (E. E. Kisch, J. Masaryk, Gustav Mahler aj.) vyvolaly nejen gejrír smíchu.

mb

"Pohádka" mládí

Tak bychom mohli nazvat v přeneseném významu divadelní představení, "Fantom Realistického divadla Zdeňka Nejedlého" v podání herců divadla Studio Láďa, které uspořádalo Kontaktforum v sále české školy spolku Komenský dne 24. 1. 2001. Hra sice byla hrou, ale jistě přítomným divákům spíše připomínala realitu, kterou déle či kratěji, mírněji či intenzivněji prožívali. Pro velmi mladé ročníky se stala pochopitelnější až po obdržení záchytného klíče k řešení úlohy. Pak se tato generace nesmírně bavila ukázkami častušek typu "... Vrstva hlíny, vrstva hnoje..." ne zcela srozuměna s tím, že to vše kdysi bylo míněno smrtelně vážně.

Zda-li to "zavinilo" publikum či jiné okolnosti, zdálo se, že "Fantom" se v první části představení jakoby váhavě rozjížděl. Patříčný švunk nabyl kus hry v druhé polovině. Nevylučujeme ovšem, že to byl režijní záměr. Dobrá návštěvnost a nálada potvrdily spokojenost publika.

mb

Není realismus jako realismus

Kdo se zúčastnil vernisáže výstavy "Vožniakova česká škola fantazijního realismu" rozšířil své vědění. Vedle známých typů realismu - kritického a socialistického, poznal realismus fantazijní. Vožniakovu českou školu fantazijního realismu představil velmi početnému publiku Dr. Jan Kříž z Českého muzea výtvarných umění v Praze, výstavu otevřel velvyslanec ČR v Rakousku Dr. Jiří Gruša.

Zakladatel školy Jaroslav Vožniak je autorem řady obrazů, jeho práce ze 70. a 80. let patří k nejoceňovanějším dílům evropského fantazijního malířství. Vožniakova dcera Marta Hadincová upoutala díly, tvořenými technikou "airbruch", jež stupňuje iluzi reality, současně ji však uměle mění.

Miroslav Hadinec se představil scénickými alegoriemi. Tvorbu Ivany Vožniakové, snachy Jaroslava Vožniaka, lze charakterizovat jako spojení lyrismu, snu a skutečnosti.

Nanejvýš zajímavá výstava za přítomnosti autorů, dobře vypravený "miniprvodce" výstavou. Do posloupnosti "fantazijní" plně zapadá, pokud se nejedná o tiskovou chybu, i následující údaj - M. Hadincova-Vožniaková, nar. 16. 3. 1958 Praha, Ivana Vožniaková, nar. 16. 3. 1958 Plzeň. A pak že na "fantazijní" je potřeba školu.

mb

Vaculík bez diskuse

Mnohoznačnost názvu "posudku" pořadu, na který pozvaly zájemce tři instituce - Velvyslanectví ČR v Rakousku, Rakouská společnost pro literaturu a České centrum dne 19. 2. 2001 do prostor Českého centra, se v souvislosti se jmenovaným pořadem přímo nabízí. Představit Vaculíka ve Vídni, to je bez diskuse, "jít" na Vaculíka je prostě bez diskuse. Na čtvrtině kroku však zůstala ona diskuse, diskuse s autorem, jak to avizovalo pozvání na akci - "Der Frühling ist da" - čtení a diskuse s českým spisovatelem Ludvíkem

Ludvík Vaculík

Vaculíkem. "Našlapané" České centrum /při podobné návštěvnosti by bylo vhodné nezapomenout na možnost přísunu čerstvého vzduchu/ se potěšilo četbou ukázky v autorově podání, bylo však ochuzeno o další část - diskusi, kterou "zachránil" pan velvyslanec J. Gruša a jedna návštěvnice. Kde "zůstal" koordinátor diskuse, který dbá o její náležitý spád? V tomto případě "spadla" diskuse velmi rychle.

mb

poznámka redakce: Předsedkyně Klubu využila příležitosti při podpisu knihy a zeptala se pana Vaculík zda by nebyl ochoten pro českou menšinu číst své fejetony a vyprávět o své tvorbě v češtině. Po krátkém zamyšlení, pan Vaculík prohlásil, "že tedy na podzim ano".

Klub přátel Rakouska se představil v Českém centru

Ve středu 14.2. se v Českém centru představil Klub přátel Rakouska z Prahy. Po přivítání hostů a uvedení představitelů Klubu zástupkyní ředitele paní Klabanovou, seznámila přítomné předsedkyně ing. Věra Bombová se vznikem a činností Klubu.

Úvodní částí skladby Bedřicha Smetany Vltava v mistrovském podání Václava Bomby byli všichni nadšeni, stejně tak i přednesem skladeb Antonína Dvořáka, Johana Strausse a dalších. Závěr patřil písničkám Karla Hašlera a českým polkům, které si všichni s radostí a chutí zazpívali.

Úryvky ze vzpomínek vídeňských Čechů zpracovaných dr. Janou Losovou CSc. byly seřazeny do tří bloků:

- rodinný život, prostředí a jazyk
- školství, dětství
- česká menšina a její život.

Redaktor ORF Dalibor Hýsek uvedl kazetu Das Wiener Kind, kterou natočil se členy Klubu v Praze.

Večera se zúčastnila řada vzácných hostů. Delegace Ministerstva zahraničních věcí ČR, velvyslanectví ČR ve Vídni bylo zastoupeno panem mag. Martinem Čechem, delegace Vídeňské university v čele s prof. dr. Mitterauerem, zástupci rakouských organizací Auslandsösterreichischerwerk a Vereinigung der Österreicher im Ausland paní Margarete Agis a generální sekretář Dkfm.dr. Otto Fuhrmann, ředitel

Václav Bomba

Islámského gymnásia ve Vídni mag.phil. L. Sommer, dále předseda Menšinové rady DI Arch. O.Česka, zástupkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků ve Vídni paní Dr. Marie Brandeis a další.

Účastníci večera v závěrečné besedě si s chutí sdělovali své dojmy a rádi si popovídali se všemi, kteří pro ně tento příjemný zážitek připravili. VB

Premiér Zeman ve Vídni

Na neoficiální návštěvě byl v pátek 16. února 2001 ministerský předseda České republiky Miloš Zeman ve Vídni. Po přiletu odjel p.Zeman na Vídeňskou univerzitu, kde hovořil k mladým členům sociální demokracie. V podvečer se sešel v rezidenci velvyslanectví České republiky s J.E. velvyslancem Jiřím Grušou a po 18 hodině s předsedou parlamentu Rakouské republiky Heinz Fischerem.

Setkání "silné trojky" tak jako i celý večer byl neoficiální a proběhl jako když se setkají staří přátelé, v pohodě a srdečné náladě. A to i přesto, že se hovořilo i o politickém dění a vztahu dvou sousedních států. Premiér Miloš Zeman ještě před odletem zpět do Prahy stihl rozhovor s novináři.

Senzační Don Carlos v Brně.

Neuplynulo ani 14 dní od poslední návštěvy v brněnské opeře, kdy jsme zhlédli a někdy trochu neslyšeli Dvořákovu Rusalku, (snad zaviněnou chřipkovou epidemií), ale zato v kouzelné skutečně pohádkové inscenaci, s velice solidní prací dirigenta, orchestru a režie.

Antonín Dvořák – Rusalka, libreto: Jaroslav Kvapil

dirigent: Jan Zbavitel, režie: Václav Věžník, scéna: Ladislav Vychodil, kostýmy: Josef Jelínek

A už jsme zase jeli do Brna.

Naše obavy, že obsazení rolí a hlasová dispozice pokazí Verdiho operu – Don Carlos, nastudovanou v rámci oslav jeho 100. výročí úmrtí, se nejenom rozplynuly, naopak po představení neznalo naše nadšení mezi.

11.března 1867 měl Carlos po mnoha potížích konečně v Paříži premiéru.

Kritikové obviňovali Verdiho z napodobování Wagnera. Skladatel Bizet například napsal: "Verdi už není Ital. Chce být jako Wagner. Nemá už svoje vlastní nedostatky, ale postrádá také všechny svoje přednosti."

Přesto mělo bolognské uvedení s Terezou Stolzovou v roli Elisabett, u italského publika veliký úspěch. Po pěti letech se Verdi k Donu Carlosovi vrací. Škrta první dějství a balet ze 3. dějství, sbor inkvizitorů z pátého. Nechá text opery přeložit do italštiny. Tato verze, kterou také uvedla brněnská opera byla uvedena poprvé v milánské La Scale 10. ledna 1884.

Don Carlos se během doby stal milovaným a respektovaným dílem, které se odlišuje od všech Verdiho předchozích oper. Mimořádné rozvinutí harmonických prostředků, vykreslení atmosféry pomocí velkého orchestru, bez dominance vokální složky díla, naopak orchestr často přejímá melodickou linku zpěvu a dál jí rozvíjí. V tomto díle Giuseppe Verdi nesporně dosáhl jednoho z uměleckých vrcholů své tvorby.

Toto brněnské představení mohlo být klidně ve vídeňské státní opeře, či dalších špičkových operních domech. Zpěváci, dirigent, sbor, orchestr, inscenace, režie a hlavně sólisté nás velice uchvátili. Gratulujeme brněnské opeře k tak perfektnímu představení.

Giuseppe Verdi – Don Carlos, libreto: J.Méry a C. du Locie

dirigent: Oliver Dohnányi, režie: Tomáš Šimerda, scéna: Vladimír Soukenka, kostýmy: Josef Jelínek

obsazení: Filip II – Milan Bürger, Don Carlos – Valentin Prolat, Elisabetta z Valois – Regina Renzowa-Jürgens, Rodrigo - Vladimír Chmelo, Eboli - Alina Gurina, Velký inkvizitor – Nikolaj Marčenko, mnich – Zdeněk Plech, Teobaldo, páže – Martina Čičmancová, hrabě Lerma – Petr Levíček, andělský hlas – Jaroslava Hýlová

kk

Obdivuhodný životní elán

prokazuje takřka dennodenně paní Margareta /Daisy/, hraběnka Waldstein-Wartenberg. Neboť plní zděděnou povinnost aristokratického rodu - služba potřebným a vlasti. Jen v pohádkách a pokroucených společenstvích se mluví o pýše, ješitnosti a pohrdání jako šlechtických výsadách. Zamlčují se ty skutečné - čestnost, spravedlnost, odvaha, odpovědnost za druhé. Reprezentuje jednu z erbovnic rodin, jež ukazují okolnímu světu na hodnoty, které se nedají získat za peníze, ale které zviditelňují každého člověka.

Kde jste se narodila, odkud pocházíte?

D. Waldstein: Narodila jsem se v Londýně. Můj otec, který pocházel z Plzně, tam působil jako attaché pro hospodářské věci. Zastupoval tehdy v Londýně české sklo, moje matka pocházela z Moravy. Otec zemřel týden po mých prvních narozeninách. Nakazil se v Londýně, zemřel u nás na Moravě. Maminka zůstala potom u svých rodičů na Moravě. Vyrostla jsem na Haně, což je jistě slyšet z mého projevu.

Musím Vám trochu oponovat, "po hanácku" vsukku nemluvíte.

D. Waldstein: Myslím, že to s mou češtinou jde, ale je přece jenom nějaká jiná, tak jak mi kdysi řekla jedna velmi milá paní: "Vy mluvíte česky docela dobře, ale ta Vaše čeština je taková zámecká." U nás se doma mluvilo anglicky, francouzsky, německy a česky, takže v každé řeči zůstal nějaký přízvuk.

Jak Vás ovlivnilo rodinné prostředí, jakým směrem Vás orientovalo?

D. Waldstein: Maminka pocházela z rakouské rodiny, ale nechala mě česky vychovat. Chodila jsem u nás na Moravě do české školy. Babička pocházela z Rakouska, byla to hluboce věřící žena, byla presidentkou Mariánské kongregace v Olomouci. Znal ji velmi dobře pan kardinál Tomášek. Tyto skutečnosti mě vlastně takřkajíc charitativně vychovaly.

Jaké školy máte za sebou?

D. Waldstein: Abych řekla pravdu, tolik jich nemám. V Rokytnici jsem chodila do základní české školy, potom jsem byla v Olomouci u voršilek. Když pak přišli Němci, rozhodla maminka, abych byla chráněna, dát mě do německého gymnázia. To jsem mimochodem dokončila mnohem později až ve Vídni. Důvodů k znepokojení bylo hodně. Jednak to, že jsem měla otce, který byl českým diplomatem, moje místo narození bylo také "přitažlivé", mého strýce hledali, mnoho lidí z mé rodiny bylo zavřeno. Maminka si myslela, že to pomůže, moc to nepomohlo. Alespoň umím německy.

Kdy jste se osamostatnila, postavila "na vlastní nohy"?

D. Waldstein: Velmi brzy. Poslední rok války jsem byla jenom doma, neboť maminka se dozvěděla, že je "zájem" mě někde internovat, protože jsem se narodila v Londýně. Byla jsem tedy více méně schovaná. Dodnes to shledávám jako podivuhodné, neboť jsem byla jen dvacet kilometrů od Olomouce a nenašli mě. Sice mě hledali, ale nikdy jsem "nebyla" doma, nikdo z mých kamarádů a kamarádek o mě "nevěděl". V tom věku, šestnáct sedmnáct let, jsem si vlastně ani nějaké nebezpečí neuvědomovala. Tento pocit přišel mnohem později. Tenkrát jsem sice nebyla úplně samostatná, protože ještě žila babička a já jsem měla "zajištěnu" snídani, oběd a večeři. Ale už tehdy jsem došla krávy, seděla v kanceláři, kde jsem musela počítat, psát na stroji. Když onemocněla paní, která nám chodila vařit, musela jsem také vařit. Chudáci lidi, co jsem navařila, museli sníst. Vzpomínám si, že jsem se dala do vaření jídla, kterému se u nás na Moravě říká "bramborové šišky". Šišky byly nemožně tvrdé, všichni je museli jíst tři dny. Pomáhala jsem také babičce, která rozdávala na vánoce a velikonoce všem našim zaměstnancům dary. Ty jsem sháněla. Jednalo se o směnu zboží, např. zajíce jsem vyměnila za látku. Tato akce se začínala už v létě. Podařilo se mi jednou vyměnit meruňky za máslo a máslo za benzín. K dárcům dostal každý ještě na Vánoce vánočku a na Velikonoce mazanec /bohaneč/. To jsem musela vždy upéct. Dodnes vzpomínají lidé od nás, kteří ještě žijí, na tyto dárky. To tedy byly moje začátky samostatnosti.

Při této činnosti jste však nezůstala.

D. Waldstein: Bohužel ne. Dne 30. dubna 1945 jsme opustili Rokytnici, měli jsem jet za dědečkem do Plzně. Jeli jsme tehdy přes Olomouc, dál jsme se bohudíky nedostali. V Plzni byla hrůza, dědeček byl zabit. Protože jsem dostala provizorní anglickou státní příslušnost, pracovala jsem v textilní továrně jako tlumočnice. Maminka i babička dostaly tzv. spolehlivost velmi rychle. Maminka pracovala v Červeném

Hraběnka M. Waldstein-Wartenberg

kříži, za ni se postavili její spolupracovníci. Babička dostala spolehlivost ihned, neboť za války opisovala a rozšiřovala kázání kardinála Galena. Kardinál Galen působil v Münsteru, vedl nejotevřenější a nejintenzivnější kázání proti Hitlerovi. Tato kázání se "roz množovala" opisováním formou dopisů po celém Německu a Rakousku. Jedna "stanice", kde se tyto opisy množily, byla moje babička. O tom jsme neměli ani potuchy. Ale Češi to věděli, tedy česká policie, že ji Němci za tuto činnost pronásledovali, takže onu zmíněnou spolehlivost dostala ihned.

Doba nacismu byla tedy i pro Vaši rodinu nebezpečným obdobím.

D. Waldstein: U nás se schovával můj strýc, který utekl z Vídně. V 1. republice byl velvyslancem v Paříži. Od roku 1944 tu byl i bratr maminky. Toho nedostali Němci, ale později Rusové. Ke konci války byli moji spolužáci zapojeni do partyzánských hnutí, takže i já jsem dostávala úkoly ve formě cedulek - potřebujeme to a to. Obstarala jsem potřebné a "dopravila" na smlouvané místo, kde si to vyzvedli. Tam jsme také dostali informace o tom, jak se daří jim. Takže to vše "šlo" přes naši kancelář. Zřejmě protislužba za tuto naši činnost bylo to, že nám nevzali krávy. O této činnosti věděla jen moje maminka.

Jak prožívala rodina konec války a nový historický zlom v Československu?

D. Waldstein: V roce 1945 jsem se devatenáctkrát stěhovala. Poslední stěhování bylo do Vídně. Ve svých osmnácti letech jsem dostala anglickou příslušnost, chtěla jsem však také českou. O tu bych mohla žádat až v roce 1948. To mi však "rozmluvil" jeden můj strýc a řekl mi, abych nečekala a hned se "ztratila" do Rakouska, jinak že se tam již nedostanu. Mezitím už

tady byly maminka a babička. Přijela jsem za nimi do Vídně brečící, ale musela jsem, protože jak maminka, tak babička i strýc už byli staří lidé a někdo se o ně musel postarat. Maminka si myslela, že se stanu Rakušankou, ale nepodařilo se, moje srdce zůstalo nahoře, v Československu.

Ve Vídni Vás nečekal bezstarostný život s otevřenou náručí.

D. Waldstein: To rozhodně ne. Ve Vídni jsem si dodělala maturitu. To bylo velmi dobrodružné. Od osmi do dvanácti byla škola, ve které se netopilo. Když jsem přišla domů, šla jsem spát, protože bylo vypnuto světlo i plyn. V šest večer bylo obojí uvedeno do provozu. Ten trval jenom do devíti večer. Znovu se proud i plyn zapínal v pět ráno, kdy jsem vstávala, učila se do sedmi a pak jela do školy. Maturitní zkoušku jsem dělala při svíčkách ve sklepech. Ve Vídni nás strýc ubytoval v takovém jakoby pensiónu, byl to jeden pokoj, okna neměla skla, pouze takový drát, jako v králikárně, který byl z obou stran polepen lepenkou, takže do pokoje nefoukalo. Bylo to na podzim, dovedete si představit, že to moc příjemně nebylo. Strýcův byt byl obsazen Angličany, on sám bydlel jen v jednom pokoji. Moc jsem se tehdy pobavila, když se strýc rozčílil, že Angličané použili jeho prostěradlo jako ubrus na stoly. Strýc měl penzi a trošinku nás podporoval, než jsem našla zaměstnání. Maminka i já jsme začaly tlumočit. Překlady jsem dělala hlavně v noci, protože ve dne jsem studovala na universitě tlumočnickví. Maminka překládala pro diplomaty anglicky a francouzsky. Nebylo to tedy nic omračujícího, ale k životu to stačilo. Takže od roku 1946 jsem byla samostatná, vyučila jsem se kloboučnicí, pracovala v tomto oboru, např. na Kärtner Strasse, a vedle toho studovala. Samozřejmě jsem maminku a babičku nadále podporovala.

Říká se, že po každém těžkém období musí přijít nějaké vyrovnání, tedy situace se začne lepší.

D. Waldstein: Ano, jistě zlepšení přinesla, jak jinak, náhoda. Poznali jsme jednoho člověka, který byl u strýce. Tomu se zdálo, že jsem velmi podobná Eddymu Tetzeli. Byl velmi překvapený, když mu maminka řekla, že jsem jeho dcera. Onen dotyčný byl tatínkův bývalý kolega ze studií ve Vídni a v Praze. Nevěděl, že můj otec již zemřel. Tento nový známý nás ubytoval ve svém bytě. Byl to jeden pokoj, předsíň a WC, všechno v jednom, ale bylo to. Tam jsme žily čtyři roky. Když se odstěhovali Angličané ze strýcova bytu, maminka s babičkou odešly bydlet k němu. Já jsem zůstala v tom malém bytěčku.

Je o Vás známo, že jste aktivně působila v Maltézském řádu. Jak k tomu došlo?

D. Waldstein: Kdybych to měla vzít od počátku, musela byste si pro to vyhradit více času. Poprvé jsem se prakticky s Maltézským řádem setkala v poválečných letech ve Vídni. Chodila jsem jako studentka k "maltézákům" do jídelny na jídlo, tam jsem také poznala svého prvního manžela. Ten studoval medicínu, ale pro zranění pak musel změnit studium, pracoval ve farmaceutickém průmyslu. Zasnoubili jsme se, čtyři roky jsme na sebe čekali. Druhé setkání s Maltézským řádem se událo v šedesátých letech. Tehdy byl manžel nemocný, ležel v nemocnici a byl svědkem toho, jak na pokoji zemřel člověk, bez jakékoliv pomoci. Manžel mi tenkrát říkal, že je nutno, aby se do nemocnic opět vrátili "maltézáci", jejichž posláním je péče o nemocné, hlavně o ty, kteří nikoho nemají. Chtěl po svém uzdravení, abychom se o to zasadili. Bohužel se toho nedožil. Po jeho smrti v roce 1960 jsem se hlásila, že jsem ochotna ošetřovat v nemocnici. Protože v maltézském řádu s tím neměli zkušenosti, "vyučila" jsem se ošetřovatelkou u Milosrdných bratří. Koncem šedesátých let jsme začali jezdit do Lurd a tam mě Vel mistr jmenoval členem řádu. Jsem jediná dáma, která byla v Lurdech jmenována členem řádu. České a rakouské Velkopřevorství bylo až do roku 1938 společné. Potom se rozdělilo. Už můj dědeček byl českým rytířem maltézským, tím pádem jsem patřila i já do českého Velkopřevorství, do kterého mě a mého druhého manžela přijal Karel Schwarzenberg.

Přesáhly Vaše aktivity i hranice Rakouska směrem Československo?

D. Waldstein: Už v 50. letech jsme se Schwarzenbergem přes Charitu posílali do Československa balíky šatstva. Posílat se mohlo vlakovou poštou. Vzpomínám si na situaci, to bylo trochu později, kdy se v Československu nedostal koupit toaletní papír. Takže jsme třeba posílali vlakem pomeranče jako vitamíny, to se mohlo, ale každý pomeranč jsme zabalili do role toaletního papíru. Navíc jsme do balíku přibálili vitamíny v tabletách. Když prý to na celnici kontrolovali, zarazili je právě tyto tablety. Příjemce balíku je však "uzemnil" sdělením, jestli prý nevědí, že se v Rakousku k prodaným pomerančům přidávají takové vitamíny. A bylo to. Tato situace však netrvala věčně. Museli jsme taktiky vždy měnit podle toho, co bylo právě povoleno či nebylo příliš střeženo. Potom přišla prosba od Charity na nás, jako české Maltézské rytíře, abychom pomohli posílat léky. Udělali jsem mezi lékaři sbírku, ti nám poslali hodně léků z tzv. Ärtztemuster. Na české straně z toho bylo zprvu nedorozumění, zalekli se právě

toho slova Muster v domněni, že se jedná o nějaké pokusné léky. Nemohli vědět, že se jedná o nové, předem vyzkoušené léky, které dostává každý lékař zdarma jako nabídku pro rozšíření své lékárny. Léky dopravovali do Československa jednotliví lidé, i lidé z menšiny, kdo chtěl a mohl něco vzít, dostal povolení od Charity a nabalený balík léků. Jednou jsem byla požádána, zda-li by bylo možno zajistit vitamín C pro lidi, kteří byli ve vězení. Obstarala jsem velkou zásilku tohoto vitamínu ze Švýcarska, zde ve Vídni jsme to vše rozbalili a dělali nové balíčky, do kterých jsme balili barevné malé čokovité bonbóny a tyto vitamíny, které se zmíněným bonbónům podobaly. Cukrový se totiž mohlo do vězení jednou měsíčně poslat. Po letech jsem se dozvěděla, že paní Olga Havlová věděla, že takový balíček V. Havel dostal.

Vaše činnost nemohla pochopitelně jinak než intenzivněji pokračovat po roce 1989.

D. Waldstein: Ano, nyní se posílaly léky oficiálně. Vzpomínám si, že jsme vypravili celou Avii doslova narvanou léky, kam jsem ještě přibálila zvedák pro charitní ošetřovatelskou službu. Léky přišly v pořádku, z uzamčeného auta se však "ztratila" kolečka od zvedáku. Po smrti mého druhého manžela v roce 1992 jsem podle přání dnešního kardinála Schönborna šla do Jablonného a vstoupila do řádu dominikánů. První rok jsem podporovala tamní nemocnici a Dětský domov. Potom prosila Česká maltézská pomoc, abych jim pomohla postavit organizaci na nohy. S povolením dominikánů jsem ji v letech 1995-98 přeorganizovala. Navíc jsem byla celé léto při povodních na Moravě. Byla to velmi těžká, náročná doba, pro mě i zdravotně, ale byla jsem doma. Z prostředků, které jsme získali, jsme postavili dvě stě šedesát domků, resp. bytů, další darované finanční obnosy a léky pomohly mnoha lidem v nouzi.

Dá-li se to tak říci, Vaše charitativní činnost však ani tímto posledním "angažmá" neskončila.

D. Waldstein: Bylo to po složení mých slibů u dominikánů. Založila jsem organizaci SERVO. Vycházela jsem z latinského překladu slova "zachovat", tedy chtěla jsem zachovat křesťanskou lásku k lidem. Nejdříve jsem pracovala pro staré lidi v Domovech důchodců, těžištěm současného programu je projekt "Děti ulice". Organizace provozuje Misijní středisko v Praze na Barrandově, které slouží péči o děti "s klíčem na krku", tedy jako středisko pro využití volného času.

Kdo se z českých šlechtických rodů vrátil do Československa po roce 1989? Byl jim

vrácení majetek v takové míře, aby je stačil "užít"?

D. Waldstein: Částečně se vrátili Waldsteinové, já po manželově smrti, Strachwitzové, Sternbergové, část Černínů, K. Schwarzenberg, Lobkowitzové aj. Vrácený majetek je rozhodně neužívá. Někteří se z těchto důvodů opět "vrátili" zpět, jiní žijí v ČR napůl, tzn. v zahraničí provozují svá občanská povolání, do svých původních domovů jen zajíždějí. Jen někteří se zcela vrátili.

Stýkaly se v cizině české šlechtické rody po roce 1945?

D. Waldstein: Samozřejmě, ale představa, že jsme se přemísťovali z jednoho kokteilu na druhý je mylná. Měli jsme všichni jednu starost, a to zájem dostudovat a najít práci. Dnes vlastně v Čechách nemáme na sebe také čas, protože je každý zanepřázdněn vlastní prací a běháním za restitucemi.

Jenom když člověk poslouchá o Vaší dobročinné činnosti, žasne nad její šíří. Zbude Vám chvilka vedle péče o rodinu i na nějaké čistě osobní zájmy?

D. Waldstein: Moje osobní zájmy? Já jsem blázen, samozřejmě. Mám ráda květiny, už doma jsem se naučila pracovat v zahradnictví, takže mám zdání, o co jde. Tady ve Vídni mám malou zahrádku. Velmi ráda poslouchám hudbu, svého času jsem hrála na kytaru. Velmi jsem si oblíbila písničky J. Nohavici. Hudba a český vtíp mi zde v Rakousku moc scházely. Miluji obrazy, ráda plavu. V současné době chodím, a to každý den jednu hodinu v zahradě. Na víc čas nemám, neboť mám nemocného syna a musím se mu věnovat.

Platil při výchově šlechtických potomků i ve 20. století určitý kodex?

D. Waldstein: Nikdy jsem žádný kodex neviděla, ale zřejmě nepsaně musí existo-

vat, neboť výchovu máme všichni stejnou. Prvním pravidlem pro člověka ze šlechtické rodiny je uvědomit si, že má zodpovědnost za lidi, kteří k nám patří, nebo kteří jsou naši zaměstnanci, anebo kteří jsou nějak v nouzi. Např. můj pradědeček v Rokytnici zaměstnával lékaře, aby dědina měla lékaře. Takže lidé za ošetření nic neplatili. Toto sociální citění stojí v popředí. Samozřejmě se pravidla týkají chování, žertovně bych řekla, že umíme dost slušně jíst, víme, že máme být upravení, že nemáme být netaktní. Záměrně jsem uvedla ono pravidlo, které nám přikazovalo, že máme být upravení, protože to už dnes asi není moderní. Myslím, že opak je pravdou. Něčemu jsme se naučili, a sice že veškerý majetek, který byl okolo nás, nepatřil nám jednotlivě, ale rodině. Povinností toho, kdo ho momentálně užíval, ho bylo zachovat pro následníky.

Věnuje se někdo kromě Vás ze šlechtických rodů v Čechách dobročinné organizace?

D. Waldstein: Waldsteinové podporují spoustu věcí, moje rodina. Elisabeth Lobkowitz je činná v nějaké organizaci. Je jich jistě více, ale zřejmě takový blázen, jako jsem já, tam není. Možná bych je měla zapojit.

Jak to vypadá s češtinou u mladé generace českých šlechtických rodů? Ovládá ještě tento jazyk?

D. Waldstein: Mladý Lobkowitz mluví perfektně česky, řeč se naučil od svého otce. Moje mladší dcera mluví česky, starší se jako dítě nechtěla učit, dnes mi to vyčítá. Syn Johannes se česky domluví. Můj zeť čte české noviny. Arnošt Waldstein mluví velmi dobře česky, jeho syn trochu méně. U Černínů mluví všichni česky. Ti, co zůstali v Čechách, česky samozřejmě mluví. My, kteří jsem byli zde v Rakousku, jsem mluvili mezi sebou vždy česky.

Když po příchodu do Rakouska se vyřešily základní problémy a měla jste možnost se "rozkoukat", vnímala jste, že zde existuje česká menšina? Navázala jste nějaké kontakty, usilovala jste o to?

D. Waldstein: Kontakt na České srdce měl Karel Schwarzenberg a ten nás ostatní přitáhl. Bohužel jsme ze strany české menšiny poznali jistý odstup, asi ve smyslu, co ta hrabata zde chtějí. Uvedené pocity jsem zažívala s mým prvním manželem Thunem. Pro menšinu jsme byli, lapidárně řečeno, ta zlá šlechta. Obrat nastal až po příchodu P. Dr. J. Novotného a celé vlny emigrujících Čechů.

Jaké jsou v současné době Vaše vztahy k české Vídni?

D. Waldstein: Od té doby, co jsem více v Čechách než tady, jsem kontakt trochu ztratila. Stýkám se s několika lidmi, ale mám málo času na to, abych tyto styky pěstovala.

Když jste se po revoluci a zahájených restitucí vraceli do svých bývalých sídel, našli jste tam ještě něco ze svých majetků?

D. Waldstein: Všechno bylo rozkradeno, počínaje rodinnými památkami, knihovnamí, archívy. Ty snad jsou někde roztroušeny v jednotlivých archívech krajů.

Jak je veliká Vaše vlastní rodina?

D. Waldstein: Z prvního manželství mám tři děti, a to syna Alfredo, dceru Aglae a syna Johannes, z druhého manželství dceru Zdislavu. Potěšením pro mě je sedm vnoučat, pět chlapů a dvě děvčata. "Favoritem" z vnoučat je to poslední, dvouletý Josífek.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

komik Jiří Wimmer

Zemřel herec Jiří Wimmer

V únorových dnech zemřel tragicky populární pražský herec Jiří Wimmer. Stalo se tak při přecházení vozovky v pražských Dejvicích, kde byl sražen autobusem. Příčina nehody je prozatím předmětem vyšetřování.

Jiří Wimmer se narodil v Praze a zde také vystudoval DAMU, obor herectví. Pět let hrál v ostravských divadlech a začátkem 70. let působil ve známé liberecké Ypsilonce. Později účinkoval i v divadle Ateliér a určitý čas působil ve Studiu Ypsilon v Praze.

Nejvíce se ale zapsal do povědomí diváků množstvím televizních vystoupení (Možná přijde i kouzelník, Sešlost Luďka Nekudy a jiné).

(mk)

Přehlídka grafik

Na Staroměstské radnici v Praze proběhla během února soutěžní výstava Grafika roku a v jejím rámci byly předány výroční ceny za grafickou tvorbu.

Letos se v soutěži sešlo 357 prací - což byl rekordní počet - od téměř tři set autorů. V samotné soutěži byl hodnocen konkrétní grafický list. Na ostatní práce autora nebyl brán ohled. V pěti kategoriích získalo letos cenu osm výtvarníků a dalších devět autorů získalo čestné uznání. Hlavní cenu Grafika roku získal in memoriam Ladislav Čepelák. Čepelák je současně také jedním z laureátů prestižní ceny Vladimíra Boudníka.

Linorit s názvem Noc - Radek Orel, grafika roku 2000

Soutěžní výstava Grafika roku si kladla za cíl představit situaci současné české grafické tvorby a zároveň umožnit začínajícím umělcům prezentovat svá díla na veřejnosti.

Souběžně také proběhlo udílení Ceny Vladimíra Boudníka. Tou byl v letošním roce oceněn Jan Měříčka (1955). Tato cena je udílena za "celoživotní tvůrčí přínos české moderní grafice" a to na základě nominací. (mk)

Američané filmovali v Praze

V nedávných dnech se v hlavním městě České republiky pohyboval držitel Oscara Matt Damon (hrál například ve filmech Zachraňte vojína Ryana nebo Talentovaný pan Ripley). Natáčel se zde totiž americký film Bourne Identity, v němž ztvárnil Damon jednu z hlavních rolí. V hlavní ženské roli se představila další herecká hvězda Franka Potenteová (známá z filmu Lola běží o život).

Franka Potenteová ve filmu Bourne Identity

Některé z pražských ulic se po dobu filmování proměnily v zimní Curych a celé centrum bylo uzavřeno pro městskou dopravu. Mimo Prahu, kde se natáčelo především, se stala objektem zájmu filmařů i Česká Sibiř, která simulovala švýcarské Alpy.

Zürich v Praze

Film Bourne Identity je adaptací stejnojmenné knihy jednoho z klasiků špionážního žánru Roberta Ludluma a je charakterizován jako "lehce akční film". Pojednává o člověku, který po zásahu strelou z revolveru ztratí paměť.

V Praze pracoval štáb asi 250 lidí a ve filmu bylo využito kolem 1500 komparsistů. Film má rozpočet 70 milionů dolarů a natáčet by se mělo

rovněž v Paříži. Premiéra v USA se chystá na listopad nebo prosinec 2001.

(mk)

Hofmana objevil Jiří Karásek ze Lvovic

Počátkem roku se v Muzeu hlavního města Prahy představila výstava uměleckých děl v Čechách téměř neznámého polsko-českého malíře Wlastimila Hofmana.

Výstava pod názvem Přítel příteli, která byla zaměřena nejen na Hofmanovo dílo, ale také na vztah obou umělců, obsahuje exponáty z objemné sbírky dekadentního básníka Jiřího Karáska ze Lvovic. Ten se netajil svým vztahem k polskému umění a

W. Hofman - Faun u vody, 1917

Hofmana pro Čechy víceméně objevil. Expozice představila 57 olejomalb, skic a také soubor téměř sta kreseb, které představovaly významné české a polské osobnosti dvacátých a třicátých let. Intenzivní vztah Jiřího Karáska ze Lvovic a Wlastimila Hofmana doložila vystavená korespondence. Oba umělci udržovali téměř každodenní styk v dvojjazyčné korespondenci. Oba byli velkými propagátory česko-polských kulturních vztahů.

Wlastimil Hofman se narodil v Praze-Karlíně. Jeho otec byl Čech a matka Polka. Byl žákem a obdivovatelem krakovského malíře Jacka Malczewského, hlavního představitele polské secese a symbolismu. V roce 1916 měl Hofman v Praze první soubornou výstavu. V Polsku žil Hofman až do jeho obsazení nacisty v roce 1939, potom odešel z Krakova do Palestiny a od roku 1947 žil a tvořil v Szklarské Porebě v Polsku, kde zemřel v roce 1970.

(mk)

Anderle v Kongresovém centru

Proudložená expozice výtvarníka Jiřího Anderleho v pražském Kongresovém centru ztvárňovala záporny i klady současného vývoje lidské společnosti.

Jiří Anderle: The Primordial - Spines, 1998, detail

Vybraná kolekce obrazů a objektů z posledních dvou let tvorby Jiřího Anderleho byla doplněna jeho staršími grafickými listy. Do těchto výtvarných děl promítl autor nejrůznější nápady, představy a myšlenky, které ho provázejí po celý život. Zkoumá období zvrátů a přelomů jednotlivých epoch v návaznosti na další lidský vývoj.

Výstavní prostor v Kongresovém centru byl rozdělen řadami panelů tak, aby bylo možné představit jednotlivé cykly autorových obrazů, například Na závěr milénia, Na závěr století, Pradávnost nebo Města.

Konfrontace moderního umění s odkazy mistrovských děl renesance nebo dalších uměleckých epoch je hlavním cílem Jiřího Anderleho. Jeho výtvarný projev stačí obsáhnout realistické vyjádření až po krajní abstrakce a rovněž přesná detailní kresba je rozvinuta zcela uvolněnými tahy štětce až k fantaskním vizím budoucnosti.

Některé obrazy uváděné expozice v sobě spojovaly malířský projev s kresbou, jiné byly provedeny jako koláže a v závěrečné části instalace se představila soustava mobilních objektů, v nichž byl obraz spojován s kompozicí z větví a drátů.

Romantickými krajinami, které byly také součástí výstavy se autor vrátil vzpomínkami do svého dětství.

(mk)

Kavárna Vladimíra Menšíka

Na památku svého slavného otce zřídil v brněnské Veselé ulici novou kavárnu jeho syn Petr Menšík.

Interiér kavárny tvoří několik desítek Menšíkových fotografií, ukázky z jeho korespondence, ale také například jeho školní vysvědčení. Kavárna má kapacitu zhruba 50 míst a v budoucnu by se zde měly konat různé kulturní akce.

Petr Menšík spolupracuje s Kulturním a informačním centrem v Ivančicích na Brněnsku, které má ve své správě stálou expozici Vladimíra Menšíka. Vzhledem k velkému množství fotografií a ostatních materiálů bude interiér kavárny vždy po čase obměňován.

Vladimír Menšík (1929 - 1988) patřil k nejnámějším a nejoblíbenějším českým hercům. Vystudoval strojnickou školu a poté pracoval v brněnských závodech. Začal se věnovat ochotnickému divadlu a vzápětí absolvoval studia na Janáčkově akademii múzických umění. Od roku 1958 byl členem hereckého souboru Filmového studia Barrandov. Natočil kolem 120 filmů.

(mk)

syn Petr Menšík

Výročí Palachovy smrti

Ve Všetatech na Mělnicku se sešlo kolem 120 lidí, aby si připomněli svého rodáka Jana Palacha, od jehož tragické smrti uběhlo již 32 let. Před samotným vzpomínkovým aktem se konala ekumenická bohoslužba, při níž byl připomenut význam Palachovy oběti.

Věнец a svíčky na hřbitově ve Všetatech na Mělnicku

Jan Palach byl studentem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. 16. ledna 1969 se na Václavském náměstí v Praze u sochy knížete Václava polil hořlavou látkou a zapálil na protest proti okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. O tři dny

později zemřel na následky popálenin. 25. ledna se konal jeho pohřeb na Olšanských hřbitovech v Praze a ten se stal obrovskou manifestací za svobodu a demokracii.

V roce 1973 byly Palachovy ostatky na příkaz StB exhumovány, zpopelněny a uloženy na hřbitově ve Všetatech. V roce 1990 byly opět slavnostně vráceny na svoje původní místo na Olšanech.

V roce 1991 obdržel Jan Palach in memoriam nejvyšší československé státní vyznamenání Řád Tomáše Garrigua Masaryka.

Dnes fungující Společnost Jana Palacha má kolem 300 členů. K čestným členům patří například prezident Václav Havel, novinářka Lída Rakušanová nebo Berta Cibulková, spisovatelka německého původu.

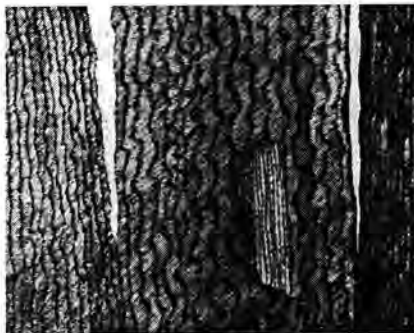
(mk)

Kresby Jiřího Johna

V Galerii výtvarného umění v Litoměřicích se v únoru představil soubor kreseb známého malíře Jiřího Johna (1923 - 1972).

Výstava, jejíž obsah byl časově vymezen školními kresbami z raného mládí autora a perokresbami z jeho posledních let, následovala po Johnově samostatné výstavě.

Významný vliv Jana Zrzavého je zachycen v Johnových kresbách z válečných let. Po válce převažovaly v umělcově tvorbě vzpomínky na domov v Třešti na Vysočině. Byla to především přírodní a krajinná témata. Na přelomu 60. a 70. let vznikly velké perokresby, jejichž podkladem byly přírodní struktury a jejich vnitřní dění - obrazy polí, mořské hladiny nebo zimních krajin jsou přímo prodchnuty přírodní energií.

Jiří John - Kůry

Celé dílo Jiřího Johna, jeho obrazy a kresby se vyznačují mimořádnou uměleckou citlivostí. K výstavě byla vydána publikace s textem Jaromíra Zeminy.

Litoměřická výstava bude do 25.3. k vidění v Galerii moderního umění v Hradci Králové a od 5.4. do 9.5. 2001 ve Státní galerii výtvarného umění v Chebu. (mk)

Výtvarníci vydali své verše knižně

Koncem loňského roku se tři čeští výtvarníci prezentovali jako autoři básní. Své knihy opatřili vlastními ilustracemi.

Poetika všech tří výtvarníků Rudolfa Němce (1936), Jiřího Slívy (1947) a Jiřího Šalamouna (1935) je stejně odlišná jako jejich výtvarný projev.

Kresba Jiřího Šalamouna

Karikaturista a ilustrátor Jiří Slíva představil jakoby nejprostší básně a říkadla v souboru pod názvem Všechno dobře dopadne. Jsou určeny pro čtenáře od 8 let a lze v nich zaznamenat autorovu inspiraci Fryntou, Kainarem, Vodňanským i Žáčkem.

Jiří Šalamoun je kreslířem, ilustrátorem, knižním výtvarníkem, ale i profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Jeho verše jsou plné ironie a jako autor se vyznačuje bohatým tematickým a poetickým rejstříkem.

Kresba Jiřího Slívy

Pod titulem Nerozumím už Nietzschemu se skrývá výbor z básní a také próz výtvarníka Rudolfa Němce. Jeho rýmy chvílemi připomínají Bondyho v jeho rané tvorbě, Magora Jirouse nebo Fandu Pánka. Ve svých prózách Němec vzpomíná na svoje umělecké začátky (Jak jsem žil v ateliéru) a také na svoje dětství během války v Roztokách u Prahy. (mk)

Rudolf Němec - Město, 1976 -

Fotografie cestovatele Machulky a život mapučských indiánů z Chile

Náprstkovo muzeum v Praze nabízí výstavu pod názvem Světlo nad Tripolisem. Jejím obsahem jsou fotografie cestovatele Bedřicha Machulky z Afriky, z přelomu 19. a 20. století.

Unikátní soubor snímků je mimořádným dokumentem ze života lybjského města v letech 1898-1902. Jedná se počáteční období Machulkovy pobytu v Africe.

Bedřich Machulka byl po celý svůj život profesionálním lovcem zvěře a organizátorem safari v Africe. V pozdějších letech se stal i sběratelem přírodnin a začal se věnovat fotografování. V Africe pak fotografoval dalších třicet let, až do své smrti v roce 1954.

Machulka všechny svoje sbírky včetně dědictví po Štorchovi odkázal Náprstkovo muzeu. Fotografie, které jsou na výstavě k vidění nebyly nijak upravovány. Jsou zhotoveny z původních skleněných válců. (mk)

Dobovou kulturu mapučských indiánů z Chile dokumentuje výstava nazvaná Mapuche - lidé země v pražském Náprstkově muzeu. Zahrnuje řemeslné výrobky každodenní potřeby i předměty slavnostnějšího a ceremoniálního charakteru, které muzeu věnoval český etnograf Milan Stuchlík (1932 až 1980). Výstava potrvá do 27. května.

Návštěvníci uvidí na výstavě řemeslné výrobky z přírodních materiálů, například nádoby z pálené hlíny, dřevěnou stoličku pro děti či nádoby z kravských vemen. Nechybějí ani slavnostní předměty jako šperky, masky, hudební nástroje a velký šamanský sloup ze dřeva. Předměty ze Stuchlíkovy sbírky doplňují i exponáty, které ve druhé polovině 60. let přivezl z Chile Václav Šolc (1919 až 1995), někdejší ředitel Náprstkova muzea, a několik šperků, které muzeum získalo již na konci 19. století. Zájemci si mohou výstavu prohlédnout denně kromě pondělí od 09:00 do 12:15 a od 13:00 do 17:30.

Zdeněk Marat slavil 70

Mezi sedmdesátníky vstupuje skladatel a dirigent populární hudby Zdeněk Marat. Pražský rodák po studiu skladby a dirigování na pražské konzervatoři řídil orchestr činohry ND, založil i smyčcový taneční orchestr, se kterým doprovázel oblíbenou soutěž Hledáme nové talenty. Působil jako rozhlasový redaktor, poté byl ve svobodném povolání (aranžoval pro TOČR i Karla Vlacha), v 70. a 80. letech byl tajemníkem ve Svazu koncertních umělců a uměleckým šéfem Orchestru Čs. televize. S Maratovým jménem je spojena celá éra české taneční písničky od konce 50. let do 80. let, skládal i divadelní muzikály, filmovou a televizní hudbu. Z Maratových písní stačí vzpomenout vítězné hity soutěže Písniček na zítra: Píseň o mušli (zpíval J. Vašíček), twist Nej, nej, nej (Filipovská-Zíma) a Tam, kde šumí proud (K. Gott), dále písně Divčí pláč (J. Mayer), To se nikdo nedoví (Matuška, Vondráčková), pak dlouho zakázanou Přejdi Jordán (H. Vondráčková). Nejznámější zřejmě ale zůstane původně dětská Ztracená bačkorka s textem Z. Borovce o Lucince, co ztratila bačkorku - zpívají ji už několikero generace dětí.

Zelená Karkulka v Huse

Komedie s názvem Zelená Karkulka měla v únoru premiéru v brněnském divadle Husa na provázku. Autoři - ekolog Mojmir Vlašín a Michal Frank - chtějí happeningovým představením upozornit na nutnost ochrany vzácných živočišných druhů a ukázat, jak žádat o vyplacení náhrad za škody způsobené divokou zvěří.

V roli vlka se představil československý ovčák Skukam, kříženec vlka s německým ovčákem. Jeho majitel Juraj Lukáč z Prešova patří mezi znalce života vlků a v devadesátých letech vedl expedici, která v Beskydech pátrala po vlčích, útočících na ovčí stáda. Děj se odehrává ve smyšlené vesničce Beskydovicích nad Beskydkou, kde soukromý chovatel Jan Králíček žádá před soudem stát o vyplacení finančních náhrad za to, že mu vlk sežral krávu. Soudní při s různými vtípnými replikami přerušovala advokátka, která vysvětlovala, co by měl pan Králíček dělat a jakými zákony argumentovat. Podle Vlašína má představení upozornit na vlekly postup a někdy podivné rozhodování českých soudů ve sporech, kdy chovatelé žádají náhrady za škody způsobené zvěří. Zelenou Karkulku zahrájí ekologové také v Českém kulturním středisku v Bratislavě. O případných dalších reprízách nejsou zatím informace. (tr, ČTK)

Nové české filmy

Na první půlrok je připraveno distributory do českých kin osm původních snímků.

Snímek debutujícího Davida Beránka nazvaný 24 si odbyl v lednu svoji premiéru a jeho hodnocení bylo vesměs nízké.

Zato další snímek Jana Švankmajera pod názvem Otesánek se líbil divákům v USA a sklídl úspěch i na festivalu v Benátkách. 24. ledna zahajoval Otesánek Febiofest a jeho česká premiéra se konala současně ve všech deseti sálech multiplexu Slovanský dům.

Děj filmu o vzpouře člověka proti přírodě je podán v typicky Švankmajerovském provedení a jeho hlavními protagonisty jsou Veronika Žilková a Jan Hartl.

Režisér Zdeněk Troška uvedl 1. února do pražských kin Z pekla štěstí 2. Tato pohádka vznikla na základě velkého diváckého úspěchu pohádky Z pekla štěstí a její původní herecký tým se rozrostl o stále populárního Karla Gotta. Tomu byla svěřena dvojrole Lucifera a Boha.

Po pauze se k celovečernímu filmu vrátil režisér Filip Renč. Jeho film Rebelové čerpá svoji tematiku z tradice českého filmového muzikálu a to především z let šedesátých. Ve filmu zní nestárnoucí dobové hity jako například Pátá, Oliver Twist, Stín na vrbě a jiné. Hlavní role byly svěřeny Janu Révaiovi, který má zkušenosti z muzikálů Drákula a Johanka z Arku, a slovenské herečce Zuzaně Norisové.

Režisér a scénárista Petr Václav natočil svůj druhý celovečerní snímek Paralelní světy. Komorní příběh pojednává o vztahu muže a ženy a je charakterizován jako "hořká love story". Hlavní role ztvárnili Karel Roden, Lenka Vlasáková a Jitka Schneiderová.

Celovečerní debut Marcela Bystroně se jmenuje Cabriolet. Film pojednává o vztahu dvou lidí ve stínu nevyléčitelné nemoci. V hlavních rolích se představili Tobiáš Jirous a Pavla Jirásková. Za zmínku určitě stojí hudba Ivana Krále, která ve filmu zazní.

Snímek Vyhnání z ráje natočila Věra Chytilová a jeho děj pojednává o natáčení filmu na nudistické pláži. Film je všemi svými prvky typický pro tvorbu Chytilové a diváci v něm uvidí řadu známých tváří jako je Bolek Polívka, Chantal Poullainová, Milan Šteindler nebo Otakárie Schmidt.

Posledním a neočekávanějším projektem je snímek Jana Svěráka Tmavomodrý svět. Děj se soustřeďuje kolem postavy pilota Františka Slámy (Ondřej Vetchý), který se po okupaci Československa přihlásí k Britskému královskému letectvu a tak jej po válce stihne obvyklý osud nepohodlných západních letců. Vedle Ondřeje Vetchého ve filmu hrají Oldřich Kaiser, Kryštof Hádek, Linda Rybová, německý herec Hans Assmann a dva britští herci Charles Dance a Tara Fitzgeraldová. V malé roli se objeví i Zdeněk Svěrák, který napsal scénář.

(mk)

Snímek s filmu Tmavomodrý svět s Ondřejem Vetchým v hlavní roli

50 let J. Jiráskové v Divadle na Vinohradech

Už celé půl století je členkou pražského Divadla na Vinohradech herečka Jiřina Jirásková. V současné době ji mohou návštěvníci této scény vidět ve třech inscenacích. Jako Kláru v Dürrenmattově hře Návštěva staré dámy, ve dvou rolích Daňkova Trojhvězdí a nejnověji v roli Úrsuly v maďarské dramatizaci slavného Márquezova románu Sto roků samoty.

Jiráskovou, která slaví sedmdesátiny, přišli dnes do pražského Divadla U hasičů pozdravit zejména mladší členové vinohradského souboru Jan Šťastný, Martin Zahálka, Matěj Hádek a také Václav Vydra. Jubilantka považuje za největší výhodu svého věku to, že už nemusí platit v metru.

“Včera jsem projezdila poslední jízdenky,” řekla a přiznala, že jako šéfka vinohradského souboru trávila během deseti let v ředitelně i horké okamžiky. Ocenila však, že po opuštění této funkce ji kolegové opět velice bezprostředně přijali mezi sebe, ať se toho zprvu bála.

“Věděla jsem, že všichni ke mě měli určitý odstup. Najednou se začali chovat úplně normálně, jako ke kterékoliv jiné kolegyni,” řekla Jirásková. “Pro nás je herec více než ředitel,” vysvětlil to Vydra.

Mezi dalšími gratulanty byli například prezident Herecké asociace Jan Teplý a ředitel karlínského divadla Ladislav Županič.

Česká televize připomíná životní jubileum této dámy českého jeviště a držitelky prestižní ceny Thálie za celoživotní mistrovství několika snímků.

Arnošt Goldflam je Matějem Broučkem v novince Divadla v Dlouhé

Náhledem do české historie tak, jak si ji český národ představuje, je dramatizace knihy Svatopluka Čecha Epochální výlet pana Broučka do XV. století v pojetí režiséra Jana Borny. Na začátku února měla premiéru v pražském Divadle v Dlouhé. Titulní roli blahobytného pražského měšťana, který kolem půlnoci v mírně podroušeném stavu opustí útulnou hospůdku, aby vzápětí zjistil, že se ocitl ve středověku, ztvárnil známý brněnský divadelník Arnošt Goldflam.

“Chtěl jsem vyložit Matěje Broučka jinak než minulý režim, setřást z něj ideologický nános a představit ho jako jedno z nejkrásnějších literárních děl. Nešlo mi o parodii českého národa, spíš o to, pohrát si s husitským mýtem a s tím, co z něj v nás zbylo,” charakterizoval režisér své pojetí. Goldflam roli přijal pod podmínkou, že Brouček bude sympatický, veselý, živý a milý. Že bude vzorem současného češtví, který se setká se stádem fanatiků, zoufalců a zběsilců.

Z jeviště zazněly dobové hity Kdož sú boží bojovníci a Povstaň, povstaň veliké město pražské, ale i “klenoty pivní kultury minulého století”.

Borna uvedl, že nakládal se Svatoplukem Čechem jakožto klasikem velmi pietně. Základní děje a dialogy ponechal, avšak pro dvě třetiny hry musel vymyslet staročeštinu, neboť autor ji v románu záhy opustil. Připsat musel kázání kněze Korandy, které v románu chybí. V inscenaci využil i loutky autora scény Jaroslava Milfajta.

Další novinkou Divadla v Dlouhé bude na jaře česká premiéra Briggsovy dramatizace jedné z kultovních knih Terryho Pratchetta z cyklu Úžasná Zeměplocha nazvaná Soudné sestry v režii Hany Burešové. Arnošt Goldflam pro tuto scénu upravil báčorku Ladislava Klímy a Arnošta Dvořáka nazvanou Matěj Pochtivý čili Matějovo vidění. Na jevišti se objeví v září.

Slezská univerzita oslavuje desáté výročí svého založení

Desáté výročí svého vzniku si letos připomene Slezská univerzita v Opavě. Jak sdělil Právu její mluvčí Ivan Augustin, začínají akce k výročí založení v únoru a potrvají až do letošního listopadu.

Na slavnostním zasedání vědecké rady a akademického senátu v polovině února představitelé univerzity udělí první čestné doktoráty a partnerům školy i významným osobnostem předají pamětní medaile. “Na počest univerzitního jubilea vydává Česká pošta příležitostně razítko, které bude zájemcům od poloviny února k dispozici na poště v Opavě 1,” uvedl Augustin. Slezskou univerzitu tvoří Matematický ústav a Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Obchodně-podnikatelská fakulta v Karviné a Vzdělávací centrum v Krnově na Bruntálsku. Nyní má tři a půl tisíce studentů, z nichž je 134 ze zahraničí, převážně ze Slovenska, Polska, Německa a Francie. Univerzita udržuje také rozsáhlé zahraniční vztahy s univerzitami v Polsku, Německu, Maďarsku, na Slovensku a v Turecku. “Nejživější kontakty jsou s vysokými školami v polské části Slezska, zejména s univerzitami v Katovicích, Opoli a ve Vratislavi,” řekl Augustin. O prudkém rozvoji univerzity během deseti let svědčí například to, že na opavské Přírodovědecké fakultě mohli studenti před deseti lety studovat pět oborů, nyní mají možnost vybrat si z více než třiceti oborů bakalářského a magisterského studia. Univerzita má i doktorské studijní obory.

V Mahenově památníku se o víkendu četlo od rána do rána

V Mahenově památníku skončilo dlouhé čtení knih a vyprávění knihovníků, čtenářů a spisovatelů, které pod názvem Setkání od rána do rána připravila Knihovna Jiřího Mahena, která si letos připomíná 80. výročí svého založení. V průběhu asi dvaceti hodin se v místech, kde básník, dramatik a první knihovník knihovny Jiří Mahen žil a pracoval, vystřídalo kolem tří stovek lidí. Ve čtení úryvků, vyprávění i přibližování vlastní tvorby se střídali knihovníci, herci i spisovatelé. Součástí programu bylo také představení s dřevěnými loutkami, divadelní studio Dialog připomnělo svéráznou brněnskou mluvu zvanou "hantec" a na noční hodiny připravila hudební knihovna pořad věnovaný jedné ze symfonií Dmitrije Šostakoviče doplněné básněmi o smrti.

Knihovna nesoucí jméno básníka a dramatika Jiřího Mahena byla založena 1. února 1921 a čtenářům se poprvé otevřela po roce a půl. Sídliila tehdy ve dvou místnostech školy v ulici Veveří a měla 13.228 svazků. Dnes je s více než 800.000 knih, časopisů a hudebních nosičů a téměř 50.000 čtenářů největší veřejnou městskou knihovnou na Moravě.

Národní divadlo uvedlo premiéru Klicperova Hadriána z Římsů

Premiéru komedie Václava Klimenta Klicpery Hadrián z Římsů uvedlo Národní divadlo v Praze. V jeho historii jde už o šesté nastudování této hry. V režii Ivo Krobota se představili například Vladimír Javorský, Karel Pospíšil, Ondřej Pavelka, Jitka Smutná a Martina Válková. Režisér inscenaci před premiérou označil za milou a barevnou, zkrátka pro celou rodinu. Má se nést v duchu ochotnických představení a za doprovodu naivní hudby. Autorem scény a kostýmů je Luboš Hruza, který se touto prací po pětadvacetiletém působení v Norsku vrátil do Čech. Tuto rozmarnou parodii na rytířské hry, vyprávějící o nezdařených námluvách komického hrdiny, který je pravým opakem rytířského ideálu, inscenoval Krobot už před deseti lety v pražském Činoherním klubu. Podle dramaturga Miloslava Klímy vytvářel Klicpera vyhraněné komické typy s nečekanými vhledy do nitra postav. Právě tato autorova metoda umožňuje podle něj inscenátorům jemně ironický nadhled a brání pokřivenému posměchu. Pod komickou slupkou je totiž skryt člověk - nějakým způsobem zajímavý, jindy nešťastný či opuštěný. Ještě v únoru uvede činohra Národního divadla premiéru Osbornova dramatu Komik. Zahrají si v něm například Miroslav Donutil, Iva Janžurová a Josef Vinclář.

Kulturní veřejnost se rozloučila s textařem Zdeňkem Borovcem

Vynikající texty Zdeňka Borovce o lásce, klidu a usmíření zněly 23. února namísto smutečních projevů při pietním aktu posledního rozloučení s tímto známým českým textařem populární hudby, který zemřel 18. února ve věku 69 let. Po úvodním hudebním tématu z amerického filmu Forrest Gump zazpívali Karel Černocho a Daniel Hůlka známou píseň Erika Claptona s názvem Tears in Heaven. "Proč nejsi tam, kde já," zazněla poté v podání Leony Machákové melodie z muzikálu Monte Cristo.

Velkou síň strašnického krematoria zaplnili známí muzikanti, producenti a zpěváci včetně Yvetty Simonové, Karla Štědrého, Josefa Zímy, Petra Jandy, Václava Neckáře a protagonistů muzikálu Monte Cristo. Přišel ministr kultury Pavel Dostál. Spolu s rodinou sdílel smutek i jeho předchůdce v této funkci - dnešní velvyslanec ve Vatikánu Martin Stropnický, Borovcův zeť.

Zdeňk Borovec odešel uprostřed práce, plný plánů. Svou profesi naplnil vrchovatě, když byl autorem zhruba 2500 písňových textů. Skromný muž v pozadí byl u zrodu nejedné hvězdy pop-music. Právě on totiž uměl udělat hit, o čemž svědčí jeho Vánoce, Vánoce, přicházejí, Jezdím bez nehod, Jezabel, Přeji Jordán, Jdi za štěstím, Mám malý stan, My dva a čas, Je jaká je, Každá trampota má svou mez, Jsi můj pán a řada dalších písní. Mezi desítkou muzikálů, které otextoval, byl i Dracula či Monte Cristo, k němuž napsal také libreto.

Deset století architektury

Správa Pražského hradu připravuje v těchto dnech výjimečný projekt Deset století architektury. Projekt má seznámit širokou veřejnost s dějinami české architektury od doby románské až po poslední dny 20. století.

Tato akce výjimečného rozsahu se uskuteční od 5. dubna do 31. října 2001 především v areálu Pražského hradu, ale i jinde v Praze a na mnoha místech České republiky. Pražský hrad je výjimečnou kulturně-historickou památkou, architektonickým klenotem i duchovním centrem. Je místem, kde se střetávají osudy a záměry králů, vůdčích osobností, filozofů či politiků s myšlenkami architektů a umělců, v němž je možné sledovat vývoj duchovních estetických a životních názorů či stylů, neobyčejným prostorem zachycujícím atmosféru jednotlivých epoch dějin této země i Evropy.

Pořadatelé projektu Správa Pražského hradu a DaDa, a. s., chtějí prostřednictvím netradiční a originální prezentace co nejširší domácí i zahraniční veřejnosti přiblížit bohatství české architektury v konfrontaci s architekturou evropskou. Projekt Deset století architektury navazuje na stejnojmenný televizní seriál produkovaný společností DaDa, a. s., který již čtvrtým rokem vysílá Česká televize.

Radmila Hrdinová

Výroční ceny Febiofestu

Při závěru pražské části filmové přehlídky Febiofest byly uděleny výroční novinářské ceny Kristián.

V hraných filmech zvítězila tragikomédie *Musíme si pomáhat* od režiséra Jana Hřebejka (Hřebejk odjel do USA představit toto své dílo před nominacemi na Oscara). Jako druhý se umístil snímek *Samotáři* a třetí místo získal film *Anděl Exit*.

V kategorii dokumentů zvítězila Věra Chytilová se svými *Vzlety a pády* a hned za ní se umístila *Bitva o život* (Janek, Janeček, Vávra).

Animovanou tvorbu vítězně reprezentovaly *Piktogramy* Od Márie Procházkové.

Cenu Kristiána udělil také osmý ročník Febiofestu zahraničnímu tvůrci, polskému režisérovi Krzysztofu Zanussimu, který prezentoval svůj snímek *Život* jako smrtelná choroba přenášená pohlavní cestou.

Ředitel festivalu Fero Fenič uvedl, že v letošním roce byla soutěž opravdu dramatická a rozhodoval doslova každý hlas. Umístění bylo v mnoha případech velmi těsné.

Pro budoucí Febiofest se chystají dle jeho slov různá organizační zlepšení a měly by se realizovat i některé nové nápady, například umístění bezplatných projekcí do policejní budovy v Bartolomějské ulici.

(mk)

Jubilejní desátá hra Antonína Procházky

Jubilejní desátou hru "Ještě jednou, profesore" z pera plzeňského dvorního dramatika, herce a režiséra Antonína Procházky uvádí v současné době plzeňské divadlo J.K.Tyla. Tak jako většina Procházkových her je i tato především o mezilidských vztazích.

Jeho poslední hra se od jeho předchozích v něčem liší. Antonín Procházka ve své hře využil možností špičkové počítačové techniky a dal tak své komedii nádech sci-fi příběhu.

Hra je příběhem stárnoucího vysokoškolského profesora ruské literatury, který celý život touží po velké a romantické lásce. Prostřednictvím virtuální reality se mu podaří cestovat v čase a prostoru, octne se tak ve svém oblíbeném románu *Vojna a mír* a prožije milostný román s jeho ústředí hrdinkou Natašou.

Režie komedie se už poněkoli ujal také sám autor. Také v hlavní roli vysokoškolského profesora Ivoše vystupuje autor a režisér v jedné osobě.

Hlavní roli autor původně psal pro svého kolegu Pavla Kikinčuka s tím, že ho bude občas alternovat.

Museli jsme se ale podřídit Pavlovým závazkům v Praze, Pavel Kikinčuk je totiž na plný úvazek zaměstnan v pražském Činoherním klubu, a tak se stalo, že nakonec diváci uvidí častěji mě.

Desátou hrou však Antonín Procházka s psaním rozhodně nekončí. Má pořád spoustu nápadů, ale chce se také zaměřit na tvorbu pro divadlo Miroslava Horníčka, kde pracuje jako ředitel. V dohledné době plánuje pro tuto malou scénu nějakou hudební revue.

Krátce ze světa a ČR

Výstava českých malířů v Bruselu

Vlasta Voskovcová a Miloš Síkora jsou dva čeští malíři, kteří žijí v Paříži. V bruselském Českém centru probíhala výstava z tvorby těchto umělců a bylo to vůbec poprvé, co oba dostali prostor v oficiální české instituci.

Síkora i Voskovcová se totiž pohybují v umělecké sféře mimo hlavní kulturní proudy. Oba spojuje nejen vztah k surrealismu, ale také podobné životní osudy - oba v roce 1969 emigrovali do Francie a oba se přihlásili na pařížskou školu krásných umění. Voskovcová ve Francii zůstala i nadále, ale Síkora se z osobních důvodů vrátil do Prahy a zpět do Francie se dostal až na jaře v roce 1989. Byl jedním z posledních českých exulantů, kteří dostali azyl a povolení k pobytu.

Vlasta Voskovcová začala pravidelně vystavovat až po roce 1989 a v poslední době vystavují oba umělci převážně společně.

(mk)

V Los Angeles začíná výstava o zrodu středoevropských metropolí

Zrodu urbanismu a moderních středoevropských metropolí soustředěných kdysi v habsburské monarchii je věnována putovní výstava, která bude dnes otevřena v prestižním losangeleském Muzeu J.Paula Gettyho. Výstava zahrnuje jedinečné soubory nákrešů, modelů, fotografií, plakátů, knih a archívních snímků, z nichž mnohé se dostávají do Spojených států poprvé od pádu komunismu v roce 1989. Výstava nazvaná "Utváření velkoměsta: Moderní architektura ve střední Evropě, 1890-1937" ukazuje nástup architektonických idejí, které se projevily po celé habsburské monarchii v posledních desetiletích její existence a provázely počáteční desetiletí nových středoevropských republik usilujících ovšem o jejich přizpůsobení místním, národním odlišnostem. Expozice se představila v Praze na přelomu let 1999 a 2000; z Los Angeles poputuje do Vídně. Expozice představuje Vídeň, Budapešť, Temešvár, Záhřeb, Lublaň, Lvov, Krakov a Prahu.

Vzpomínka na Seiferta ve Stockholmu

Expozicí nazvanou Všechny krásy světa si ve Stockholmu připomínají letošní sté výročí narození jediného českého básníka, který obdržel Nobelovu cenu za literaturu Jaroslava Seiferta.

Výstava byla připravena Českým centrem ve spolupráci s Památníkem národního písemnictví a odborem kulturních a krajských vztahů ministerstva zahraničních věcí. Je umístěna ve vestibulu hlavní budovy Městské knihovny a na třinácti informativních panelech jsou ukázky z nejrůznějších vydání Seifertových děl.

Výstava je putovní - ze Stockholmu se přesune do Goteborgu a v květnu je plánováno její zahájení v Záhřebu.

(mk)

Vladimír Holan španělsky

V překladu básničky Clary Janésové vyšel ve Španělsku obsáhlý výbor z posledních dvou knih Vladimíra Holana (1905-1980), nazvaný Propast propasti (Bassarai, nakl. Vitoria 2000).

Vztah Janésové k Holanově poezii vznikl při čtení antologie Noc s Hamletem a jiné básně, kterou připravil Guillermo Carnero a Josef Forbelský. Rozhodujícím však bylo autorčino setkání s Holanem na pražské Kampě v roce 1975. Poté následovaly studie a překlady Holanových veršů: Na postupu (1982), Antologie (1983), Bolest (1986) a Ale je hudba (1996).

Clara Janésová se však zajímá o díla dalších českých básníků a výsledkem jejího zájmu je komentovaný výbor z české poezie 20. století, jehož obsahem jsou vedle Holanových veršů i ukázky z tvorby V. Nezvala, J. Seiferta, F. Halase a J. Orteny.

V roce 1998 přeložila autorka Máchův Máj.

(mk)

Domácí filmy se líbí

Podle pětice nejuspěšnějších filmů v kinech za rok 2000 v ČR se dá soudit, že čeští diváci jsou patrioté. Až třetí skončil americký kasovní trháč Gladiátor, který si brousí zuby na největší zisk Oscarů za loňský rok. První dvě příčky zůstaly vyhrazeny filmům domácí produkce - pomyslnou stříbrnou medaili si odnesl film režiséra Hřebejka Samotáři a úplně nejvíce lidí přilákala do kin pohádka Zdeňka Trošky Princezna ze mlejna II. Kromě Gladiátora se do první pětice prodral ještě jeden americký snímek - thriller Šestý smysl, který skončil čtvrtý následovaný dalším filmem mladého úspěšného režiséra Hřebejka, ne vždy bujaře veselou komedií z období okupace nazvanou Musíme si pomáhat, nominovanou na Oscara za nejlepší zahraniční film loňského roku.

(MaFr)

Akademie vybrala Hřebejkův snímek Musíme si pomáhat

Film Musíme si pomáhat režiséra Jana Hřebejka byl nominován na Oscara v kategorii nejlepší zahraniční snímek. "Doufal jsem v nominaci tak na padesát procent, ale s výhrou proti ostatním naprosto nepočítám," řekl rozradostněný Hřebejk. Bude soupeřit se čtyřmi kandidáty: především tehajwanským filmem Tygr a drak a dále s filmy z Mexika, Belgie a Francie. V této kategorii se české (a československé) filmy dostaly mezi nominované dosud sedmkrát. Tři uspěly: Obchod na korze, Ostře sledované vlaky a Kolja.

jp

Nemocnice na kraji města bude pokračovat

Již v příštím roce by měl režisér Karel Smyczek začít natáčet dalších třináct dílů nejpopulárnějšího českého televizního seriálu - Nemocnice na kraji města. Po zemřelém králi seriálové tvorby Jaroslavu Dietlovi se scénáře ujal spisovatel Jan Otčenášek (syn autora známého románu Občan Brych). Tvůrci mají výhodu, že pokračování po dvaceti letech nebude komplikováno úmrtím představitelů některých rolí. Jejich postavy totiž zemřely již v původním příběhu.

(MaFr)

Zemřel Zdenko Feyfar

Známy český fotograf Zdenko Feyfar zemřel ve věku nedožitých 88 let. Již v průběhu svého života stál po boku legend české fotografie, byl žákem Jaromíra Funkeho a přítelem Josefa Sudka.

Hlavním námětem jeho fotografií byla příroda, především to byly rodné Krkonoše a potom Praha. Fotografoval také mnoho portrétů a byl považován za natolik úspěšného, že jeho snímky se prodávaly za tisícidolarové částky.

Zdenko Feyfar se pravidelně účastnil výstav v pražském Mánesu a vystavoval také v zahraničí, například v Berlíně, Varšavě, Vídni nebo v Káhiře.

(mk)

Peroutkova cena komentátorovi Práva

Novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky za rok 2000 převezme komentátor Práva Alexandr Mitrofanov. Tato cena se uděluje publicistovi nebo skupině v oboru tisku, rozhlasu, televize a na internetu za celoroční přínos, přičemž oceněný musí významně ovlivnit veřejnou a kulturní činnost. Právu to potvrdil Arnošt Burget ze Sdružení Ferdinanda Peroutky, které ceny uděluje. Podle Burgeta Mitrofanov má být oceněn cenou první kategorie "jako uvážlivá osobnost, hledající úporně objektivní pravdu života". Spolu s ním převezme první cenu také komentátor Českého rozhlasu Petr Nováček a věcné ocenění získá Václav Burian z Olomouce.

(zr)

Uherskohradištský sochař Habarta vystavuje ve Vsetíně

Devětadevadesát bronzových plastik, plaket a reliéfů je instalováno v expozici, která od 4. února do 1. dubna přibližuje ve vsetínském zámku tvorbu sochaře Jiřího Habarty. V premiéře na Valašsku představuje práce umělce z posledních deseti let, v nichž se soustředil na spojení kamenů s kovem. "Naposledy mne zaujaly při čištění koryta Váhu u Trenčína černé kameny s bílými žilkami vápence. Inspirují mne ale rovněž mramory nebo žuly," řekl umělec ČTK. Kámen zpracovává sochař tak, aby se stal součástí díla a nejen podstavcem. K oblíbeným pracím umělce patří restaurování historických objektů. K posledním zachráněným památkám patří litinová secesní kašna na uherskohradištském Zelném trhu.

Uprka vystavoval na Strahově

V Památníku národního písemnictví v Praze byly vystaveny grafiky Joži Uprky (1861-1940). Tato výstava je ve své celistvosti uvedena poprvé.

Tento moravský malíř poznal grafickou techniku u Viktora Strettiho. Svůj první grafický list Žebráček vytiskl Uprka u pražského tiskaře Eduarda Karla v roce 1899. Pozdější tisky pocházely z jeho vlastní dílny v Hroznové Lhotě. Techniku leptu doplňoval Uprka rytím nebo akvatinou. Většinu svých motivů převedl z obrazu do grafických listů.

Grafiky Joži Uprky mají cenu jako národopisné dokumenty a jeho věrná zobrazení vesnického života se staly svědectvím minulosti. (mk)

Zachránili vzácné listiny

Sedmnáct vzácných listin se podařilo pro vědecké a historické bádání zachránit libereckým archivářům. "Mezi listinami je například lékařský diplom libereckého menšinového pracovníka a lékaře MUDr. Václava Šamánka z 19. století, který je významný proto, že patřil mezi vlastence bojující v Sudetech za práva české menšiny. Mezi zachráněnými listinami je dále například potvrzení privilegia jitrvaskému rychtářství z 2. července 1651 či privilegium Albrechta z Valdštejna pro Frýdlant z 8. května 1628. Nechybí ani privilegium Marie Terezie pro Český Dub z 30. prosince 1761 či potvrzení privilegií Chrastavě císařem Františkem II. Na záchranu vzácných listin vynaložil liberecký archiv od roku 1994 340 tisíc korun.

Uherské Hradiště - Hned trojnásobnou vernisáží otevřela v polovině února svou letošní sezónu Galerie Slovákého muzea. V přízemí si mohou návštěvníci prohlédnout výstavu obrazů a grafik Jana Jemelky z Olomouce, ve velkém sále je společná expozice Jana Steklíka, Karla Nepraše, Američana Bena Pattersona a Němky Annegrety Heinel a malý sál představuje fotografie Milana Pitlacha, zapůjčené z brněnské Moravské galerie. Všechny tři výstavy trvají do 13. května. Galerie je otevřena denně kromě pondělí.

Wajda a Škvorečtí převezmou 1. dubna v Praze ceny Nadace Pangea

Cenu Nadace Pangea "Za úsilí o nápravu věcí lidských" přijede na přelomu března a dubna do Prahy převzít legenda polského filmu Andrzej Wajda. Na slavnostním večeru 1. dubna v Divadle na Vinohradech současně s ním převezmou tuto cenu, která je udělována od roku 1992 ve dvou kategoriích - národní a mezinárodní, také manželé Zdena Salivarová a Josef Škvorecký, informovala dnes za nadaci ČTK Dana Bělohávková. Mezi těmi, kteří v 90. letech tuto poctu převzali, byli vedle Bergmana například Jiří Suchý, Pavel Tigrid, Václav Havel, Zdeněk Svěrák, Jaroslav Foglar, ale i francouzský oceánograf Jacques-Yves Cousteau.

Výtvarník a tvůrce Krtečka Zdeněk Miler se dožívá osmdesáti let

Výtvarník, scénárista a režisér kreslených filmů Zdeněk Miler, jehož životní dílo je neodmyslitelně spjata s kreslenou postavičkou Krtečka, oslavil 21. února osmdesátiny. Letos tomu bude pětadvacet let, co se na filmových plátnech poprvé objevil dnes již legendární Krtek v příběhu o kalhotkách. Vzápětí vznikly díly - Krtek a autíčko, Krtek a raketa a řada dalších. "Otec Krtečka" na okolnosti zrodu velkého dětského hrdiny vzpomíná i po letech. "Walt Disney už vyčerpал všechny figurky. Dlouho jsem nemohl přijít na žádnou další ... ale jednou cestou z lesa jsem zakopl o krtinu ..."

Letos bude poprvé udělena

Cena M. Ivanova za literaturu faktu

(ČTK) - Autoři literatury faktu, žánru na pomezí populárně-naučné a krásné literatury, mohou letos vůbec poprvé získat za svou tvorbu ocenění. Ceny Miroslava Ivanova za literaturu faktu budou vyhlášeny 11. května při příležitosti konání veletrhu Svět knihy. Ceny dnes novinářům představil spisovatel Jan Halada z Klubu autorů literatury faktu. Uzávěrka přihlášek do soutěže je 31. března. Návrhy spolu s výtisky lze zasílat na adresu: doc. PhDr. Jan Halada CSc., Univerzita Karlova - Fakulta sociálních věd, Smetanova nábřeží 6, 110 00 Praha 1.

Grafik Macháček vystavuje v uherskohradištském knihkupectví

Obrazy a kresby Zdeňka Macháčka z posledních pěti let si mohou lidé prohlédnout do konce března v galerii knihkupectví Portál v Uherském Hradišti. Zlínský umělec svá díla vytvořil nejen tužkou a perem, ale i kombinovanými technikami. V galerii představuje své práce z cyklů Průhledy, Hladiny, Deště a Mrazy.

Domácí pomůcky našich babiček přibližuje výstava ve Valašském Meziříčí

Zhruba 500 historických pomůcek přibližuje výstava nazvaná Pomocníci v domácnostech našich prarodičů aneb jak strojky a přístroje měnily svět našich babiček. Expozici si mohou zájemci prohlédnout do 8. dubna v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí na Vsetínsku.

Britská rada vystavuje Válečné fotografie Ladislava Sitenského

Výstavu fotografií Ladislava Sitenského připravila v atriu budovy na Národní třídě Britská rada. Fotografie pocházejí z doby Sitenského působení v britské armádě a poprvé byly vystaveny v Londýně v době války. Expozice s názvem Válečné fotografie potrvá do 16. března.

Pražský dům fotografie představuje českou krajinu Jana Reicha

Českou krajinu, venkovská zátíší a interiéry zachycené objektivy fotoaparátů Jana Reicha, který bývá označován jako následovník proslulého Josefa Sudka, představuje výstava nazvaná Dům v krajině, a která trvá do 18. března v Pražském domě fotografie.

Sláva barokní Čechie

Pražský magistrát se bude podílet na realizaci výstavy Sláva barokní Čechie - umění, kultura a společnost 17. a 18. století více než 9,2 miliónu korun. Pražští radní v úterý schválili deklaraci o spolupráci při zajišťování tohoto projektu mezi hlavním městem, Ministerstvem kultury a Národní galerií. Výstavu pořádá Národní galerie pod záštitou prezidenta republiky a za morální podpory České komise pro UNESCO od 27. dubna do 28. října letošního roku. Celá akce proběhne v Obrazárně Pražského hradu, Klášteru sv. Jiří, Valdštejnské jízdárně a Paláci Kinských. Praha dále pro letošní rok, jehož hlavním motem je baroko v Čechách, připravila doprovodný program, zahrnující 29 projektů. (trj)

Jihočeši uspěli na pohlednicích

Ve čtvrtém ročníku soutěže o nejhezčí turistickou pohlednici ČR 2001 mimořádně uspěly jižní Čechy a fotograf Libor Sváček. V soutěži, která probíhala v rámci veletrhu Holiday World 2001, jihočeské motivy obsadily první tři místa. Vítězné Třeboňsko získalo od odborné poroty 79 bodů, druhá Hluboká nad Vltavou 68 a třetí zámek Červená Lhota 50 bodů. Čtvrtá série pohlednic stejného autora z Lipna ještě získala sedmé místo. Největším soupeřem Sváčka byl Martin Milford, jehož šumavské pohlednice Jezero Laka a Krajina Pod Roklanem se podělily o čtvrté a páté pořadí.

Od jehly k šicímu stroji aneb Šaty dělají člověka tvrdí autoři výstavy o historii šicí techniky, která bude v Městském muzeu ve Dvoře Králové nad Labem zahájena 19. února. Vernisáž se koná v 17 hodin a expozice potrvá do 29. března.

Česká historie v portrétu - výstava malíře Vladimíra Pechara, představující galerii velkých žen a mužů nejstarší známé, tušené či jen vysněné minulosti českého státu, je přístupná ve Výstavní síni Staré radnice v Broumově. Trvá do 6. dubna.

Prachatice obnovují hradbu

S rekonstrukcí systému městských hradeb začínají v letošním roce v Prachaticích. Opravu si vyžádala vážná statická poškození některých úseků. Jako první se opravy dočká téměř padesátimetrový úsek v Zahradní ulici u Střední pedagogické školy. "Začínáme v Zahradní ulici, kde už jsou hradby nakloněné podobně jako šikmá věž v Pizze. V tomto úseku jsou se statikou problémy největší, hradby budou víceméně rozebrány a znovu postaveny," řekl Právu místostarosta Prachatic Robert Zeman. V některých částech jsou ale hradby na soukromých pozemcích, takže nás čeká i jednání s jejich majiteli," připomněl Zeman. Hradby jsou na parcelách i jiných vlastníků, například u domova důchodců jsou ve vlastnictví státu.

Aleš Pešta

Ostravská univerzita oslaví první desetiletí své existence

Prostřednictvím 70 akcí si letos připomene Ostravská univerzita (OU) 10. výročí svého vzniku. "Nebudou to ovšem pouze kulturní a společenské záležitosti, ale především odborné konference a semináře, které potvrdí, že univerzita je stabilizovanou vzdělávací a vědeckou institucí," řekl na tiskové konferenci rektor OU Jiří Močkoř. Dodal, že oslavy, které začaly slavnostním koncertem, potrvají do listopadu. Stěžejní akcí pak bude v říjnu mezinárodní konference věnovaná roli univerzit v regionech na přechodu do 21. století. OU nyní tvoří čtyři fakulty a dva výzkumné ústavy. Má vybudovanou univerzitní knihovnu, k dispozici je moderní informační systém, takže na OU neexistuje pracoviště, které by nebylo napojeno na internet. Doposud OU absolvovalo 5570 studentů. "Za deset let se nám podařilo vytvořit studijní programy, které se v ničem neliší od vysokých škol s dlouholetou tradicí. Úspěšně bylo vyřešeno prostorové rozmístění školních útvarů. Důkazem může být například sídlo Zdravotně sociální fakulty v bývalých objektech fakultní nemocnice v Ostravě-Zábřehu nebo nyní zřízený areál pro Přírodovědeckou fakultu na Hladnově. I když se napjatá situace ve financování vysokých škol týká i Ostravské univerzity, přesto hodláme otvírat zcela nové studijní programy. A tak s největší pravděpodobností již v nadcházejícím akademickém roce hodláme jako první v České republice otevřít bakalářské studium oboru zdravotní ošetřovatelství a porodní asistentka.

Tři pětiny lidí se bojí zneužití údajů ze sčítání lidu

Tři pětiny občanů, přesně 61 procent, se obávají zneužití údajů získaných při nadcházejícím sčítání lidu. Vyplývá to z dnes zveřejněných výsledků bleskového šetření Střediska pro výzkum veřejného mínění (STEM) provedeného pro Český rozhlas a Českou televizi. Všechny údaje ve sčítacím dotazníku je ochotno vyplnit pouze 58 procent dotazovaných. Obavy ze zneužití sebraných dat mají lidé bez ohledu na věk, vzdělání, či politickou orientaci.

Větší ochotu k vyplnění všech údajů vyjadřovali vysokoškolsky vzdělaní lidé

O tom, že se sčítání bude na přelomu února a března konat, vědělo 91 procent lidí. Alespoň přibližné povědomí o tom, jaké otázky sčítací archy obsahují, má 58 procent občanů. Nejvíce jsou o tom informovaní vysokoškoláci a voliči ODS a ČSSD.

Polovina respondentů považuje sčítání lidu za potřebné, 27 procent za nepotřebné a zbytek neví. Nejvíce jsou o potřebnosti této akce přesvědčeni opět lidé s vyšším vzděláním.

Sčítací komisaři začnou dotazníky roznášet 22. února a vybrat je mají do 15. března. Lidé mají na dotaznících vyplnit údaje platné k 1. březnu. Za nevyplnění dotazníků hrozí pokuta až 10.000 korun.

Český statistický úřad vylučuje zneužití dat k jiným účelům, než jaké stanoví zákon. Předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů Karel Neuwirt ovšem připouští riziko propojování s daty v evidencích státních orgánů, což zákon zakazuje. I kvůli tomu jeho úřad nesouhlasí s uváděním rodného čísla na sčítacích dotaznících, neboť toto číslo by mohlo propojení s jinými databázemi usnadnit *jam.jpt*

Slovenští sčítací komisaři nesmějí vstupovat do bytů

Také na Slovensku proběhne sčítání lidu. Je ohlášeno na 19. května až 10. června a sčítací komisaři při něm nebudou mít oprávnění vstupovat do bytů. "Občan může sčítacího komisaře pustit do bytu pouze na základě vlastního rozhodnutí," řekla listu Národní obroda mluvčí statistického úřadu SR Eva Kelemenová.

Sčítací komisaře jmenují starostové a primátoři obcí a měst. Předpokládá se, že falešní komisaři se mohou objevit především ve velkých městech, kde se lidé navzájem neznají, jako se to již stalo na východním Slovensku. Navštěvují domácnosti a získávají tipy pro zloděje. "Komisaři budou mít speciální průkazky, jimiž občanům potvrdí svou totožnost," upozornila Kelemenová. Místopředseda vlády Pál Csáky odmítl možnost paralelního sčítání lidu, jak to požadují některé menšinové organizace. "Budeme uznávat pouze oficiální údaje statistického úřadu. Kdybychom tolerovali paralelní sčítání, možná by vyšlo najevo, že Slovensko má osm miliónů obyvatel," řekl ironicky. Rada vlády pro národnostní menšiny a etnické skupiny požádala kabinet o 300 tisíc korun na kampaň Přihlas se k vlastní identitě. V rámci této akce budou členové menšinových organizací občanům jiných národností vysvětlovat v jejich jazyce potřebu získávání přesných údajů. Romové požadovali, aby sčítací dotazníky byly vytištěny i v romštině. Dotazníky byly původně připraveny kromě slovenštiny v maďarském, ukrajinském a rusínském jazyce. Romové to označili za "hrubou diskriminaci". Slovenská vláda ve včera večer nakonec rozhodla nechat vytisknout archy také v romštině. Při posledním sčítání v roce 1991 se k romské menšině přihlásilo jen 83 tisíc občanů, ale jejich reálný počet se odhaduje na 400 tisíc.

Ivan Vilček

Teplíčtí veterináři přijali opatření proti zaječímu moru

Mimořádná veterinární opatření museli přijmout veterináři na Teplickou kvůli výskytu zaječího moru, odborně nazývaného tularémie. Na tuto nebezpečnou nákazu se přišlo poté, kdy vloni v prosinci onemocněl na Teplickou příznaky zaječího moru myslivec, který se poranil při stahování zastřešeného, již nemocného zajíce. Za ohnisko této nákazy přenosné na člověka bylo označeno katastrální území obce Hrobčice. Ochranné pásmo tvoří obce Kučlín, Razice, Hetov, Mrzlice, Mukov, Červený Újezd, Tvrdín, Mirošovice a Chouč. Jak v ohnisku, tak i v ochranném pásmu mají uživatelé honiteb nyní specifické povinnosti, ulovení nebo uhynulí zajíce podléhají povinnosti veterinárního vyšetření, včetně zajíců z dohledávek. Mimořádná opatření budou zrušena teprve tehdy, pokud se během příštích dvou let neobjeví žádný případ nákazy. Tularémií může onemocnět nejen zajíc, ale také hlodavci, přesnosná je také na ptáky. Člověk může onemocnět nejen po požití masa nemocného zvířete, ale i potravin infikovaných močí nemocného zvířete, tedy třeba zeleniny ze sklepa, vody ve volné přírodě. Projevy onemocnění jsou podobné angíně nebo zánětu líc, provází je vysoké teploty, malátnost ve svalech, zasaženy jsou příslušné místní uzliny. Veterináři doporučují, aby při podobných stavech lidé lékařům sdělili, že pocházejí z místa výskytu tularémie. Jedině tak je možné nasadit včas účinná antibiotika.

Česká modelka úspěšná ve Vídni

V soutěži mladých modelek Look Model Search, která se konala ve Vídni, zvítězila patnáctiletá Andrea Janušková. Studentka prvního ročníku kadeřnické školy v Uherském Hradišti, zvítězila před Rakušankou Gratií Zachovou a zároveň získala garantované smlouvy v hodnotě 50 tisíc dolarů. Pro případné zájemce o možnou nastupkyni Pavlínou Pořízkové uvádíme i její míry: 82-61-89 a její váhu: 52 kilogramů. *(MaFr)*

Zabijačka odstartuje na radnici už osmý Žižkovský masopust

Osmý ročník Žižkovského masopustu zahájila v pátek 23. února zabijačka na dvorku radnice Prahy 3. Pašík, z něhož řezníci připraví lahodné jitrnice, ovar nebo tlačenko, pochází z Táborska a váží asi 110 kilo. Pořadatelé se podle něj snaží navázat na někdejší středověkou tradici v pořádání karnevalových a masopustních veselí. Starosta připomněl, že loňského ročníku se zúčastnilo téměř tři tisíce masek a lidé nejen z Prahy 3. Týž den večer se v divadle Šuplík uskuteční premiéra filmu Tvář a vystoupí skupina To neřež. Dětem bude vyhrazeno sobotní odpoledne - Maškarní dětský den. Pro starší a pokročilé je od 19 hodin plánována tamtéž Žižkovská maškaráda. "V neděli proběhne v hospodě U vystřeleného oka jeden z vrcholů masopustu, maškarní oběd, který připraví zástupci radnice. O den později se uskuteční v divadle Šuplík pásmo krátkých filmů Mastnota na plátně, obohaceno ochutnávkou masných a pivních pochutin. Masopust vyvrcholí v úterý 27. února. Ve 14 hodin se za zvuků žižkovských kostelů vydá z náměstí Jiřího z Poděbrad karnevalový průvod, v jehož čele půjdou vyvolávači, řehtači, kejklíři, hudebníci a král karnevalu Bakchus. Masky projdou ulicemi obce a budou zastavovat u vybraných osvěžoven. Na Havlíčkově náměstí před radnicí se pozdraví s vedením městské části a kolem 16. hodiny by měly dorazit na Kostnické náměstí, kde začne masopustní žranice. V 19.30 vypukne v Akropoli Noční rej boha Bakchus.

Lucie Fialová

Školní mléko pro všechny

České ministerstvo zemědělství se rozhodlo rozšířit mléčnou akci pro školy - zatímco dosud měly na zlevněné mléko nárok pouze žáci prvních až třetích tříd, od nynějška budou dotace poskytovány všem školákům. Náklad na akci tak vzroste z padesáti na osmdesát milionů. Ministerstvo tak nepochybně chce pomoci zemědělcům specializovaným na živočišnou výrobu překlenout ztrátu způsobenou prudkým propadem prodeje hovězího v souvislosti s informacemi o tzv. nemoci šílených krav.

(MaFr)

Prezident a "becherovka"

Becherovka je spolu s českým křišťálem, plzeňským pivem, pražskou šunkou, slováckou slivovicí (a bohužel i jednou oblíbenou výbušninou) typickým rodinným stříbrem Čechomoravanů. Její slávu po světě nezištně občas šíří i nějaký politik. V sousedním Slovensku dokonce sám prezident. Když Rudolf Schuster ochutnal becherovku slovenskou, věnčenou zrovna titulem nejvyšší kvality Slovak Gold, přiznal, že chutná jinak než ta česká, ale je dobrá. Jenže dobrá nedobrá. Jmenuje se Becherovka, a přitom to nemůže být becherovka. Jediný držitel receptury, firma Jan Becher - Karlovarská Becherovka, ji slovenskému výroci, firmě DAJK ze Sniny, neposkytl. A tento výrobce odmítá vysvětlit, jak přišel k receptuře nápoje, jenž tak potěšil hlavu státu a pravou becherovku určitě chutí připomíná. V roce 1998 stejný nápoj na Slovensku vyráběla firma Simpex Plus, a ta na něj dostala recepturu od Zdeňka Hoffmana z Domažlic, který tvrdí, že ji zdědil po svém dědečkovi. Že by i do Sniny zafoukal domažlický vítr? Potíž je v tom, že Ústav právních dějin Právnické fakulty UK označil ve své předloňské expertize darovací smlouvu z roku 1939, podepsanou Alfredem Becherem ve prospěch Hoffmannova dědečka, za falzifikát, vyrobený až po roce 1947. Tečku za vlekovcím se sporem Hoffman versus Karlovarská Becherovka jednou jistě udělá soud. Jak to však podle dostupných informací vypadá, ocenění kvality dostal na Slovensku spolu s jistým pařeným sýrem a jistou kyselou smetanou i likér zvaný Becherovka, vesele vyráběný pravděpodobně načerno jako nějaká obyčejná lavorovice. Slovenský prezident pak byl možná několik minut v protokolárním maléru, když si před televizními kamerami pochutnával na nelegálním alkoholu.

Spor na Slovensku zatím nebyl nemá rozuzlení, předběžné rozhodnutí zakazující vyrábět becherovku podle Hoffmannovy receptury Nejvyšší soud SR již dvakrát zrušil. Zdeněk Hoffmann se soudí se společností Jan Becher - Karlovarská Becherovka i v České republice a snaží se zabránit převodu majoritního podílu ve společnosti JBKB společnosti Salb, ke kterému by mělo dojít v tomto roce. Mezi spoluvlastníky firmy Salb patří vedle francouzského výrobce likérů Pernod Ricard i bývalý kancléř prezidenta republiky Karel Schwarzenberg. Hoffmann tvrdí, že JBKB nevlastní žádná výrobní práva na becherovku, společnost JBKB zase prohlašuje, že smlouva, kterou Zdeněk Hoffmann zakládá své nároky, je pouhý padělek, což naznačují i provedené expertízy. A aby konfliktů nebylo málo, uzavřel Z. Hoffmann licenční smlouvu na výrobu svého likéru s novou moskevskou firmou Becher. Mímoходом - o prodej ruského likéru podle Hoffmannovy receptury prý projevila zájem společnost Pernod Ricard. Ano, jeden ze spoluvlastníků společnosti Salb. Nedá se očekávat, že by byl uzel sporů vyřešen v nejbližší době, a tak si budou moci vybrat mezi becherovkou českou a becherovkou slovenskou, případně ještě východnější becherovkou ruskou. Žaludek se s tím už nějak vyrovná.

(MaFr)

Kam s českým pavilónem z Expa 2000?

Po skončení hannoverského Expa se objevila otázka, kam s českým pavilónem. V dražbě získala tuto budovu Pražská správa nemovitostí, ale pražská městská rada neschválila původní záměr umístit budovu do severovýchodního předpolí Nuselského mostu. Proto Pražská správa nemovitostí objekt patrně nakonec nekoupí. Generální komisař české účasti na Expo 2000 Václav Bartuška zastává názor, že převoz pavilónu do České republiky je neekonomický. Je proto dost možné, že celá stavba nakonec skončí ve šrotu. Když si člověk uvědomí, jak dopadla restaurace Expo 58 (Bruselský výstavní pavilón byl zlikvidován ohněm), řekne si, že rychlá demontáž bude aspoň méně trapná než několikaleté chátrání

(MaFr)

Sošky pražského Jezulátka do Španělska

Zástupcům dvou karmelitánských klášterů v španělské Avile předal pražský radní repliky sošek pražského Jezulátka. Právě ve španělsky mluvících zemích je kult pražské sošky velice rozšířený, jeho sláva mimo jiné i díky misionářům českého původu pronikla i do Jižní Ameriky a na Filipíny. Předání replik je zároveň možno chápat i jako symbolický akt - původní soška byla totiž do Čech přivezena právě ze Španělska. Akce proběhla na veletrhu cestovního ruchu FUTUR v Madridu, kde Praha mimo jiné lákala i na velkou výstavu nazvanou Sláva barokní Čechie, která se má letos konat.

(MaFr)

Přibude další český světec?

Olomoucký arcibiskup Jan Graubner blahořečil koncem ledna zakladatele salesiánského řádu v Československu Ignáce Stuchlého a zahájil proces k jeho svatořečení. Ignác Stuchlý patřil mezi žáky samotného duchovního otce salesiánského řádu Jana Bosca. Salesiáni se prosadili jako řád zabývající se výchovou dětí a stejnou činností se zabývá i v současné České republice.

(MaFr)

Spor o dědictví po slavném spisovateli

Obvodní soud v Praze 3 musí řešit spor o dědictví po slavném autoru klukovské literatury Jaroslavu Foglarovi. Autor proslulých románů Hoši od Bobří řeky, Chata v Jezerní kotlině, Záhada hlavolamu a tvůrce legendárních příběhů Rychlých šípů, který zemřel v roce 1999 v nedožitých dvaadvadesáti letech, odkázal v roce 1996 svoje jmění a především autorská práva ke svým dílům nadaci nesoucí jeho jméno. Platnost závěti ovšem nyní napadl synovec zemřelého Petr Foglar, který tvrdí, že téměř slepý spisovatel nevěděl pořádně, co podpisuje. Jeho slova potvrzuje i řada svědků - bývalých členů slavného skautského oddílu, který Jaroslav Foglar desítky let vedl. Podle jejich slov starému náčelníkovi, přezdívanému Jestřáb, museli při podpisování knih vést ruku. Spor o autorská práva Jaroslava Foglara přitom není jediným podobným případem v České republice - stále se například vleče spor o pozůstalost po spisovateli Ladislavu Fuksovi, který zemřel v roce 1994. Další komplikace patrně přinese loňské prodloužení doby platnosti autorských práv z padesáti na sedmdesát let.

(MaFr)

Ubývá škol, ubývá žáků

Pro nedostatek žáků zanikla v posledních letech v ČR řada, zejména malých, základních škol. Tomuto nepříznivému trendu se sice snaží většina ohrožených obcí čelit všemi prostředky, včetně příplácení na provoz školy, ale skutečné vysvobození z nepříjemné situace by mohlo přinést pouze zvýšení počtu školáků. Smutnou situaci dokazuje osud vítěze soutěže Školní mléko, základní školy v Mírovce u Havlíčkova Brodu - než ji společnost Laktea stačila předat vyhrané video, byla škola pro malý počet žáků zrušena. Představitelé Laktey proto alespoň dětem z Mírovce věnovali walkmany a další drobné dárky. Většina českých vesnických malotřídek sice přežila rok 2000, ale je otázka, zda přežijí i rok 2010 či 2020.

(MaFr)

Češi milují hypermarkety

Celkový trend obchodu směřuje ke stále větším prodejnám. Nicméně srovnání České republiky, Slovenska, Maďarska a Polska ukazuje, že tento vývoj zatím nejvíc zasáhl právě Čechy. Zatímco v České republice nakupuje v hypermarketech a supermarketech 49 procent domácností, v Maďarsku je to jen 32 procent, na Slovensku 28 a v Polsku dokonce pouze 17 procent. Zatímco v Maďarsku se mimořádně daří zejména diskontním obchodům, na Slovensku vedou malé samoobsluhy a v Polsku prodejny s pultovým prodejem. Naopak v České republice je nákup v obchodech s pultovým prodejem obvyklý jen u osmi procent domácností. Samozřejmě se očekává, že počet lidí nakupujících v hypermarketech neustále poroste ve všech zemích, ale zároveň možná dlouho budou přetrvávat odlišné návyky mající hluboké historické kořeny.

(MaFr)

Budvar vyhrál v Litvě

Další soudní spor se podařilo vyhrát Budějovickému Budvaru v Pobaltí - konkurenční americký koncern Anheuser - Busch nedokázal prosadit výmaz ochranné známky Budweiser Budějovického Budvaru. Vítězství má velký význam nejen proto, že prodej Budvaru na litevském trhu stoupl meziročně o 36 procent. Prudký boj české a americké firmy v pobaltských státech je dán především snahou zámožského koncernu učinit z Litvy, Lotyšska a Estonska své nástupišťe pro expanzi na ohromný ruský trh. V současné době probíhají mezi oběma pivovary v Pobaltí tři soudní spory a sedm správních řízení, dva konflikty již byly rozhodnuty ve prospěch Budvaru. Spor české společnosti s americkým gigantem většina veřejnosti v ČR vnímá jako boj Davida s Goliášem, a každé vítězství české značky zvyšuje pocit národní hrdosti. Společnost Budějovický Budvar tuto skutečnost bystře rozpoznala a dokázala ji využít i v reklamních šotech.

(MaFr)

České dráhy

(CD) vybraly na základě výběrového řízení nájemce a podepsaly s ním smlouvu o nájmu historické nádražní budovy bývalé železniční stanice Praha-Vyšehrad. V objektu proběhne dvouletá rekonstrukce a nádražní budova se přemění na polyfunkční kulturní centrum, v němž se počítá např. s prostory pro výstavnictví, komorní divadlo, filmové aktivity, knihovnu, mediátku, restauraci, kavárnu či kanceláře. I nadále si CD ponechají v objektu nutné provozní prostory a rovněž trvá jejich zájem znovu obnovit železniční zastávku Praha-Vyšehrad.

"Železniční magazin" 1/2001

Přímý přenos i záznam oscarového ceremoniálu uvede i letos HBO

Kabelový filmový kanál HBO už počtvrté uvede koncem března přímý přenos i záznam z udílení cen Americké filmové akademie Oscar. Stejně jako v minulých letech zprostředkuje tuto významnou událost i divákům na Slovensku. Udílení cen proběhne tradičně v losangeleském Shrine Auditoriu, a to v neděli 25. března ve večerních hodinách pacifického času.

Obchodníci s heroinem byli zatčeni

Celkem třináct členů gangu obchodníků s heroinem zatkl detektivové při mezinárodní operaci s krycím názvem Rob. Závěr osm let připravované akce obstarali čeští policisté, kteří v Liberci zatkl pět šéfů celé skupiny, osm dalších dopadli už na podzim jejich britští kolegové. Gang, který měl hlavní sídlo v Čechách, dovážel heroin po balkánské trase z Turecka a kurýři jej pak dál pašovali do Velké Británie, Rakouska a Skandinávie.

jp

Co se všechno krade

O tom, že téměř cokoliv může být ukradeno, je jistě zbytečně psát. Jedním z posledních příkladů je případ z obce Hejnice na Liberecku. Dosud neznámí pachatelé tam totiž odcizili umělecky cennou vstupní bránu od hřbitova. Dvoukřídlová litinová brána s kruhovou ozdobou ve středu vážila asi tři sta kilogramů a zloději si museli nejprve odšroubovat z masivních úchytů. Teprve další vyšetřování snad ukáže, zda se brány zmocnil nějaký sběratel s podivnými metodami k rozšiřování sbírky, či zda brána byla nakonec prodána jako obyčejný starý kov.

(MaFr)

České vepřové podle veterinářů bez závad

Zatímco Rakouskem a Bavorskem hýbe skandál s objevením hormonů a antibiotik ve vepřovém mase, česká Státní veterinární správa informovala, že se spotřebitelé v ČR nemají čeho obávat. V Čechách doposud nebyl zjištěn jediný pozitivní nález vepřového se stopy antibiotik a hormonů a republika se zatím vyhýbá i nemoc šilencových krav. Přesto podobně jako v jiných evropských zemích spotřeba hovězího masa dramaticky poklesla. Odborníci upozorňují, že české zemědělství před oběma pohromami do značné míry uchránila jejich špatná ekonomická situace - neměli totiž ani na drahé hormonální přípravky a antibiotika, ani na nebezpečnou masokostní moučku prostředky. Přitom je ovšem zároveň nutno připomenout, že právě v Československu byla možnost použití antibiotik ve výživě vepřového dobytka v druhé polovině šedesátých let velmi intenzivně zkoumána a mnozí odborníci jejich zařazení do stravy prasat obhajovali. Ale časy se mění a názory na to, co je zdravé jakbysmet.

(MaFr)

Nejdelší je čtvrtst

Dlouhou dobu byl nejdelším českým slovem složeným ze samých souhlásek slovesný tvar sevrnks. Ústav pro jazyk český AV ČR však nedávno schválil jeho ještě lepšího nástupce. Stalo se jím slovo čtvrtst, které má dokonce devět písmen. Odborníci z Ústavu pro jazyk český se podle svých slov sice nedomnívají, že by se nový výraz objevoval v mluvě příliš často, ale z gramatického hlediska proti němu nemají námítky. Nové slovo bylo okamžitě zapsáno do pelhřimovské databanky rekordů a kuriozit, která eviduje české dodatky ke Guinnessově knize rekordů. Tak tedy vstupujeme do nového tisíciletí s novým nejdelším českým výrazem ze souhlásek - budou i naši potomci podobně úspěšní?

(MaFr)

Zastřílet si v Terezíně

Velké pobouření vzbudila internetová reklama jistého litoměřického hotelu, který zval hosty na "střílení v Terezíně" a doplňoval tuto nabídku fotografií dvora terezínského gheta. Pobouření jsou pochopitelně bývalí terezínští vězni, které cynismus hoteliéra pobouřil na nejvyšší míru. Znechucena celou záležitostí byla ale i starostka Terezína Růžena Čechová, ředitel Památníku Jan Munk a správce terezínské střelnice Jiří Drábek. Posledně jmenovaný zdůraznil, že inzerát byl na internet umístěn bez vědomí samotných provozovatelů střelnice a sdělil tisku, že s kontroverzním hoteliérem ukončili spolupráci. Představy některých podnikatelů o etických mezích reklamy jsou skutečně svérázné. A kdo nechce mlčet k jejich cynismu, je ještě často vysmíván jako suchar nemající smysl pro humor.

(MaFr)

Čtyři roky provozu vlaku SuperCity 502/503 Manažer

V sobotu 27. ledna 2001 uplynou čtyři roky od zahájení provozu vlaku SuperCity 502/503 Manažer, který zajišťuje rychlé a komfortní železniční spojení mezi Ostravou a Prahou a který může již dnes směle konkurovat i osobním automobilům.

Soupravu jediného páru vlaků kategorie SuperCity v síti Českých drah tvoří kromě jídelního vagonu výhradně vozy první třídy, které každý pracovní den zdolávají trasu Bohumín - Praha hl. n. a zpět. Na své cestě zastavuje Manažer pouze ve stanicích Ostrava hl. n. a Ostrava-Svinov. Díky tomu zvládne vzdálenost 358 km mezi ostravským a pražským hlavním nádražím za 3 hodiny a 59 minut, v opačném směru ještě o tři minuty rychleji, což znamená průměrnou rychlost přes 90 km/hod. Po dokončení modernizace železničních koridorů se doba strávená ve vlacích mezi Prahou a Ostravou zkrátí o celou hodinu.

Ve vlaku Manažer nabízejí České dráhy nejen pohodlné cestování, ale také řadu nadstandardních služeb, které byly v době svého zavedení úplnou novinkou, jako například možnost volání z vlakového telefonu.

Výhody cestování vlakem SuperCity poznají cestující ještě před jeho odjezdem. Při cestě na nádraží mohou bezplatně zaparkovat svůj vůz na vyhrazené ploše, během jízdy pak mají k dispozici noviny a časopisy, dostanou zdarma občerstvení, při požadavku jim vlakový personál zajistí v hlavním městě pronájem osobního auta s přistavením před nádražím, popřípadě objedná ubytování v Praze nebo v Ostravě. Při nákupu jízdenky do vlaku SuperCity si cestující mohou zvolit, zda pojedou v kupé nebo ve velkoprostorovém voze, samozřejmě je přípojka 220 V pro napájení notebooku. Manažer je dnes prvním vlakem Českých drah, ve kterém je zkoušeno napojení na internetovou síť. České dráhy se snaží ve spolupráci se společností JLV připravovat svým klientům vždy nějaké příjemné překvapení, jako je nyní například káva zdarma po celou cestu či tzv. Manažer menu pro zpáteční cestu za 65 Kč.

Za téměř čtyři roky se vlakem SuperCity Manažer svezlo přes 188 000 cestujících, ve směru do Prahy již počet přepravených osob překročil stotisícovou hranici, z Prahy do Ostravy cestovalo více než 85 000 pasažérů. Jak už název vlaku napovídá, je určen především manažerům, podnikatelům a obchodníkům, jeho služeb však využívají i další, mezi nimiž bychom našli nejen významné představitele bank, ale také ministry, poslance a senátory.

Vlak SuperCity Manažer není jediným, který zajišťuje rychlé spojení hlavního města se severovýchodem republiky. Za dobu kratší než čtyři a půl hodiny překonají vzdálenost mezi centry Prahy a Ostravy také spoje zařazené do kategorie InterCity a Expres, jejichž nabídka je rovnoměrně rozložena do celého dne. Komfort nabízený v těchto soupravách se v podstatě blíží již zmíněnému Manažeru, o čemž například svědčí možnost připojení osobního počítače ve většině vozů první třídy. Cestující si již zvykli na určitý typ provozovaných vozů, proto při rezervaci místa vítají možnost vybrat si místo podle vlastního přání.

Během čtyř let své existence si vlak SuperCity Manažer získal oblibu cestujících, kteří při cestách do české metropole upřednostňují rychlé, pohodlné a bezpečné spojení po železnici před jízdou ve vlastním automobilu po cestách plných zácp a uzavírek. České dráhy tak dokazují, že vlaky již dnes mohou konkurovat individuální dopravě, což se v ještě větší míře projeví po dokončení modernizace železničních koridorů a vozového parku, mimo jiné rovněž mezi Prahou a třetím největším městem v republice.

Vlak SuperCity 502/503 Manažer (Bohumín - Praha hl. n. - Bohumín):

Trasa	Vzdálenost	Doba jízdy	Cena jízdenky
Praha hl. n. - Ostrava hl. n.	358 km	3 hod. 56 min.	520 Kč *

Cena zahrnuje: - jízdné v 1. vozové třídě - rezervaci - občerstvení - tisk
- parkovací místo v Ostravě - přípojku k PC

Pavel Tesař (tiskové oddělení GŘ ČD)

Tři velké hříchy politiků

Jen čtvrtina lidí si myslí, že současní politici jsou čestnější a poctivější než ti, již byli u moci před rokem 1989. Pokud jde o využívání nejrůznějších výhod a privilegií, jasně vítězí názor, že nynější představitelé "velké politiky" se nijak neliší od pohlavárů komunistického režimu. Mimo jiné i tyto závěry vyplývají z nového průzkumu agentury STEM. Výsledky jsou přitom rok od roku horší. Například v roce 1993 ještě odpověděla kladně na otázku "Jsou dnešní politici v porovnání s funkcionáři před rokem 1989 na vyšší morální úrovni?" zhruba polovina respondentů. A co veřejnost svým zvoleným zástupcům především zazlívá? 1. Politici se nezajímají o problémy a názory obyčejných lidí. 2. Jsou příliš odtrženi od reality a zneužívají své imunity. 3. Jsou snadno zkorumpovatelní, respektive mají k tomu velkou příležitost, protože rozhodují, jsou u moci.

jp

Mladým sprejerům hrozí i trest vězení

Psaní a malování po stěnách budou od července v České republice trestným činem. Ať už někdo použije křidu nebo opatří sprejovými podpisy odstavený vagon či fasádu barokního chrámu. První odstavec nového paragrafu trestního zákona zní: "Kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem." Další dva odstavce jsou ještě přísnější, takže ten, kdo způsobí škodu přes dvě stě tisíc, může dostat až tři roky a při škodě přes milion až osm let vězení. Policisté a radní, kteří si stěžovali, že jsou na sprejery krátkí, tak dostali do rukou zbraň, po které volali. Kritici zákona však namítají, že se nedá na každý nový neřád vymýšlet nový paragraf.

jp

Proslulý právník: Zastavím Temelín

Ministr zahraničí Jan Kavan a rakouský ministr životního prostředí Wilhelm Molterer zažehnali spor, který se opět začal rozehrávat kolem jaderné elektrárny. Rakousko stáhlo kritiku Zemanova kabinetu. Za ministrem Kavanem nezapadly ve Vídni dveře a česká strana se potýká s dalším problémem. Proslulý americký právník Ed Fagan se rozhodl pomoci v boji proti jaderné elektrárně. "Máme v úmyslu zabránit jeho uvedení do plného provozu," prohlásil americký právník předtím, než odletěl do Evropy. Američan získal celosvětové renomé jako advokát obětí nacismu, v poslední době zejména obětí nucených prací, kterým pomohl získat miliardové částky na odškodném. Hájí také příbuzné oběti požáru lanovky v rakouském Kaprunu. Fagan hodlá v Rakousku vyzvat americký koncern Westinghouse, dodavatele řídicího systému do temelínské elektrárny, aby předložil všechny dokumenty o svých zařízeních. Požadavky vznášené "jménem potenciálních rakouských a jiných obětí" budou podle agentury APA zveřejněny v blízkosti česko-rakouských hranic. Pokud Westinghouse požadavkům ve stanovené lhůtě nevyhoví, hodlá Fagan podniknout další kroky "na ochranu dětí, rolníků, obchodníků a obcí v sousedství Temelína a v celé Evropě". "Sporná hodnota je tak vysoká, že by si provozovatelé Temelína měli dvakrát rozmyslet, než tu věc zapojí," řekl Fagan. "Má-li někdo o Temelínu pochybnosti, tak prosím, ale toto je spíše vědomé šíření paniky," reagoval na jeho prohlášení Petr Karas, bývalý generální ředitel ČEZ a nyní šéf Svazu průmyslu. Karas uvedl, že nad bezpečností Temelína bdí Státní úřad pro jadernou bezpečnost či Mezinárodní agentura pro atomovou energii. "Jsou to instituce navýsost odborné." "Námi dodané vybavení pro Temelín odpovídá nejnovější úrovni techniky," prohlásil mluvčí společnosti Westinghouse Vaughn Gilbert poté, co se dozvěděl o Faganově úmyslu bojovat s americkým koncernem. Dodal, že jeho firma byla dodavatelem zhruba poloviny všech provozovaných jaderných elektráren po celém světě. "A ty patří prokazatelně k nejbezpečnějším na světě," řekl Gilbert.

V americkém stylu potom zahájil Ed Fagan své tažení proti Temelínu na evropské půdě. V penzionu Franzeosenhof ve Wullowitzu, který využívají zastánci hraničních blokad jako klubovnu, zaútočil rovnou na city. Nejprve klidným, ale pevným hlasem připomněl rakouským starostům obětí Černobylu. Zmínil budoucnost dětí žijících od Temelína až do Salcburku. S pohnutím promluvil o obětech ve vyhořelé lanovce v rakouském Kaprunu, jejichž pozůstalé zastupuje, a vzápětí zahřměl řečnické otázky na nepřítomného premiéra Miloše Zemana: "Když si myslíte, že jen stisknete tlačítko, tak se mýlíte," gestikuloval do Prahy. Na jeho kvalitním obleku se skvěla samolepka protiatomových aktivistů a typickou americkou angličtinou přeskakující do fistule pouštěl na obhájce Temelína hrůzu. Zvláště v okamžiku, kdy zdůraznil, že chce celou dokumentaci k elektrárně. "Jestli budou s něčím kolem Temelína problémy, pak to bude úplnost dokumentace," připustil ministr zahraničí Jan Kavan. Američan přitom zdůraznil, že mu nejde o byznys: "Nedělám to pro peníze. Chci pomoci lidem, ohroženým dětem." Zcela jiné vlastnosti přisoudil Zemanovi. "Stará se jen o ekonomiku a nemyslí na nukleární katastrofu." Za jeho zády se vyjímal fotografie polibků premiéra Miloše Zemana a ředitelky Úřadu pro jadernou bezpečnost Dany Drábové z října roku 2000, kdy ČEZ poprvé zažehl Temelín. Nechyběly podobizny, či spíše karikatury ministra Miroslava Grégra. *jp*

Velbloud, ťava, camel a Železný

Se Slovenskou republikou máme - alespoň pokud se týče kultury - vztahy opravdu nadstandardní. A tak se každý rok uskuteční desítky společných akcí. Ať už jde o divadelní, taneční, či hudební festivaly, výměnu uměleckých souborů anebo hostování slovenských umělců v Česku a naopak zase českých umělců na Slovensku. Zpěváků, herců či režisérů. Slovenština není vnímána jako cizí jazyk a v kombinaci s češtinou přináší mnohdy například na česká jeviště dokonce zcela nový pohled na ten či onen titul anebo postavu. A tak v brněnském Brechtovi Marián Labuda úmyslným střídáním češtiny a slovenštiny demonstruje jisté rozdělení postavy a česko-slovenské provedení Zkrocení zlé ženy, inscenované loni v létě na Pražském hradě, které kombinuje český překlad Shakespeara s jadrnou slovenštinou Ľubomíra Feldeka, získalo ve svém výsledku, díky důsledné dramaturgické koncepci konfrontace poetiky obou překladů, zcela jinou dimenzi. Česko je také stálou a pravidelnou štací Milana Lasicí a Júlii Satinského, stejně tak jako slovenského zájezdového hvězdného seskupení s inscenací Kumšt, ve kterém hraje i slovenský ministr kultury Milan Kňažko, jehož úřad úzce spolupracuje s českým ministerstvem kultury. (Výpisy z mobilních telefonů obou ministrů kultury by doložily, že komunikace mezi nimi není nic mimořádného.) Stručně a krátce. Česká kultura je součástí slovenské kulturního povědomí a opačně. Obě kultury nejen že existují vedle sebe, ale vzájemně se inspirují, doplňují a ovlivňují. Což nepochopila Česká televize, která se rozhodla opatřit českým dabingem televizní uvedení nejnovějšího filmu režiséra Martina Šulíka Krajinka. "Robíme to najmä kvôli mladším divákovi, pre ktorých, žiaľ, sledovanie programov v slovenskom jazyku už nie je také prirodzené ako pre staršie generácie," řekla česky slovenským novinám producentka České televize Iva Procházková. Podle ní průzkum veřejného mínění v Česku musel konstatovat, že za poslední dva roky prudce klesla sledovanost slovenských filmů v původním znění. Zatímco na Slovensku je trend zcela opačný. Tam české filmy, ale i filmy zahraniční dabované česky, mají sledovanost obrovskou a nikdo nepřemýšlí o tom, že by měly být přemluveny do slovenštiny. Čeština je ve Slovenské republice brána jako něco samozřejmého a díky médiím je vlastně slovenské dítě od malička vychováváno dvojjazyčně. Jinými slovy, slovenské dítě ví, co je to velbloud. Na rozdíl od českého, pro kterého je ťava pojem naprosto neznámý. Tak jako camel. Pokud se neučí anglicky. A tak Česká televize, které dneska slovenština na obrazovce prudce snižuje sledovanost, by si měla uvědomit, že to byla především ona, která od 1. ledna 1993 dbá jazykové čistoty tak důsledně, že i paní Bubílková, aby neztratila práci, začala raději mluvit česky. A že dneska Česká televize (za což Iva Procházková samozřejmě nemůže) sklízí pouze trpké ovoce ze svého profederálního nacionálního stromu poznání. Když jsem o tomto problému postupně jednal se všemi generálními řediteli České televize (s výjimkou pana Hodače), připadal jsem si někdy jako Mečiarův anebo Dzurindův agent. Kdyby stejně jako veřejnoprávní ředitel přemýšlel Vladimír Železný, tak by dneska nepochybně Eugen Korda nemluvil na TV Nova slovensky. Za což se patří Železnému poděkovat. Bohužel, nic to nezmění na tom, že Slováckům rozumíme čím dál tím méně. Což byl ovšem vždycky náš problém. A to dabing nezachrání. *Pavel Dostál*

Kdo zachrání Karlův most?

Karlův most je sice turistický symbol Prahy a nejnavštěvovanější památka v zemi, ale 240 milionů na jeho rekonstrukci nechce dát nikdo. Ani stát, který rozdává miliardy na výstavbu nových dálnic a podniky, jako jsou například železárny Vítkovice. "Ty peníze skutečně nemáme," ujišťuje mluvčí ministerstva kultury Dita Fuchsová. Dostálův úřad, do jehož kompetence spadají rovněž památky, patří k ministerstvům s nejnižším rozpočtem. A odhadované výdaje na rekonstrukci starobylého mostu hovoří o dvou stech čtyřiceti až čtyřech stech milionech korun. "Celý Program zachrany architektonického dědictví disponuje jen zhruba třemi sty miliony korun pro letošní rok," uvedla Fuchsová. V praxi to znamená, že rekonstrukce Karlova mostu by znemožnila záchranu jakékoliv jiné památky v zemi. Záležitost je ve slepé uličce. "Jestli ho necháme dál takhle se rozpadat, nevyhneme se jednou radikálnímu zásahu. A ten může být takový, že naruší autentický vzhled mostu," varuje rektor ČVUT Jiří Witzany, který se podílel na projektu obnovy Karlova mostu. Tým odborníků pod jeho dohledem vloni provedl průzkumné sondy, aby zjistil, jak na tom most je. Jejich závěr byl jednoznačný: Špatně. Peníze na opravu by mělo poskytnout také město Praha, které Karlův most spravuje. Letošní rozpočet města se pohybuje kolem dvaadvaceti miliard korun. Jenže i ono má jiné priority. "Musíme sehnat peníze na městský silniční okruh a dostavbu metra," řekl náměstek pražského primátora Jiří Paroubek. Na dokončení tunelu Mrázovka a vybudování navazující komunikace, která se právě staví, si pražský magistrát dokonce vypůjčil sedm a půl miliardy korun. V případě opravy Karlova mostu přišel pražský primátor Jan Kasl s myšlenkou vypsát celonárodní sbírku. Odvolává se přitom na paralelu s Varšavou a jejím královským zámekem, na který se složili Poláci. "Proč by Češi a Moravané nemohli přispět na rekonstrukci Karlova mostu, podobně jako se kdysi na jeho stavbě podílela všechna královská města?" přemítá Kasl s tím, že celková částka by se tímto způsobem asi dohromady nedala, takže by měl přispět i stát. Varovný signál přišel před několika lety, když se začalo odtrhávat neogotické schodiště vedoucí na Kampu. Tehdy odborníci zjistili, že v mostě dochází k pohybům. Konstrukci neustále narušuje mráz, vedro, vlhkost a také bakterie. Přesto někteří odborníci zpochybňují, zda je rekonstrukce mostu skutečně naléhavá, a uvažují, zda za vším nejsou především zájmy stavebních firem. "Vždycky se čas od času objeví názor, že rekonstrukce je nutná a nejlépe hned teď. Zatím mě o tom žádné materiály nepřesvědčily," tvrdí Zdeněk Lukeš z památkového oddělení Kanceláře prezidenta republiky. *jp*

Komunisté ukradli stovky dětí

Teprve v těchto dnech byla definitivně odhalena jedna z nejsmutnějších kapitol komunistického režimu. Ten v padesátých letech odebral vězeňkyním (včetně politických) téměř šest set dětí narozených za mřížemi. Posílal je pak do ústavů nebo do náhradních rodin - většinou příslušníků StB, SNB nebo Vězeňské služby. Podle historiků to byly jediné "opravdové děti komunismu". Nikdo se o nich nikdy nedozvěděl, nikdo se jimi nechlubil. "Většina z těchto dětí se o tom, kdo ve skutečnosti jsou, nedozvěděla dodnes," říká dokumentarista Úřadu pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu (ÚDV) Otakar Liška. Jsou to dnešní padesátníci, možná čtyřicátníci, kteří žijí své nové životy - mají rodiče (dnes možná již zemřelé), které považují za vlastní. Nebo možná něco tuší, ale rozhodli se minulost raději neotvírat. "Nikdy nikdo nepřišel na náš úřad za mnou s tím, že by chtěl otevřít tento problém ze své vlastní minulosti," popisuje Liška. Na druhé straně - mnozí z těch, kterých se to týká, se asi nedozvěděli, že dnes, s půlstoletým zpožděním, se tím dokumentaristé ještě vůbec zabývají. Historik Slavomír Brodesser z Moravského zemského muzea potvrzuje, že je to "nový" problém, zatím odborníky-historiky neprozkoumaný. ÚDV se začal o případ "dětí režimu" zajímat už před několika lety. V současné době završili dokumentaristé první fázi, zmapovali rozsah, tedy kolik takových případů vůbec bylo. Protože děti narozené ve věznicích nebyly nikde centrálně evidovány, museli pracovníci ÚDV projít karty všech bývalých vězeňkyň, zjistit, zda měly děti a co se s nimi stalo. Po měsících mravenčí práce mají v rukou vůbec první statistiku. Vyplývá z ní například, že vězeňkyň, které byly prokazatelně odsouzeny z politických důvodů a přišly o své děti, bylo více než tři desítky, a to v období od roku 1948 do roku 1962, kdy se tato praxe změnila a přestalo se rodit ve věznicích. Zatímco případy politických vězeňkyň byly nezákonné od počátku, u ostatních kauz to dodnes není jasné: zákonnost či nezákonnost adopcí dětí by se musela posuzovat případ od případu v samostatném šetření. Už tehdy totiž každou adopci měl oficiálně stvrdit soud. Svou roli však sehrávala atmosféra padesátých let. "Po vzoru SSSR se upřednostňovala kolektivní výchova. Byly případy, kdy se děti vězeňkyň nedávaly ani prarodičům, ale rovnou do domovů. V padesátých letech byly vůbec velmi vysoké počty dětských domovů a stejně tak vysoké počty chovanců. Současně byl velký tlak na ženy, jejichž manželé byli ve vězení, aby se s nimi rozvedly, a nebyly tak 'reakcionářky'. Důsledkem toho všeho bylo, že děti neměl kdo vychovávat," říká náměstek ředitele úřadu vyšetřování Pavel Bret. Může být ještě dnes za podivné adopce z padesátých let někdo pohnán k odpovědnosti? Odpověď zní: Těžko. Nebyl totiž nalezen žádný "centrální" úřední pokyn, který by nařizoval postupovat v rozporu s tehdejšími předpisy nebo zákony. Na druhé straně není zcela vyloučeno, že bude pohnán někdo k odpovědnosti za určitý konkrétní případ, pokud by se jím vyšetřovatelé prokousali. Trestní stíhání v souvislosti s adopcemi nebylo do dnešního dne zahájeno, úřad zkoumá "dětí režimu" jen z takzvaného dokumentačního hlediska. *jp*

Nový český ministr spravedlnosti

Počátkem února jmenoval český prezident Václav Havel novým ministrem spravedlnosti bývalého předsedu Vrchního soudu v Praze Jaroslava Bureše. Šestačtyřicetiletý Bureš vykonával dvacet let funkci soudce, předsedou Vrchního soudu byl od začátku roku 2000. Nový ministr vystřídal na svém postě vicepremiéra Pavla Rychetského, který přechodně řídil resort po zářijové demisi ministra Motejla. Jaroslav Bureš má pověst schopného odborníka a jeho umírněné koncepce mají podle pozorovatelů větší naději na úspěch než razantní plány bývalého ministra Motejla. (MaFr)

Co řekl náměstek?

Velkou aféru vyvolal spor o výroky náměstka ministra financí Jana Mládky při setkání s náměstkem italského ministra průmyslu Maurem Fabrisem. Údajně se měl český finanční odborník totiž vyjádřit v tom smyslu, že Italové nemají při privatizaci v České republice moc šancí. Přitom stále probíhají jednání o případný vstup italské skupiny UniCredito do Komerční banky. Celá záležitost zůstává trochu záhadou - náměstek ministra Mládek pochopitelně popřel, že by něco takového řekl a hovořil o chybném překladu. Překladatelce se ovšem následně omluvil. Na druhé straně je však dost zvláštní, že by se zkušený finančník, jakým Mládek nepochybně je, dopustil takového společenského faux pasu. Asi se skutečně jednalo o pouhé nedorozumění, ale situace bystře využili někteří politici k tlaku na ministra Mertlíka, aby Mládku odvolal. Mládkovými osobními protivníky jsou podle zpráv tisku oba předsedové smluvně opozičních stran - předseda parlamentu Václav Klaus i předseda vlády Miloš Zeman. Ministr financí Pavel Mertlík se však za svého náměstka plně postavil a jeho pozici uhájil. Dá se však očekávat, že v budoucnu bude Mládek určitě vystaven mnoha dalším atakům, nejen ze strany současné opozice, ale i od sociálních demokratů. Snadno by se mohl při nějakém finančním neúspěchu stát i obětním beránkem, na kterého by političtí předáci s rozkoší hodili svůj díl viny. (MaFr)

Na místopředsedu ČSSD kandidovat budu

MINISTR ZAHRAŇIČÍ JAN KAVAN PRÁVU:

Krajské konference ČSSD v Olomouci, Hradci Králové a Ústí nad Labem doporučily, abyste kandidoval na místopředsedu strany. Přijmete tuto výzvu?

Musím říci, že mě ta rozhodnutí potěšila. Zvláště zcela jednoznačně hlasování v Olomouci, kde jsem na Prostějovsku jako senátor působil čtyři roky. Kandidaturu tedy přijmu a budu očekávat doporučení krajských konferencí. Rozhodnou ovšem jen delegáti sjezdu.

Co vás skutečně motivuje k tomu, říci ano?

Jediný důvod. Mám vzrůstající pocit, že se ČSSD dostává na jakousi pomyslnou křižovatku a sjezd může být příležitostí k jasnému definování programových cílů strany. Jsem přesvědčen, že najdeme způsob, jak tyto cíle realizovat s ohledem na to, aby se ČSSD jasně zařadila do celoevropského politického spektra. Já jsem přesvědčen, že je to strana životaschopná, byť je teď zmiňována jakýmisi neusměrněnými vnitrostraničtými diskusemi, které jsou často plně pochybovačnosti, obav a nejistot. To ČSSD vnitřně oslabuje.

Můžete uvést příklad?

Mám zkušenost ze senátní kampaně. Dal jsem do ní nesmírně mnoho energie i času a tato zkušenost mi ilustrovala, že naši členové v obcích jsou velice odtrženi od centra, natož od vlády. Podceňujeme pravidelnou vnitrostraničtí diskusi - horizontální i vertikální od obyčejných členů až nahoru - která by zahrmla lidi v těch obcích do spolurozhodování o tom, jaká má být konkrétní politika strany. Třeba daňová, bytová nebo hospodářská. Mám bohužel neblahou zkušenost s tím, že naši členové ani dobře neznají úspěšné výsledky práce naší vlády. Prostě jsme zatím nedocenili komunikaci s místními lidmi. Proto má ČSSD tak málo starostů a nemá významnou účast v zastupitelských orgánech. Tak to už dál nejde.

Znáte recept na změnu?

Domnívám se, že jednou z cest by měla být vnitrostraničtí referenda o důležitých otázkách. Jsou klíčová například k hospodářské a sociální politice, tedy k věcem, které mají přímý vliv na život lidí, na jejich postavení ve společnosti. S ohledem na můj resort zahraničí se jeví potřebné vnitrostraničtí referendum na téma našeho vstupu do EU. Neměli bychom chtít odpovědět jako ano, či ne, ale škálu názorů jako součást oné vnitrostraničtí diskuse, o níž jsem mluvil.

Miloš Zeman deklaroval svůj odchod z vedení strany. Podporujete Vladimíra Špidlu jako jeho nástupce?

Ano, podporuji. Vladimíra znám z vlády jako člověka pracovitého, uvážlivého, samostatně myslícího, který každý problém velmi pečlivě studuje a nedělá zbrklá rozhodnutí.

Čeho je zárukou taková volba?

Záruka je silné slovo, ale myslím, že právě ta vnitrostraničtí diskuse, která zahrne obyčejné lidi, bude novému předsedovi blízka.

Neobáváte se soupeření mezi Špidlou a Stanislavem Grossem, jehož ambicí je stát se prvním místopředsedou ČSSD? Nehrozí budoucí střet mezi tzv. špidlovcí a grossovci?

Vize boje vzdělaného, ale méně razantního vlčáka a dravého mladého politika a jeho okruhu je účelovou karikaturou sociální demokracie. Odmítám schematicky popisovat ČSSD jako stranu grossovců, špidlovců či zemanovců.

Přesto ČSSD je dnes výrazně nečitelná, zmiňovaná nejrůznějšími partikulárními zájmy, s absencí snahy o jednotu.

Doufám, že to tak nezůstane. Velice věřím, že tandem Špidla-Gross bude spolupracovat tak, aby to prospělo straně. Myslím, že se to může povést i přes rozdíly, které mezi oběma politiky jsou, byť si myslím, že to jsou někdy rozdíly viděné optikou sdělovacích prostředků.

Kam patříte vy uvnitř ČSSD?

Já nepatřím do žádné definované skupiny, ať už se jim říká proudy, či frakce. To mě vede k jisté zdrženlivosti. Chtěl bych být identifikován spíše s jistým programem, směřováním ČSSD. Jde mi o autentickou, věrohodnou, evropskou nekomunistickou levicovou stranu, pro kterou jsou nepochybnitelné hodnoty jako sociální spravedlnost, solidarita, svoboda, samopráva.

Trochu teorie. Jaká by měla mít sociální demokracie ambice, až jednou vstoupíme do EU?

Přál bych si, aby se co nejdříve českých sociálních demokratů stalo evropskými poslanci. Aby tam sebevědomě prosazovali české zájmy. Naši poslanci tam musí přijít s českým sociálně-demokratickým programem a vědomím, že jsou zástupci lidí, kteří berou mzdu a jsou závislí na fungování sociálního státu. Prostě bych si přál, abychom nezapomněli, že naše kořeny jsou mezi lidmi, již jsou závislí na sociální spravedlnosti. V evropské soc. dem. rodině však nesmíme být jen pozorovateli, hosty, být vítanými. Musíme se naučit být partnery, kteří budou spolurozhodovat o společné budoucnosti Evropy. Stane se tak v případě, že budeme schopni účinněji prosazovat národní zájmy v Evropě a zájmy ČSSD na domácí půdě.

Pojďme zpátky právě na domácí scénu. Někteří představitelé vaší strany vzbuzují dojem, že by ČSSD měla po konci smluvně-opozičních časů spolupracovat se čtyřkoalicí. Stejně tak se občas ozvou hlasy, aby se v rámci levicové jednoty hledala cesta ke KSČM. Co vy na to?

Velmi smutné by pro ČSSD bylo, kdyby se o ní říkalo, že směřuje ke čtyřkoalici či komunistům či jiné straně. Udělám vše, aby se tak nestalo. Totiž kdyby to tak bylo, pak bychom byli teprve nečitelní. My naopak musíme občanům této země srozumitelně vysvětlit, proč tradičně patříme do širokého levého středu. Pak se mohou historicky mladší strany definovat vzhledem k nám, případně i směřovat k nám.

Běžný občan si má pod širokým levým středem představit co? Není to v našich podmínkách trochu nedefinovatelné?

Nesouhlasím. Levý střed má v Evropě jasnou definici, konkrétní program Socialistické internacionály. Náš program, srozumitelně vysvětlovaný, lze jasně identifikovat s levým středem. To nemá nic společného ani se čtyřkoalicí a zejména Unii svobody, ani s komunisty.

To, co říkáte, je spíše zatím teorie. Nemělo by vám jít poté, co je od loňska KSČM v krajích nejsilnější levicovou stranou, spíše o to, vyhrát boj na levici?

Já tu prohru nepodceňuji. Přesto bych varoval, abychom mechanicky promítali výsledky těchto voleb, obzvláště při nízké účasti, automaticky do příštích parlamentních voleb. Z této trpké zkušenosti se musíme poučit. Musíme se opřít o jasné sociálnědemokratické principy a případné kompromisy, v politice někdy nezbytné, srozumitelně vysvětlovat.

Bez ohledu na soc. dem. principy KSČM bude vaším významným soupeřem v příštích volbách. Jak ten souboj může dopadnout?

V tomto souboji ideálů sociální demokracie a nereformovaného komunismu, bez ohledu na to, že prosazujeme podobné věci v sociální oblasti, musíme být vnímáni jako autentická levice. Pokud budeme vždy důsledně jak sociálně orientovaní, tak demokratičtí - a o tom je levý střed - pak tento souboj vyhrájeme a budeme hlavní levicovou silou v této zemi.

Josef Petruž

Vojáci přiznali, že neplní sliby

Česká armáda musela přiznat, že je zatím v Severoatlantické alianci pouze do počtu. Generální tajemník NATO George Robertson se navíc dozvěděl na své inspekční cestě, že česká armáda není v dobré kondici, a že s plněním slibů vůči NATO má zásadní potíže. "Panu Robertsonovi jsem nic nelakoval narůžovo. Naopak jsem mu sdělil, že podle mého mínění nám nejvíce pomůže tím, že sám bude otevřený a pojmenuje různé sporné body či nesplněné úkoly," prohlásil prezident Václav Havel po setkání s šéfem NATO. Hlavní bod jejich schůzky byl přitom jasný: jak česká armáda plní úkoly, které si při vstupu do NATO předsevzala. Ze 132 povinných, závazných či doporučujících jich je splněno zatím asi jen šestadvacet. Před novináři však Robertson - například po setkání s ministrem zahraničí Janem Kavanem - o hluboké finanční krizi české armády diplomatically mlčel. Přesto si šéf NATO neodpustil poznámku, že plnění závazků vůči Bruselu by mělo být pro členy aliance zákonem. Armáda zápolí především se špatným hospodařením, operační připravenost vzdušných sil je nízká a piloti nalétají tak málo hodin, že nedosahují ani minima limitu požadovaného NATO. České letectvo nemá jak přepravovat vlastní elitní jednotky sil rychlé reakce, takže je odkázáno na pomoc spojenců. Brigáda rychlého nasazení získá odpovídající radiostanice o dva roky později, než se NATO zavázala. Omezená tudíž bude (asi do roku 2005) její schopnost tyto jednotky zabezpečit, řídit je a velet jim, pokud budou nasazeny mimo území republiky. Kvůli nedostatku peněz vojsko dokonce neplní ani prioritní úkoly ve strategické přepravě jednotek a jejich logistickém zabezpečení. Kritické poměry vládnou i v oblastech, s nimiž stojí a padá každá armáda: "Zásobování náhradními díly a municí je nedostatečné, takže nepříznivě ovlivňuje připravenost jednotek," přiznává dokument, který česká armáda vypracovala pro bruselskou centrálu NATO. Za "skrytou bombu" pak vojsko považuje Bruselu slíbený nákup protiletadlových raket typu Patriot.

jp

Kužvart povolil dálnici na Berlín

Ministr životního prostředí Miloš Kužvart svolil, aby přes Chráněnou krajinnou oblast České středohoří vedla dálnice. Udělil totiž výjimku ze zákona, podle něhož by se v této ojedinělé lokalitě nemohl vybetonovat ani metr čtvereční. Vše směřuje k tomu, že automobily za několik let dojedou po dálnici z Prahy přes Drážďany až do Berlína. Ekologické hnutí Děti Země okamžitě oznámilo, že proti Kužvartovu rozhodnutí určitě podá žalobu k soudu. Tím minimálně ohrozí plánované zprovoznění dálnice na konci roku 2005. "Jde o osobní selhání ministra Kužvarta, když podpořil hanebné udělení výjimky," řekl Miroslav Patrik z hnutí Děti Země. "Je to jejich svaté právo se v právním státě odvolat k soudu," konstatoval na to Kužvart. Spor o dálnici se točí kolem formulace zákona o ochraně přírody a krajiny, podle něhož se nesmějí v chráněných oblastech stavět dálnice, pokud jiný veřejný zájem nepřeváží nad zájmem ochrany přírody. Ministerstvo životního prostředí tvrdí, že dálnice do Německa je veřejným zájmem a příroda nebude zásadně ohrožena. Odpůrci oponují, že komunikace naruší ráz krajiny. Děti Země byly ochotny přistoupit na to, aby šestnáctikilometrový úsek dálnice přes Středohoří vedl tunelem. Kužvart uvedl, že si vymohl třicet podmínek, které vliv dálnice minimalizují. Pro zvěř budou vybudovány podchody a mosty, nebudou zde odpočívadla, benzinové pumpy ani reklamní poutače. Dálnice povede přes méně významné části chráněné oblasti.

Stávka v České televizi skončila

Krize ve veřejnoprávní televizi skončila. Poslanci ODS a ČSSD zvolili za prozatimního ředitele České televize Jiřího Balvína. Ten jen několik hodin po svém jmenování odvolal ředitelku zpravodajství Janu Bobošíkovou. Odchod z funkcí potvrdili i finanční šéf Jindřich Beznoska a Věra Valterová, tedy ti, jež před měsícem jmenoval bývalý generální ředitel Jiří Hodač. Tím byly splněny i poslední požadavky protestujících zaměstnanců. Ti na oplátku ukončili televizní stávku.

jp

Češi vycvičí vojáky pro boj na Srí Lance

Česká republika se nepřímou zapojila do krvavé občanské války na vzdálené Srí Lance. Ministr obrany Vladimír Vetchý kromě dalších zbrojních dodávek dojednal v hlavním srílanském městě Kolombu i pomoc s výcvikem místních vládních vojáků. Ti by měli dostat výcvik v Čechách a poté využít zkušeností v boji proti tamiským extremistům, kteří často teroristickými metodami už osmnáct let prosazují vlastní stát. "Česká armáda je připravena k výcviku vojenských expertů ze Srí Lanky," potvrdil náčelník generálního štábu Jiří Šedivý. "Srí Lanka je obecně považována za demokratickou zemi, navíc není pod žádným embargem mezinárodního společenství, takže v tom nevidím problém," dodal mluvčí českého ministerstva zahraničí Aleš Pospíšil. Na Srí Lance už roky probíhá jeden z nejvleklejších konfliktů v současném světě, jenž si vyžádal na 70 000 životů. České zbrojařské firmy patřily již v minulosti ke klíčovému dodavatelům zbraní na tento ostrov. Pozorovatelé na Srí Lance říkají, že každá nová dodávka zbraní znamená eskalaci konfliktu. Vláda v Kolombu ovšem doufá, že úspěchy na bojišti přinutí nesmířitelné povstalce zasednout k vyjednávacímu stolu. Počátkem letošního roku informovala agentura Reuters s odvoláním na srílanského generála Sanatha Karunaratneho, že v loňském roce, poté, co se válka dramaticky vystupňovala, nasadily obě strany v bojích i raketomety české výroby. Ty spolu s dalekonosným dělostřelectvem z Pákistánu proměnily rozsáhlé oblasti poloostrova Jápané v hromady sutin a pozvedly tak ničivý charakter občanské války na nový stupeň. Právě dělostřelecké souboje způsobily značné ztráty mezi civilisty.

jp

Prokurátor bude obžalován z vraždy generála Píky

Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu navrhl, aby bývalý komunistický prokurátor Karel Vaš byl obžalován z vraždy generála Heliadora Píky. Vaš je stíhán za to, že při procesu s Píkou rozhodující měrou přispěl k jeho odsouzení na smrt. Píka byl popraven v roce 1949.

jp

Slováci se bojí zpřísnění pohraničního režimu s ČR

Slovenské deníky varují v posledních dnech Slováky před zpřísněním pohybu lidí přes česko-slovenské hranice a pobytu Slováků v ČR chystaným českou stranou. Vycházejí přitom z internetových stránek českého Ministerstva vnitra, kde je uveřejněna analýza fungování dohod z roku 1993. Vyplývá z ní například, že je pravděpodobné, že přes česko-slovenskou hranici prochází výrazně větší počet nelegálních migrantů než přes hranice ČR s jinými zeměmi. Analýza rovněž uvádí, že pracovní možnosti Slováků v ČR nejsou dohodami omezeny, zatímco Češi mohou na Slovensku pracovat, jen když tam mají dlouhodobý pobyt. České vnitra vypracovalo analýzu také s ohledem na nový cizinecký zákon, který obecně zpřísnil podmínky pro udělení trvalého pobytu cizincům. Pokud by to dopadlo i na slovenské občany, postavení mnoha z nich v ČR by se zhoršilo. List Národní obroda napsal, že "české ministerstvo práce signalizuje v posledních měsících nespokojenost s tím, že v Česku pracuje asi 60 tisíc Slováků, kteří nepotřebují pracovní povolení jako ostatní cizinci. Rovněž v kuloárech ministerstva školství se mluví o neúnosně vysokém počtu Slováků". "Věřím, že česká strana nepřijme žádná opatření, která by ztížila přechod na česko-slovenské hranici. Stále věřím, že schengenská hranice Evropské unie nepovede na hranicích mezi ČR a SR," zdůraznil slovenský ministr zahraničí Eduard Kukan. "Na některých úsecích společné hranice jsme za poslední období dokonce zaznamenali pokles nelegální migrace až o 50 procent," řekl listu Národní obroda šéf hraniční a cizinecké policie SR Miroslav Samek, který považuje spolupráci s českými kolegy za dobrou, a kritický postoj českého ministerstva ho proto zaskočil. Případné zavedení vízové povinnosti pro Slováky ze strany ČR by byla podle poslance Františka Mikloška "hloupost", která by "měla stát Zemanovu vládu hlavu". Podle předsedy zahraničního výboru parlamentu Petra Weisse nemají Češi pro zavedení víz žádné důvody. "Byl by to ústup od politiky nadstandardních vztahů. Oběma stranám by to způsobilo nemalé škody při integraci do EU. Proto věřím, že je to pouze individuální názor úředníků českého ministerstva vnitra, nikoliv oficiální politika české vlády," dodal.

Ministerstvo vnitra ČR tvrdí: Je to jen analýza

"Jde pouze o analýzu současného stavu, kterou MV vypracovalo z důvodů bezpečnosti státu. Až výsledkem jednání bude rozhodnutí, zda zůstanou dohody z roku 1993 (o nadstandardních pravidlech pohybu přes hranice, pozn. red.) v platnosti, anebo dojde k dílčím změnám, aby byly hranice se SR zajištěné a aby byl v pořádku pobyt cizinců na našem území," řekla včera pro Právo k dokumentu, jenž vyvolal slovenské znepokojení, Marie Masáříková z tiskového odboru Ministerstva vnitra. Odmlkla interpretaci slovenského tisku, že materiál ukazuje na snahu o zpřísnění podmínek na hraničních přechodech ze strany ČR. "Zda dojde k nějakým zpřísněním není vyloučeno, ale rozhodně to není zatím jasné," podotkla. Podle ní byla uvedena "analýza provádění dohody mezi vládou ČR a SR o zrušení vízové povinnosti z hlediska vnitřní bezpečnosti státu a analýza provádění smlouvy mezi ČR a SR o úpravě režimu a o spolupráci na společných státních hranicích" předložena vládě ČR, která ji projednala 10. ledna 2001 a přijala usnesení. Tím ministrům vnitra, zahraničí a práce a sociálních věcí uložila, aby zahájili jednání o budoucí podobě dohod. "O výsledcích jednání mají vládu informovat do 30. června 2001," upřesnila. Podotkla, že smlouvy se SR jsou odlišné od dohod s ostatními sousedy proto, že vznikly v době, kdy bylo potřeba zajistit co nejjednodušší a bezproblémový styk, např. kvůli rodinným svazkům.

Tajemství ČSSD odhaleno

Největší tajemství o financování sociální demokracie, které se hrálo svou roli ve střelbě na věřitele ČSSD Ivana Lhotského, je odhaleno. Straně Miloše Zemana ještě v době, kdy byla v opozici, inkognito pomohl přibližně dvacetimilionovou finanční injekcí obchodník Karl-Heinz Hauptmann z nadnárodní společnosti Europa Capital Management. ČSSD přitom porušila zákon, protože měla v té době zablokovaný účet kvůli neplacení daní. Informace o Hauptmannovi, která je dodnes ukryta i před částí vedení ČSSD, vyplynula z několikaměsíčního pátrání MF DNES po okolnostech, za nichž se kdosi před dvěma lety pokusil zabít Lhotského a vydírat tím tehdejšího ministra financí Iva Svobodu. Ten byl zároveň správcem stranické pokladny a společně s poradkyní Barborou Snopkovou jedním z mála, kdo o Hauptmannově pomoci museli vědět. Hauptmann až nyní na přímý dotaz a pod tíhou důkazů veřejně přiznal, že je tím skutečným věřitelem. Proč pomáhal zrovna ČSSD? "V roce 1997 státní orgány zablokovaly majetek ČSSD podle mého názoru bez právního podkladu. Považoval jsem to za jasné porušení pravidel demokracie," uvedl Hauptmann v e-mailovém rozhovoru. ECM, která se zabývá investicemi ve východní Evropě, přitom minulý týden prostřednictvím předsedy představenstva Milana Janků existenci půjčky pro ČSSD popírala. O jméně Karl-Heinz Hauptmann a ECM dodnes mlčí například i Svoboda se Snopkovou. Ještě minulý týden Snopková za oba řekla: "My nevíme, kdo to byl, a jsme rádi." Zdroj finanční pomoci se před dvěma lety snažil vypátrat i vlivný tuzemský podnikatel, který tehdy chtěl donutit ministra Svobodu, aby neměnil vedení České spořitelny. Právě v této bance měl podnikatel stamilionové úvěry, které nesplácel. Podnikatel tedy oslovil Ivana Lhotského a chtěl od něj koupit dokumenty o záhadné půjčce. Lhotský je neprodal a podle policejních závěrů si podnikatel vzápětí objednal jeho vraždu. Lhotský útok zázrakem přežil a policie během pátrání po střelci přišla díky prověřování účtů i na stopu pravému věřiteli ČSSD. Karl-Heinz Hauptmann byl v polovině roku 1999 nucen policii říci pravdu. Ještě rok a půl se mu však dařilo zůstat pro veřejnost utajen.

ČSSD se za půjčku bohatě odměnila. Tajná dvacetimilionová půjčka, již v letech 1997 a 1998 obchodník Karl-Heinz Hauptmann vytáhl sociální demokracii z finanční nouze, se jeho společností Europa Capital Management podle všeho vyplatila. Firma ECM totiž získá přes půl miliardy korun za prodej objektu pro Národní bezpečnostní úřad. Tato informace by sice o ničem zvláštním nesvědčila - ECM zvítězila ve veřejné soutěži. Ovšem - se sháněním nového sídla bezpečnostnímu úřadu vypomáhala Barbora Snopková, která spolu s Ivm Svobodou vedla stranickou pokladnu a jako jedna z mála věděla o Hauptmannově velkorysosti.

jp

Rychetský dal Kajínkovi šanci

Nejznámější český vězeň Jiří Kajínek odsouzený za nájemnou vraždu na doživotí, který se na jeden měsíc vypařil úřadům z nejpřísněji střežené věznice, dostal šanci, že jeho případ znovu projedná soud. Ministr spravedlnosti Pavel Rychetský bezprostředně předtím, než předal úřad svému nástupci Jaroslavu Burešovi, podal stížnost v Kajínkově kauze. Teď jí tedy bude posuzovat Nejvyšší soud. "Platí zásada: v pochybnostech ve prospěch obžalovaného. A já jsem jistě pochybnosti shledal. A když jsem jediný, kdo to podle zákona může udělat, učinil jsem to," uvedl Rychetský. Nejvyšší soud má nyní tři základní možnosti. Buď rovnou rozhodne sám (což je velmi nepravděpodobné), nebo případ vrátí k soudu, kde Kajínek dostal doživotí. Třetí variantou je, že ministru stížnost neuzná, a tím vězně definitivně připraví o možnost cokoliv změnit. "Chci jen, aby za tím případem byla udělána definitivní tečka," dal Rychetský najevo, že není přesvědčen o Kajínkově nevině.

jp

Poslanci rozhodnou, co dělat se psy

Poslanci rozhodují, zda jsou někteří psi člověku nebezpeční od přírody, nebo zda je takovými učiní až výchova jejich majitele. V emotivní diskusi o návrhu zákona o chovu psů kynologové proklínají zejména jeho předkladatele: Michaelu Šojdrovou (KDU-ČSL) a Zdeňka Kořistku (US). Ti jsou přesvědčeni, že by návrh měl dostat šanci alespoň v takzvaném prvním čtení, aby poslanci mohli říci, co se jim na návrhu líbí či nelíbí. Mluví Českomoravské kynologické unie Vladimíra Tichá tvrdí, že návrh je nesmyslný už tím, že se vztahuje jen na pětinu psů s průkazem původu. V celé republice však žije asi milion psů, z nichž většina jsou kříženci či psi bez rodokmenu. "Návrh také nesmyslně hovoří o nebezpečných plemenech. My naopak tvrdíme, že není nebezpečných psů. Ano, jsou psi se špatným chováním. A chovají se tak proto, že je jejich majitelé nezvládají. Postihujme tedy je, což i nynější zákony umožňují," navrhuje Tichá. Nesmyslné požadavky vystihuje podle mluvčí ustanovení, z něhož vyplývá, že každý pes, který napadne jiné zvíře, má být považován za nebezpečného. "Znamená to snad, že když můj pes zakousne myš, je nebezpečný?" ptá se Tichá. Výhrady vůči zákonu mají i někteří poslanci. "Je špatně připraven, budeme hlasovat pro jeho zamítnutí," řekl předseda poslaneckého klubu sociální demokracie Zdeněk Škromach. Také zástupci Občanské demokratické strany už dali najevo, že se zachovají stejně. Zákon v nynější podobě nepodpoří zřejmě ani Čtyřkoalice. "Motiv je dobrý, ale provedení je varující," soudí lidovec Cyril Svoboda. Kořistka již poslancům rozeslal dvoustránkový dopis, v němž vysvětluje, proč se návrh se Šojdrovou rozhodli předložit. Argumentuje i tím, že za prvních devět měsíců loňského roku napadl pes člověka více než sedmnáctkrát. "Ještě nikdy jsem nezažil takovou diskusi dva měsíce před tím, než byl zákon vůbec projednáván ve sněmovně. Je dobře, že to leží na stole, je vidět, že jsme šli do živého," řekl.

jp

Castro propustil rukojmí, Klaus se znemožnil

Poslanec Ivan Pilip a někdejší studentský vůdce Jan Bubeník byli propuštěni z kubánského vězení. Se slzami v očích objali Ivan Pilip a Jan Bubeník své blízké na ruzyňském letišti po třech týdnech stravených v kubánském vězení. Svobodu získali výměnou za podpis prohlášení, v němž se omluvili Kubě za nevědomé porušení zákonů. Původně jim hrozilo za kontakt s disentem až 20 let vězení. Oba přiznali, že jeli na Kubu na náklady americké nevládní organizace Freedom House. Kvůli této spolupráci Kuba oba Čechy obvinila ze špionáže pro USA a uvěznila. "Mohu vás ujistit, že nešlo o žádnou špionáž či instruktaž," řekl Pilip. Češi před odletem z Havany museli kubánským úřadům podepsat dokument, že bezděky porušili kubánské zákony. V prvním bodě dokumentu se zmínili také o Freedom House. Tato organizace oslovila Pilipa poprvé před dvěma lety, krátce nato podnikl svoji první cestu na Kubu. "Cílem není publicita. O své předchozí cestě na Kubu jsem nikdy nehovořil, i když jsem se tehdy setkal s daleko více lidmi než nyní," uvedl Pilip. O poslední cestě se dohodli s Bubeníkem, který se vždy chtěl na Kubu podívat, dva měsíce před odjezdem. Zašli na kubánskou ambasádu v Praze a bez průtahů jim byla udělena turistická víza. Zástupce Freedom House navštívili v USA těsně před odletem na Kubu. Převzali od něho malý počítač, léky a menší částku peněz pro disidenty. Hlavním cílem nebylo podle Pilipa ani tak přivést materiální pomoc, ale disidenty podpořit morálně. Jan Bubeník sice jel na Kubu poprvé, ale už dříve se účastnil podobných cest jinam.

Kdo se nakonec nejvíce zasadil o propuštění obou Čechů? Pilipovi a Bubeníkovi pomohla přímluva delegace Meziparlamentní unie, která jednala s Fidelem Castrem celkem třikrát. Jednou mu prý pohrozili, že dubnové zasedání unie, které se má uskutečnit v Havaně, přeloží do jiné země. Kuba by měla ještě větší ostudu, než když zadržela českého poslance. Svým způsobem k návratu obou Čechů přispěl předseda Senátu Petr Pithart, který tak dlouho trpělivě čekal v havanském hotelu na rozhovor s kubánským vůdcem, až se tohoto rozhovoru dočkal. Po šesti hodinách hýřil optimismem. Pithart řekl, že se Pilip s Bubeníkem brzy vrátí. Se svou troškou do mlýna okamžitě přispěl šéf dolní sněmovny a předseda ODS Václav Klaus, když pokáral Pitharta za zcela zbytečnou cestu na Kubu. Několik hodin po Klausově poličku propustil Castro oba Čechy na svobodu. Po návratu obou zadržovaných mužů se Klaus Pithartovi omluvil.

jp

Nadstandard versus nový cizinecký zákon

Dohody jsou nadstandardní např. v tom, že umožňují vstupovat na území státu druhé smluvní strany v kterémkoli místě, pokud to není zakázáno vnitrostátními předpisy. Neomezují dobu bezvízového pobytu na území státu smluvní strany. Důsledkem toho je, že občané SR mohou na území ČR pobývat, jak dlouho chtějí, což s sebou nese problémy související s novým zákonem o pobytu cizinců, podle nějž musejí mít povolení k pobytu, uvedla Masaříková. Tím mají Slováci omezenou možnost získat v ČR trvalý pobyt. "Čeští občané na Slovensku mohou pobývat za účelem zaměstnání pouze na základě povolení k dlouhodobému pobytu, což je pro nás nevýhodné," upozornila Masaříková a dodala, že smlouva u nás podnikání Slováků neomezuje. Součástí analýzy je podle jejich slov též hodnocení spolupráce policií obou států, která se zlepšila. V porovnání s hranicemi s ostatními sousedy ale bylo na slovenské straně zadrženo mnohem méně nelegálních migrantů. "Z toho plyne, že ochrana státních hranic není až tak dostatečná," shrnula. "Myslím, že předbíháme. Zatím bych se Slovenskem ponechal volný pohyb osob, tak jak vyplývá z dohod z roku 1993. Vztahy se Slovenskem by měly být i po našem vstupu do EU nadstandardní," řekl Právu šéf senátorského klubu ODS Mirek Topolánek

Jana Kalinová, Ivan Vilček

Opoziční čtyřkoalice má nového lídra

Překvapivého lídra si zvolilo opoziční uskupení Čtyřkoalice. Stal se jím místopředseda lidovců Cyril Svoboda. Svobodovo zvolení je nečekaným výsledkem více než osmačtyřicet hodin trvajícího jednání ve Žďáru nad Sázavou. Svoboda totiž vůbec nebyl mezi třemi kandidáty, ze kterých osmičlenná politická rada vybírala. Nový šéf Čtyřkoalice se sice původně o funkci lídra ucházel, ale lidová strana dala přednost méně známému Jaroslavu Kopřivovi. Na lídra ještě kandidoval předseda Unie svobody Karel Kühnl a místopředseda ODA Michael Žantovský. Kühnl byl však nepřijatelný pro lidovce, a Unie svobody naopak odmítala Kopřivu. Po narychlo svolaném mimořádném jednání širšího vedení lidovců se na stole objevil kompromis. Zároveň bylo dohodnuto rozdělení patnácti křesel v budoucí vládě po příštích volbách, jež chce Čtyřkoalice vyhrát. Svoboda se má stát premiérem. Sedm ministrů má mít Unie svobody, dva ODA a lidovci kromě postu předsedy vlády obsadí další čtyři ministerstva, jedno případně DEU.

Čtyřkoalice vybrala do svého čela politika, který nevdá žádné ze stran uvažujících, s kým napříště vytvořit vládu. Na nečekané vítězství Cyrila Svobody zareagovaly ODS i sociální demokracie vstřícně. "Jsem přesvědčen, že Čtyřkoalice vybrala skutečně svého nejschopnějšího člověka," řekl premiér Miloš Zeman. Svoboda měl dosud pověst politika, jemuž je právě představa spolupráce se sociální demokracií bližší. "To není žádným tajemstvím, ale myslím, že vždy takto vystupoval, pouze když jednal za stranu lidovou," řekl místopředseda ODS Ivan Langer, podle kterého tento fakt nemusí případnou spolupráci s ODS znemožnit.

jp

Havel a Zeman jsou ve válce

Vztah Václava Havla a Miloše Zemana je v krizi. Vzájemná komunikace prezidenta a premiéra - dvou nejvyšších státníků země - začíná hraničit s osobní nenávisť. Nejenže to má vliv na politickou kulturu, ale projevuje se to už i na jejich konkrétních rozhodnutích. Právě jako osobní "truc" vyznělo nedávné jmenování nového guvernéra centrální banky, které proběhlo ve stylu: když Zeman chce, aby to byl Oldřich Dědek, tak se jím stane Zdeněk Tůma. Co se ve vztahu Havla a Zemana v poslední době změnilo? Není to tak dávno, co oba platili za politické spojence a několikrát si šli na ruku. V dobách, kdy byli Zeman a jeho sociální demokracie téměř opovrhovanou opozicí, to byl právě Havel, kdo je jako první přestal přehlížet. Teď, po událostech v České televizi, Zeman dokonce vyzývá Havla k odchodu z politiky.

jp

Policie obvinila šéfa IPB

Jednoho z hlavních šéfů bývalé Investiční a Poštovní banky, Libora Procházku, obvinila policie z úvěrového podvodu. Spolu s ním viní z téhož trestného činu dalších sedm lidí. Procházkův právní zástupce Richard Maleček potvrdil, že všichni jsou obviněni z podvodu značného rozsahu s horní trestní sazbou až dvanáct let. Podezřelé operace se údajně odehrály v letech 1997 až 2000 a jejich rozsah má přesahovat jednu miliardu korun. Obvinění jsou vyšetřováni na svobodě. Stíhání vysokého představitele Investiční a Poštovní banky přichází více než půl roku poté, co ČNB uvalila na banku nucenou správu kvůli špatnému hospodaření. *jp*

Žaloby oddálí odškodnění

Nová žaloba obětí nacismu podaná v USA znovu odsunula výplatu odškodnění nucených prací. Výplaty se odkládají o několik týdnů, ale možná i déle. Pro stovky nuceně nasazených, kterým je nejméně pětasedmdesát let, to znamená, že se už odškodnění nemusí dočkat. "Lidé jsou staří a umírají," říká předseda České rady pro oběti nacismu Oldřich Stránský. O co jde? Nová hromadná žaloba podaná v USA skupinou amerických právníků totiž komplikuje možnost na brzký "právní mír" mezi USA a Německem. Bez jeho nastolení, tedy bez stažení všech žalob obětí proti německým firmám, odmítá Německo zahájit vyplácení odškodnění obětem. *jp*

Zadlužení ČR roste

Celkové zadlužení České republiky by letos mělo podle prognózy ministerstva financí ČR dosáhnout rekordní výše 413 miliard korun. Schodek veřejných deficitů by se měl letos pohybovat kolem 190 miliard, což představuje celkem 9,4 procenta hrubého domácího produktu. Přitom pro vstup do Evropské unie je nutné udržet schodek do výše 3 procent HDP. Česká republika chce tento problém vyřešit přílivem peněz z privatizace, proto hodlá letos prodat své podíly ve strategických podnicích jako je Telecom a České radiokomunikace. Zároveň soukromého vlastníka by měla dostat i telekomunikační síť UTMS. Celou situaci ještě dále komplikuje očekávaná ztráta z problémových úvěrů Investiční a poštovní banky (IPB), za které vláda dost unáhleně převzala záruky. Podle mnoha odborníků byla smlouva o převodu banky IPB na Československou obchodní banku pro stát mimořádně nevýhodná a daňové poplatníky bude stát mnoho miliard. Představitelé ministerstva financí však upozorňují, že je nutno bankovní sféru transformovat a oživit, aby se mohla stát základnou stabilního rozvoje české ekonomiky. Konkurenceschopnost českého hospodářství, nutnou pro vstup země do Evropské unie, by měly posílit také investice do vzdělání a do restrukturalizace velkých firem. Proto počítá ministerstvo v této době s poměrně velkým zadlužením, které by mělo být předpokladem k dalšímu úspěšnému vývoji hospodářství. Někteří ekonomové varují před přepjetím sil, jiní však upozorňují, že právě velkorysá uvažování s dlouhodobou perspektivou dosud v české hospodářské politice chybělo. Vedle ministerstva financí se o podobně velkolepou koncepci pokouší na poli průmyslové politiky ministr průmyslu a obchodu Grégr, který svou vizi nazývá velkým třeskem. I jeho plán počítá s mnohamiliardovými investicemi, které by měly zajistit bezproblémové začlenění české ekonomiky do Evropské unie. Není však zatím zcela jasné, kde chce ministr získat nutné finanční prostředky. Navíc případné pozitivní výsledky obou koncepcí se ukážou až po několika letech a nelze očekávat, že by sociální demokraté mohli s nimi argumentovat už v příští volební kampani v roce 2002. Přitom už teď prozrazují výsledky nejruznějších voleb i průzkumy volebních preferencí jednoznačný odklon příznivců vládnoucí strany. Pravicové strany si rozhodně nenechají ujít příležitost diskreditovat oba plány jako příklady nezodpovědného socialistického plýtvání prostředky občanů a budou občany utvrzovat ve velmi rozšířeném přesvědčení, že na podobnou ekonomickou transformaci prostě nemá prostředky. Celková konstelace hvězd na politickém nebi se pro oba plány tedy zdá velmi špatná. Ale nakonec může být všechno jinak. Ostatně Středisko empirických výzkumů (STEM) uveřejnilo překvapivé výsledky výzkumu veřejného mínění z počátku ledna, podle kterých se podpora vlády v poslední době prudce zvýšila až na 41 procent a začali jí věřit i příznivci pravicových stran. Třeba i její hospodářské plány naleznou dostatečně širokou podporu. *(MaFr)*

Zkrachuje Chronotechna?

Jeden z největších evropských výrobců mechanických hodin a budíků, producent u proslulých hodinek Prim, společnost Chronotechna Štramberk se nebezpečně přiblížil na pokraj krachu. Loni v listopadu byla Chronotechna nucena zastavit výrobu a dát všem svým 300 zaměstnancům výpověď. Problémy způsobují zejména záruky Chronotechny a jejich spřízněných společností Prim Tool a Prim Clock za dluhy společnosti Eutech, od které převzala výrobu mechanických hodin a budíků. Chronotechně se sice podařilo dluhy Eutechu prodejem nepotřebného majetku snížit, ale věřitelské banky přestaly mít k firmě důvěru a začaly své peníze ze společnosti stahovat. Možná k tomu přispěla i změna vlastníka - koncem roku 1999 prodala své podíly v Chronotechně společně s podíly v dalších firmách podnikatelské uskupení I. R. C. Group bližší neznámé fyzické osobě, která zřejmě není schopná zajistit dostatečné financování výroby. Reálně tedy hrozí, že zanikne další tradiční značka a primky se stanou pouhou historií. Při problematické pověsti tohoto výrobku je otázka, zda se označení Prim někdo ujme. *(MaFr)*

Potíže Škody Plzeň s ručením kvality

Česká obchodní inspekce při hloubkové kontrole dceřinných společností Škody Plzeň zjistila podle slov svých představitelů vážné nedostatky. Inspekce ještě neskončila, během dalších několika měsíců by měly inspektoři prozkoumat situaci v dalších třiceti subjektech. Teprve pak bude možno plně zhodnotit celkový rozsah nedostatků, ale už dnes je vidět, že revize byla nutná. Největším kamenem úrazu bylo ručení za kvalitu a bezpečnost tzv. prohlášením o shodě - v některých případech nemělo dostatečný rozsah, někdy dokonce chybělo vůbec. Zároveň si inspektoři stěžovali na chaos a nepořádky v evidenci. Celkem z patnácti dosud prověřených jich má hodně co napravovat skoro polovina z nich, tedy přesně sedm firem. Představitelé Škody Plzeň ujišťují, že se nejednalo o vědomé poškození zákazníka, ale daleko spíše o lajdáctví. Přesto však průběžně výsledky České obchodní inspekce vrhají na plzeňský gigant, který chce být jednou z vlajkových lodí českého průmyslu, dost podivné světlo.

(MaFr)

V ekonomice vládne optimismus

Podle lednového průzkumu Českého statistického úřadu panuje v ČR značný ekonomický optimismus. Naprostá většina zaměstnanců průmyslových podniků považuje situaci ve svých firmách za dobrou nebo alespoň uspokojivou. 24 procenta se domnívají, že jejich firmám stoupnou zisky, 71 počítá s udržením současné úrovně. Škarohlíd by možná namítl, že před slavným černým pátkem na newyorské burze v roce 1929 panoval rovněž všeobecný optimismus a očekával se zlatý věk, ale snad jsou současné příznivé předpoklady podloženy daleko důkladněji.

(MaFr)

Nové terénní vozy ze Slovenska

Firma Volkswagen chce v bývalých Bratislavských automobilových závodech v nejbližší době zahájit výrobu nového terénního vozu Volkswagen Coloradu. Zároveň hodlá v regionu Záhorie vybudovat nákladem asi 2,7 miliardy nový průmyslový komplex, který nabídne práci asi 1200 zájemcům. V současné době by se měly nové terénní automobily vyrábět v závodě v Devínské Nové Vsi a celková roční produkce by měla dosáhnout výše 70 000 kusů.

(MaFr)

Domácnostem se vedlo o něco hůře

Podle Českého statistického úřadu se reálné příjmy domácností ve třetím čtvrtletí roku 2000 meziročně snížily o 1,9 procenta. Růst příjmů totiž nestačil pokrýt stoupající inflaci, která dosáhla čtyř procent. Díky vyšším nemocenským dávkám vzrostly zejména příjmy za sociální dávky. Uvedená čísla jistě není třeba přeceňovat, mohou však být určitým varovným signálem, že vývoj reálných příjmů obyvatelstva by mohl nabrat nežádoucí kurs. Teprve data z následujícího období, která budou zahrnovat i prémie na konci roku, ukážou zda se jednalo o náhodný výkyv, či o změnu dosavadního vývoje. Český statistický úřad počítá pro letošní rok s příznivým vývojem, při kterém by inflaci měl vyrovnat růst mezd, ale hodně bude záležet na zvolené variantě deregulace nájemného, na které se stále nemohou dohodnout zástupci ministerstva financí a ministerstva pro místní rozvoj a na vývoji na trhu práce a celkovém vývoji hospodářství v západní Evropě.

(MaFr)

Další investice do automobilového průmyslu v Kopřivnici

Radnice v Kopřivnici našla investora pro průmyslovou zónu Vlčovice - má se jím stát britská společnost Dura Automotive Systems, která vyrábí automobilové součástky. V Kopřivnici by měla být umístěna její mechanická divize, která se zabývá produkcí automobilových kabelů a bowdenů, pedálových systémů, systémů řízení, parkovacích brzd a autozvedáků. Nový závod by se měl začít stavět v druhé polovině tohoto roku a do provozu by měl být uveden v polovině roku příštího. Zaměstnání by v něm mělo najít celkem asi 800 pracovníků. O obsazení průmyslové zóny Vlčovice se město pokoušelo již delší dobu, její jednání s firmami Philips a BMW však nebylo korunováno úspěchem.

(MaFr)

Česká enkláva v Hamburku nově

Český ministr dopravy a spojů J. Schling jednal v Hamburku o dalším využívání části přístavu, který získalo bývalé Československo na základě versailleské smlouvy na 99 let. Podle ministrových slov se s představiteli města dohodl na rozšíření aktivity v této enklávě, která je zatím využívána pouze jako říční přístav. Do budoucna se ovšem počítá s velkým rozšířením aktivit na území české části přístavu, zejména ze strany soukromých podnikatelů. Ministr také s německými partnery dohodl česko-německou spolupráci na poli říční dopravy. Ministerstvo hodlá v následujících pěti letech do úpravy říčních cest investovat značné částky, které by měly sloužit zejména k výstavbě dvou nových jezů na Labi - v Prostředním Žlebu a Malém Břežně. Problémem ovšem zůstávají saské mělčiny, podle ministra však v SRN již existují plány na zlepšení splavnosti v problematickém úseku Hřensko - Magdeburk. Zrovna velmocí v lodní dopravě se asi Česká republika nestane, využití lodní dopravy by česká ekonomika jistě neměla zanedbávat.

(MaFr)

Program Sapard i pro ČR

Ministr financí ČR Pavel Mertlík a evropský komisař pro zemědělství Franz Fischler podepsali v Praze finanční memorandum k programu Sapard, nejnovějšímu programu Evropské unie, který má pomoci kandidátským zemím transformovat zemědělství a zároveň přispět k rozvoji venkova. Podmínkou je ovšem existence konkrétního plánu v jednotlivých státech. Česká republika počítá s využitím prostředků z fondu Sapardu především na zlepšení marketingu zemědělských produktů, meliorace a pozemkové obnovy, na obnovu infrastruktury, ochranu životního prostředí, na zlepšování kontroly kvality potravin a zemědělských produktů a zlepšování odborného vzdělávání. Agentura, která bude v ČR prostředky Sapard spravovat, by měla získat osvědčení Evropské komise někdy v březnu a poté budou moci zemědělci žádat o příspěvek ke svým projektům. Získání peněz samozřejmě nebude jednoduché, jak to už u podobných akcí bývá, ale přesto může prostřednictvím Sapardu získat v průběhu šesti let Česká republika více než pět miliard korun.

(MaFr)

Japonci do Žatce

Do Žatce by měla putovat velká japonská investice. Podnikatelé ze země vycházejícího slunce ovšem neláká proslulé zelené zlato místních chmelnic, ale chtějí zde vystavět továrnu na automobilové součástky. Konkrétně se jedná o závod výrobce světlometů do motorových vozidel, společnosti Koito Manufacturing. Nová výrobní hala by měla stát kolem miliardy korun a s jejím předáním do provozu se počítá v druhé polovině příštího roku. Původní počet zaměstnanců by se pak měl během dalších dvou let zvýšit z osmdesáti pracovníků na dvě stě. Počítá se přitom s produkcí 800 tisíc kusů světlometů ročně.

(MaFr)

Průmyslu se výrazně dařilo

Velice spokojeni jsou analytici s vývojem průmyslové výroby v roce 2000. Nepřetržitý čtrnáctiměsíční růst je podle většiny ekonomů dokladem oživení českého hospodářství. Vzestup se týká téměř všech odvětví, tahounem zůstává Škoda Auto a zejména firmy orientované na export. Silné domácí a zahraniční investice snižují celkovou nezaměstnanost, navíc řada průmyslových objektů je navíc ještě ve fázi výstavby. Mzdy v průmyslu sice dosáhly reálného vzrůstu, zároveň se je však podařilo udržet pod úroveň vzestupu produktivity práce, což je pro podnikatelské subjekty velice výhodné. Zvýšený optimismus a víra v budoucnost oživily i poptávku domácností, což se zpětně projevilo v lepších prodejních výsledcích. I odborníci očekávají, že příznivá situace by měla přetrvat i tento rok. Zdá se tedy, že český průmysl zažívá po hubených letech léta tučná. Jen málokoho nyní zajímá, co by se stalo po případné změně po parlamentních volbách, ve které by proprůmyslově naladěnou sociálnědemokratickou vládu mohla vystřídat pravice orientovaná spíše na podporu finančních kruhů. Z toho možná budou mít vrásky na čele kapitáni českého průmyslu až tak za rok nebo rok a půl.

(MaFr)

Živnobanka znovu vydělává

Rok 1999 byl pro Živnobanku hospodářsky zrovna tak neúspěšný jako pro řadu dalších hospodářských subjektů. Vykázala ztrátu skoro čtvrt miliardy korun a musela přistoupit k určité změně strategie. Jak ukazují čísla z roku 2000, její krok se vyplatil. Expanze v drobném bankovníctví doprovázená růstem bilanční sumy banky přinesla příznivý obrat. Banka vykázala za loňský rok zisk přes 231 miliónu korun a do dalších dnů hledí její představitelé již s veselejší tváří.

(MaFr)

Počet nezaměstnaných stoupl nevýrazně

Počet lidí v ČR bez práce sice v lednu o něco stoupl a dosahuje v současnosti 9,1 procenta, ale ekonomové považují tento růst za sezónní a přechodný výkyv a počítají pro tento rok s nezaměstnaností kolem 8,5 procenta. Negativně by mohlo zapůsobit schválené ztížení možnosti odchodu do předčasného důchodu, ale celkově asi nepůjde o příliš významný zásah do celkových čísel. Nezaměstnanost postihuje stále především severní Čechy a severní Moravu, nejkritičtější je situace v okrese Most, kde v lednu bylo bez práce 22,2 procenta ekonomicky aktivních obyvatel. Zdá se, že všechny státní programy regionální podpory zaměstnanosti zatím nejsou schopny odstranit disproporce mezi jednotlivými oblastmi.

(MaFr)

Mariánské Lázně Maďarům svědčí

Maďarská společnost Danubius dosáhla za rok 2000 ve srovnání s rokem předešlým růstu zisku skoro o čtvrtinu a před zdaněním činil 5,24 miliardy forintů. Na prudkém zlepšení výsledků se projevila zejména koupě Mariánských Lázní v Čechách. Díky této nové akvizici se stala maďarská firma největším vlastníkem a provozovatelem lázeňských zařízení v Evropě. I když už lázně patrně nikdy nebudou tím, čím bývaly před druhou světovou válkou a zejména v době kolem roku 1900, příklad společnosti Danubius ukazuje, že se stále může jednat o velice výdělečný podnik.

(MaFr)

Více rumu na český trh

Firmě Stock Plzeň - Božkov se v poslední době opravdu daří. Velký zájem je především o zdejší vodku a rum. Například poslední jmenovaného nápoje společnost Stock loni prodala rekordní 3,7 miliónu litrů. Firma se proto rozhodla investovat 35 miliónů korun do rozšíření výroby oblíbených destilátů. Díky zvýšené kapacitě se tak na trh dostane milión litrů ročně navíc nápoje, kterému se ovšem už brzy přestane říkat v rámci začleňování do Evropské unie rum.

(MaFr)

Moravská část koridoru dokončena

Českým drahám se podařilo rekonstrukcí železniční stanice ve Vranovicích dokončit modernizaci 160 kilometrů dlouhé moravské části železničního koridoru Děčín - Břeclav. Výstavba koridoru, který má výrazně zkrátit jízdní časy mj. i vlaků z Vídně do ČR, nabrala v předešlých letech díky nedostatku finančních prostředků značný časový skluz. Loni však sociálně-demokratická česká vláda odsouhlasila zvýšení nákladů na stavbu o zhruba dvanáct miliard a práce se rozběhly s nevídanou intenzitou. V současné době finišují stavbaři na úseku Lovosice - Ústí nad Labem, upravují se také některé úseky na velmi frekventované trase Praha - Česká Třebová. Díky koridoru by se měla doba cesty vlakem z Vídně do Prahy zkrátit o celou hodinu a Česká republika bude pevně propojena s transevropskou železniční sítí. Už aby to bylo všechno hotovo. (MaFr)

Czechinvest a Czechtrade do Bruselu

V první polovině února otevřel český ministr průmyslu a obchodu V. Grégr pobočky agentur na podporu zahraničního obchodu České republiky Czechinvest a Czechtrade v Bruselu. Podnětem k tomuto kroku nebyla jen skutečnost, že Brusel je hlavním městem Evropské unie a tím pádem v něm sídlí i řada nadnárodních společností, ale nezanedbatelnou roli sehrál neutuchající zájem Belgie i sousedního Nizozemska o investice v České republice. V současné době například jedná belgická firma Tractebel o své účasti na privatizaci českého plynárenství. Zatím méně je rozvinut obchod českých výrobců s Belgií, ale právě pobočka agentury Czechtrade by měla tento stav výrazně pozměnit. Již nyní je registrován zájem belgických firem o české sklo, nábytek a stavební materiál. Zřízení kanceláří obou agentur dokazuje, že česká vláda nepovoluje ve svém úsilí podpořit zahraniční obchod a zlepšit propojení české ekonomiky s ekonomikou světovou. Zejména navázání kontaktů středních a menších firem by mohlo přinést české ekonomice přínést ovoce v podobě výrazně zlepšené konkurenceschopnosti a spolehlivého růstu. (MaFr)

Česká pojišťovna na Slovensku neúspěšná

Česká pojišťovna v první polovině února oznámila, že ukončila jednání s Fondem národního majetku SR o převzetí majority v Bance Slovakia. Česká pojišťovna chtěla na slovenský trh proniknout za pomoci firmy Hanco Bratislava, oba partneri se však nedokázali se slovenským Fondem národního majetku dohodnout na podmínkách prodeje 60 procent akcii banky. (MaFr)

Mexický investor nespokojen

Velké konflikty vypukly kolem zamýšlené stavby továrny na výrobu hlav a bloků automobilových motorů v plzeňské průmyslové zóně Bory mexickou firmou Nemark. Odpůrci vzniku závodu totiž tvrdí, že postavení továrny na předpokládaném místě odporuje územnímu plánu města. Společnost Nemark proto přerušila hodnocení vlivu stavby na životní prostředí a hodlá v něm pokračovat až poté, co od státní správy dostane jednoznačné potvrzení souladu stavby s územním plánem. V souvislosti s prudkým růstem zahraničních investic v České republice často odborníci varují před odsouváním ohledů na ochranu životního prostředí do pozadí. Může se často stát, že ve snaze po co největším růstu průmyslové výroby budou naši následovníci tvrdě zápolit s poníčeným ovzduším, půdou a vodními zdroji. (MaFr)

Českou ekonomiku spasí "velký třesk", tvrdí to Grégr

Ministr průmyslu Miroslav Grégr přišel s ambiciózním projektem, jak posílit růst ekonomiky země. Pracovně se mu říká "velký třesk" a počítá s 264,7 miliardy korun investic. Cílem je letos a v příštím roce napumpovat do českého hospodářství více než čtvrt bilionu korun a zvýšit tak letošní růst hrubého domácího produktu na čtyři procenta. V roce 2002 by pak měl přírůstek hospodářství dosáhnout pěti až šesti procent. Doposud se všechny prognózy pohybovaly pod hranicí čtyř procent. Silnější růst ekonomiky má například přinést "soustředěná" podpora 13 citlivých regionů země, označená ve strategii jako "velký třesk". "Agresivní" podpora má jít i do exportu či infrastruktury. Strategie je však mimořádně náročná na peníze a podle některých expertů je tak částečně nereálná. Už letos je na podpory potřeba 99,7 miliardy korun, ale stát má v rozpočtu a fondech bydlení či dopravy jen polovinu. jp

Letošek bude rozhodující pro vstup ČR do Evropské unie

Do konce roku Evropská unie pravděpodobně určí, kdo bude mezi prvními novými členy a kdy bude přijat. Přesvědčení, že letos padne rozhodnutí o evropské budoucnosti České republiky i dalších uchazečů, výrazně sílí. Názory přitom vycházejí přímo z Evropské komise. "Tentokrát bez legrace - letos se to někde zlomí," prohlásil o stanovení termínu vstupu první vlny kandidátských zemí dokonce i generální ředitel pro rozšíření Eneko Landaburu. Hlavní český vyjednavatel Pavel Telička přitom tvrdí, že totéž si myslí i další klíčoví činitelé EU. "Unie jasně pochopila, že tento rok už nemůže být jiný než zlomový," uvedl Telička s tím, že letos už unie musí říci, koho a kdy do EU přijme. "Do konce roku padne datum i rozhodnutí o tom, kdo bude v první vlně rozšíření." O tom, jestli mezi prvními novými členy unie bude i Česká republika, přitom rozhodne letošní rok. Záležet bude především, jak Praha dopadne v podzimní hodnotící zprávě EU. Zcela jasně to řekl i Landaburu, který označil výsledek zprávy za klíčový. Podle původních představ se mělo rozhodnout už v létě na summitu ve švédském Göteborgu. Švédové, kteří tento půlrok předsedají unii, totiž měli ctizádost učinit v rozšiřování EU rozhodující kroky. To se jim však zřejmě nezdaří, protože v unii nepanuje shoda o tom, jak by mělo rozšíření vypadat. Zásadní rozhodnutí o tom, koho unie zařadí do první skupiny a kdy tuto skupinu přijme, by tedy mělo padnout až v prosinci. jp

Občané se víc brání susedství továren

Zahraniční investoři, které česká vláda láká zajímavými daňovými úlevami, narazili v Čechách na postoj obyvatel, v jejichž blízkosti mají obří továrny vyrůst. Mexická firma Nemak chtěla u západočeské metropole postavit továrnu na výrobu hliníkových hlav motorů (investice za 170 milionů dolarů) už svůj boj s obyvateli Plzně a okolí vzdala. "Hledáme pro firmu pozemky v jiných městech," přiznal poprvé oficiálně šéf agentury pro zahraniční investice Martin Jahn. Nemak se možná přesune se svými plány do Mostu, kde je oproti Plzni trojnásobná nezaměstnanost, nebo i do Maďarska. Mluví Nemaku Pavel Kučera zopakoval své čtrnáct dní staré prohlášení. Na veřejném shromáždění s Plzeňany, kteří se obávají, že firemní hliníková slévárna na návětrné straně města bude znečišťovat vzduch, řekl: "Stejně jako názor představitelů města je pro nás důležitý názor veřejnosti. Pokud tu lidé továrnu nebudou chtít, pak tu nebude." Protesty proti Nemaku začaly loni v létě. Nyní však už mexická firma není zdaleka jedinou, proti jejímuž záměru se postavili lidé obávající se dopadů na životní prostředí. Z protestujících Plzeňanů si vzali příklad v Hradci Králové, kde již aktivisté nasbírali 700 podpisů proti plánované stavbě závodu firmy Ronal na výrobu hliníkových kol pro automobily. Nelíbí se jim, že kolem obytných domů mají jezdit plně naložené kamiony. "Lidé si za životní úspory nakoupili drahé stavební parcely, aby utekli z města, a Ronal jim před okny postaví takovou hrůzu. Potom se jim nikdo nemůže divit, že se bouří," řekl odpůrce stavby Jaroslav Jedlička. Dalším místem, kde se lidem nelíbí aktivity investora, je pak obec Ráječek u Brna, kde vyrábí díly pro mobilní telefony a počítače firma Celestica. Někteří obyvatelé nesouhlasí s rozšířením firmy o další tovární haly - i přesto, že jde o výrobu naprosto šetrnou k životnímu prostředí. Šéf CzechInvestu Martin Jahn připouští, že protesty proti továrnám významných investorů jsou novým tuzemským fenoménem. "Rozhodně nejde o masový jev," říká. Protesty přitom podle něho přicházejí v době, kdy se ekonomika země vzmáhá, a jsou doménou míst s nízkou nezaměstnaností. V případě Nemaku Česká inspekce životního prostředí prezentovala svůj nesouhlas s výstavbou továrny. Projekt sice nepřekračuje normy dané pro znečištění, plánované umístění závodu na návětrné straně města je však podle inspektorů zcela nevhodné.

jp

Železný: Miliarda není problém, kapitál mám

Po televizní krizi, kterou poslanci vyřešili zvolením prozatímního ředitele České televize, se i druhá celoplošná televize ocitá v určitých problémech. Šéf největší komerční televize ve Střední Evropě (TV NOVA) Vladimír Železný prohrál arbitrážní soud s americkou společností CME, která mu před časem půjčila na rozjezd Novy několik milionů dolarů. Před dvěma lety se Železný s CME rozřehnal a americkou firmu víceméně vyřadil z obchodu. Soud rozhodl, že Železný má Američanům zaplatit miliardu korun. Železný se nechal slyšet, že to není pro něj problém. Stalo se tak až poté, co mu francouzské úřady zabavily britský zámeček v Langourian. "Závazek z arbitráže vyrovnám," prohlásil šéf Novy. Železný tvrdí, že má dost kapitálu. "Zpeněžím veškerý svůj majetek a v případě, že mi CME nedopřeje čas tak učinit, budu spolupracovat se soudem při jeho zpeněžování," uvedl. Americká firma se už v celé záležitosti na český soud obrátila. Z arbitrážního verdiktu totiž vyplývá, že miliarda má být vrácena okamžitě. Za každý den prodlení nabíhá úrok 3200 dolarů. "Není problém ty prostředky sehnat. V hotovosti pochopitelně tolik nemám, ale to nemá žádný podnikatel," prohlásil šéf Novy. Kvůli machinacím s majetkem se na Železného zaměřila česká policie. Podezřívá ho z daňových úniků. Velkou část stamilionového bohatství (především nemovitosti) totiž ředitel Novy v posledních dvou letech převedl na společnosti, v nichž přímo nepůsobí. Oficiální zdůvodnění je, že se domů zbavil, protože začala klesat jejich cena. Úřady nicméně stále vyšetřují, zda se převody pouze nesnažil "uklidit" majetek, který by po něm CME mohla chtít jako odškodné za to, že ji odstříhl od zisků Novy. Policie však po několikaměsíční práci stále tvrdí - k obvinění Železného je ještě daleko.

Nicméně finanční úřad šetří, zda zaplatil daň ze všech příjmů, které si jako ředitel TV Nova vydělal. Částka, kterou by stát mohl od Železného požadovat, může dosáhnout několika desítek až stovek milionů korun.

jp

Philips chce investovat dalších 20 miliard korun

Na problémy zatím nenarazil nizozemský gigant Philips, který uvažuje o vybudování druhé velké továrny na výrobu televizních obrazovek v České republice za více než 20 miliard korun. Šlo by o třetí největší investici, která by zajistila práci asi dvěma tisícům lidem. Podle důvěrných informací českých vládních úředníků má největší naději na zisk investice Brno a některá další místa na střední Moravě. "Ve hře jsou zatím ještě Maďarsko, Polsko a asijské země. Naše šance jsou ale jasně největší, vzhledem ke stadiu jednání je odhaduji na devadesát procent," sdělil důvěryhodný vládní zdroj MF DNES, který se rozhovorů s investorem účastní. Philips má o místě, kde továrnu umístí, rozhodnout do konce března. Zástupci nizozemské společnosti zatím nechtějí o projektu hovořit. "Neustále hledáme možnosti investování v mnoha regionech na světě," sdělila pouze mluvčí firmy Philips pro střední a východní Evropu Mariana Hníková. Philips již v létě zahájí s tisícovkou zaměstnanců výrobu klasických obrazovek ve své první tuzemské továrně v Hranicích. Celková výše investice je 624 milionů dolarů. V roce 2007 by továrna měla vyrobit 2,5 milionu obrazovek a zaměstnávat tři tisíce lidí. "Na rozdíl od továrny v Hranicích je nový projekt náročnější na špičkové technologie a jeho součástí by mělo být i vývojové středisko," sdělil vládní úředník.

jp

Energetická situace České republiky

Jeden ze základních předpokladů vývoje lidstva je energie. Energie vedle společenských faktorů bude mít nejnámější vliv na současnou civilizaci ať bude její uspořádání jakékoliv.

Konec dvacátého století však vysílá varování, že ne každý druh energie je pro další vývoj Země přijatelný. Na příštím vývoji energetiky tedy záleží jak rozvoj ekonomiky, tak zachování Země pro život. Bude to záležet na tom, jak bude vyřešen problém energie, když se spalování fosilních paliv stalo pro Zemi nebezpečným.

Jaké je postavení České republiky v těchto souvislostech? Celková spotřeba energie na obyvatele činí v České republice 153 Gigajoulů (GJ), v Rakousku 128 GJ, ve Francii 164 GJ, v Evropě 144 GJ a ve světě 61 GJ. Struktura spotřeby prvotních energetických zdrojů v České republice se od evropské a zvláště rakouské značně liší. Podíl uhlí je čtyřikrát vyšší než v Rakousku a podíl kapalných poloviční. U plynu a elektřiny je situace v České republice poněkud lepší, ale stále je dost vzdálena průměru Evropy a Rakouska. To je také příčinou vyšší energetické náročnosti na jednotku HDP. Obdobně je vyšší produkce skleníkových plynů: Česká republika jich produkuje 0,92 t na 1000 USD hrubého domácího produktu, průměr OECD 0,65t (HDP za Českou republiku je v paritě kupní síly).

Struktura spotřeby prvotních energetických zdrojů na obyvatele v GJ v roce 1996

Druh paliva	Česká republika	Rakousko	Evropa
Tuhá	50,2	13,6	22,0
Kapalná....	20,5	43,3	29,8
Plynná	20,5	30,3	34,2
Elektřina	8,8	12,8	14,0
Celkem	100,0	100,0	100,0

Pramen: Statistická ročenka České republiky 1999 a 2000, Energy Statistics Yearbook - UN 1996

(GJ=gigajoule = 109 joule, PJ=petajoule = 1015 joule). Poznámka: do prvotních energetických zdrojů patří zvláště: těžba prvotních zdrojů paliv na úrovni odbytové těžby po prvotní úpravě, elektřina z vodních děl, teplo vyrobené v jaderných elektrárnách pro výrobu elektřiny a pro rozvod, teplo v exotermických chemických reakcích, které je dále využité.

Do období 2001-2010 bude tedy postupovat Česká republika s poměrně nevýhodnou strukturou spotřeby energie. Tato skutečnost spotřebu prvotních energetických zdrojů v České republice negativně ovlivňuje a ještě bude dlouho ovlivňovat jak pokud jde o vliv na efektivnost, tak pokud jde o produkci skleníkových plynů.

Výroba elektřiny činí v současné době v České republice asi 65 mld. kWh, v Rakousku 55 mld. kWh. Pro srovnání je dobré přepočíst celkové údaje na 1 obyvatele. To ukazuje, že Česká republika je o 10% níže než Rakousko a o 40% níže než Dánsko.

Podíváme-li se na strukturu výroby elektřiny, pak Česká republika vyrábí více než tři čtvrtiny elektřiny v parních elektrárnách (z uhlí), 20% v atomových elektrárnách a pouze 3,5% ve vodních elektrárnách. Naproti tomu Rakousko vyrábí 65 % ve vodních elektrárnách a 35 % v parních.

V příštím desetiletí poroste spotřeba elektřiny v Evropě a v tom i v České republice, stejně jako v osmdesátých a devadesátých letech dvacátého století, rychleji než hrubý domácí produkt

Tento růst však bude probíhat v etapě, kdy negativní stránky spalování fosilních paliv vážně ohrožují existenci celé naší planety. Nebezpečně je narušována tepelná bilance země. Znamená to, že naléhavě vyvstává objektivní nutnost pro všechny státy významně omezovat spalování fosilních paliv. A tady bude Česká republika ve výrazné nevýhodě proti Rakousku. Možnost rozšiřovat výrobu ve vodních elektrárnách v České republice není. Větrné elektrárny, kdyby se využily všechny lokality pro jejich výstavbu, by mohly teoreticky vyrobit v České republice nejvýše 1,5 - 1,8 TWh, tj. necelá tři procenta současné spotřeby elektřiny.

Na povrch České republiky dopadne ročně přibližně 80 tis. TWh energie ve formě slunečního záření. Při využití všech vhodných povrchů budov by fotovoltaické (solární) zdroje mohly přispívat k celkové energetické bilanci asi 5%. Je to ovšem abstraktní výpočet, protože tyto články fungují jednak pouze za světla, jednak přímá akumulace elektřiny v průmyslovém rozsahu zatím vyřešena není. Za druhé by bylo nutno překonat nákladovou stránku takové výroby elektřiny a podstatně zvýšit procento výtěžnosti, což se dá pro příští desetiletí ztěžít předpokládat (Náklady na výrobu elektřiny jsou ve větrných elektrárnách zatím třikrát vyšší než v atomových a ve slunečních 18-30 krát vyšší. Výtěžnost fotovoltaických článků se dnes pohybuje okolo 13 %).

Jsou tedy dvě řešení. Buď se Česká republika vrátí do 19. století - a to by její obyvatelstvo nesporně nepřipustilo, nebo se bude orientovat - po dobu než bude rozvinuta v potřebných parametrech masová přeměna slunečního záření na žádoucí druhy energie - na atomové elektrárny (dnes na štěpném principu a možná později na principu syntézy). Tercium non datur - třetí cesta není.

Alexej Bálek

Při spálení 1000kg měrného paliva (z uhlí) vznikne 3200 kg CO₂, 4 kg SO₂, 7 kg NO_x, 3-13 kg CO, 150 kg popela a 1 kg popílku. Z plynu 1500 kg CO₂, 3 kg NO_x a 0,3-2 kg CO

Koncentrace českých skláren

Společnou divizi vytvořily k 1. únoru podniky sdružené v Bohemia Crystalex Trading Liberec. Jedná se o výrobní závody Crystalex Nový Bor, Sklo Bohemia Světlá nad Sázavou, Chlum u Třeboně, Karolinka, Květná, Vrbno pod Pradědem, nová výrobná v Hostomicích a manufaktura v Kolové u Karlových Varů. Navíc v druhé polovině roku by se k uskupení měl připojit i podnik Sklo Bohemia Poděbrady. Divize s asi 6000 zaměstnanci by se tak měla stát významným faktorem na trhu s tradičním českým artiklem. Alespoň počet obchodů se sklem v centru Prahy nasvědčuje, že toto odvětví se o své perspektivy obávat nemusí a tak snad bude nová divize vzkvétat. (MaFr)

Konec recyklace freonů

Ústecký Spolek pro chemickou a hutní výrobu (Spolchemie) se rozhodl odstavit recyklační linku na použité freony z důvodu její naprosté kapacitní nevytíženosti. Linka byla postavena v roce 1996 za pomoci Světové banky a počítalo se s ní jako se zařízením, které má zajistit regeneraci nebezpečných freonů. Přestože však firmy opravující chladicí zařízení mají odevzdávat freony k odborné recyklaci, ministerstvo životního prostředí nedokázalo zajistit sběr látek a zařízení obsahujících nebezpečné freony. Proto také linka místo očekávaných 100 tun ročně zpracovávala Spolchemie loni pouze 1,5 tuny. Ochrana životního prostředí v ČR tak utrpěla další nepříjemnou ránu. Ale zdá se, že to nikoho až tak moc nepálí. (MaFr)

Regulace výroby cukru zrušena

Ústavní soud v únoru zrušil vládní nařízení z loňska, podle kterého měla být regulována výroba cukru i produkce cukrovky. Zrušení opatření navrhl cukrovar Vrdu, který především nesouhlasil s představou ministerstva zemědělství, že cukr bude produkovat pouze osm vybraných cukrovarů, mezi které menší vrděský cukrovar nepatřil. Ústavní soud ve zdůvodnění rozsudku zdůraznil, že podmínky a omezení pro výkon povolání nebo činnosti může stanovit pouze zákon, nikoli pouhé vládní nařízení. Ministr zemědělství ovšem nadále s regulací výroby tradičního českého produktu počítá - vláda by podle jeho slov měla připravit nové nařízení na regulaci výroby cukru podle zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu, přičemž předpokládá jeho uvedení do platnosti k 1. říjnu letošního roku. (MaFr)

Mesiac slovenskej kultúry v New Yorku

Slovenský premiér Mikuláš Dzurinda otvoril v newyorskom Svetovom finančnom centre mesiac slovenskej kultúry Oslava Slovenska - Umenie zo srdca Európy. Prezentácia slovenského umenia zahrnuje výtvarné, hudobné, tanečné, pantomimické a filmové žánre a odohrala sa v niekoľkých prestížnych newyorských inštitúciách vrátane Lincolnovho centra a Múzea moderného umenia. Prezentáciu uviedla spoločná česko-slovenská výstava nazvaná Nové spojenia, v ktorej sa predstavujú umelci ovenčení v roku 1999 českou Cenou Jindřicha Chalupického a súběžnou slovenskou cenou TONAL, vyhlasovanou Asociáciou pre umenie a komunikáciu, ktorá s nápadom usporiadať výstavu prišla. Zaujímavosťou o súčasné slovenské umenie mali možnosť zhladať okrem výstavy aj herecké umenie Divadla Astorka, vystúpenie svetoznámeho míma Milana Sládka, ale aj hudobné výkony Moyzesovho kvarteta či árie v podaní opernej sólistky Lubice Vargicovej. Priaznivci kinematografie uvideli reprezentatívny prierez slovenským filmom od oscarového Obchodu na korze Elmara Klosa s nezabudnuteľným Jozefom Kronerom cez Jakubiskove Kristove roky a Tisícročnú včelu, Príbeh o siedmich obesených Martina Hollého až po Hanákovu Papierové hlavy či Šulíkovu Krajinku. FL

Dobšinský v čínštine

Slovenské rozprávky Pavla Dobšinského sú prvou slovenskou knihou, ktorá vychádza v čínštine. Knihu s 30 farebnými ilustráciami Martina Benku vydalo začiatkom roku pekínske vydavateľstvo Sin Hua (Nová Čína) a hneď po vydaní ju prezentovalo na Medzinárodnom knižnom veľtrhu v Pekingu. Vydavateľstvo Nová Čína pripravuje aj vydanie slovensko-čínskeho slovníka a už v marci chystá na čínsky knižný trh preklad knihy Alexandra Dubčeka Nádej zomiera posledná. FL

Slovenský parlament novelizuje ústavu

Slovenský parlament odštartoval pravdepodobne nekonečný maratón monológov, osobných osočovaní, tisícok faktických poznámok - inými slovami, novelizácia základného zákona štátu sa začala. Koalícia v rámci svojich pozmeňovacích návrhov zároveň dala voľnú ruku stranám, ktoré ju tvoria. A tak sa popri samotnej "veľkej" novele objavia pozmeňovacie návrhy z dielni DS, SMK a KDĽH. SMK prišla s návrhom na zmenu preambuly ústavy. Jej návrh, aby sa ústava začínala slovami My občania SR namiesto dnešného My národ slovenský, síce nemusí každému voňať, jeho charakter je však jasný - je o občianskom princípe. DS chce obmedziť imunitu poslancov a urobiť z nich viac smrteľníkov, než sú dnes. Napokon je tu KDĽH - prichádza opäť so zákazom potratov. FL

Nedostatok múky na Slovensku

Minuloročné suchá a neúroda spôsobili Slovensku problém s nedostatkom obilia. Neúroda však nebola jedinou príčinou. Svoju úlohu zohrali aj zahraniční dodávatelia, ktorí po zistení nedostatku vo vlastnej krajine odstúpili od zmlúv so slovenskými dovozcami. Časť viny sa dá pripísať aj domácim prvovýrobcom. Pod nedostatok sa podpísala aj neúroda v susedných štátoch. Množstvo potenciálnych dovozcov na poslednú chvíľu odvolávalo kontrakty, pretože pre domáci nedostatok nezískali vývoznú licenciu. Pôvodných dovozcov museli nahradiť firmy zo vzdialenejších štátov (Francúzsko, Nemecko, USA), čo zvýšilo dovoznú cenu. Kritické hlasy sa ozývajú na adresu domácich prvovýrobcom, ktorí údajne nepriznali časť svojej úrody. Podľa nepotvrdených informácií sa dokonca stáva, že to isté obilie, ktoré sa minulý rok "papierovo" vyvážalo, sa v súčasnosti dováža, navyše bez toho, aby fyzicky opustilo slovenské silá.

FL

Prestahujú Rómov z osád do nájomných bytov?

Projekt výstavby sociálnych nájomných bytov pre Rómov žijúcich v osádach dostáva v súčasnosti konkrétnejšiu podobu. Podľa štatistických údajov bolo ku koncu roka 1999 na území Slovenska 616 rómskych osád bez vybudovanej infraštruktúry. Žije v nich viac ako 126-tisíc Rómov, ktorí si na území bez kanalizácie, prívodu vody, elektriny a tepla postavili viac ako 14-tisíc obydlí. Na rozdiel od výstavby štandardných nájomných bytov ministerstvo môže obciam poskytnúť namiesto 50 % až 80 % obstarávacích nákladov, ak ide o byty s nižším štandardom pre rómske rodiny z rómskych osád. Zvyšných 20 % nákladov na výstavbu by si mohli budúci nájomníci "odpracovať" v rámci verejnoprospešných prác. Ich podiel na výstavbe by mal mať aj výchovný charakter - Rómovia by k bytom, ktoré pomohli postaviť, mali získať bližší vzťah. Obce stanovia aj výšku nájomného, pretože ide o verejný nájomný sektor, nemôže byť vyššie ako tzv. nákladové nájomné.

FL

Zmeny na čele Demokratickej strany

Búrlivé vystúpenia delegátov kongresu Demokratickej strany (DS) v Banskej Bystrici skončili úspešne pre tábor Ľuda Kaníka. Po opakovaných voľbách, ktorým predchádzal demonštratívny odchod Františka Šebeja a jeho predsedníckeho tímu z rokovacej miestnosti, bol Ľudo Kaník (bývalý šéf prezídia Fondu národného majetku) zvolený do funkcie predsedu demokratov. Hoci sa časť demokratov počas kongresu neustále "hrala" na zocelený politický subjekt, hlasovanie o prijatí etického kódexu funkcionára DS jasne ukázalo, že v strane sú dva tábory. Kým šebejovci myšlienku kódexu, ktorý zakazuje funkcionárovi DS a jeho príbuzným podnikáť v oblasti zaobchádzajúcej s verejnými financiami alebo štátnymi peniazmi, uvítali, kaníkovci kódex takmer jednohlasne odmietli. Hlasovania sa zdržalo len 11 delegátov. Ostrá výmena názorov medzi šebejovcami a kaníkovcami ukázala, že ani voľby predsedu zrejme problémy DS jednoznačne nevyriešia. Na post predsedu strany prijal kandidatúru len Šebej, ten však jednoznačne odmietal Kaníka za svojho prvého podpredsedu. Napriek tomu delegáti zvolili oboch kandidátov do funkcií, o ktoré sa uchádzali, na čo Šebej svoj post odmietol s tvrdením, že ich názorové rozdiely s Kaníkom by k stabilite DS rozhodne neprispeli. Po tomto geste opustilo rokovaciu miestnosť okrem Šebeja a jeho podpredsedníckeho tímu, vrátane Jána Langoša, ktorý si mal podľa Šebejových predstáv sadnúť na podpredsednícke kreslo, asi 50 delegátov. V opakovaných voľbách zvolilo zvyšných 165 delegátov do funkcie predsedu Ľuda Kaníka a jeho pravou rukou sa stal primátor Liptovského Mikuláša Alexander Slafkovský. Demokrati zrejme dúfajú, že nové tváre vo vedení konečne zastavia dlhodobý pokles preferencií DS, ktoré sú hlboko pod hranicou zvoliteľnosti do parlamentu.

FL

Love story predsedníčky SNS

Prinajmenšom rovnakú pozornosť ako rokovanie parlamentu zaujala v slovenských médiách známosť predsedníčky Slovenskej národnej strany s jej ruským priateľom Alexandrom Belousovom. Problémy nastali hlavne potom, čo vyšlo najavo, že Belousov sa na Slovensku pravdepodobne zdržiaval bez povolenia pobytu, možno nie s vlastným pasom a že ho hľadá Interpol pre podvody v Rusku.

Osem členov poslaneckého klubu SNS sa podpísalo pod uznesenie, v ktorom žiadajú svoju predsedníčku Annu Malíkovú, aby sa dištancovala od svojho ruského priateľa. Šéf poslaneckého klubu SNS uviedol, že Alexander Belousov nie je dôveryhodnou osobou a spájanie jeho mena so SNS nie je pre stranu dobré.

"Som predsedníčkou viac ako 13-tisícovej členskej základne, nech sa títo ôsmi poslanci nehrajú na zástupcov celej členskej základne," reagovala Anna Malíková. Podľa Štefana Zelníka sa má predsedníčka národniarov buď od Belousova dištancovať, alebo zväziť zotrvanie vo funkcii. Šéfka SNS si myslí, že uznesenie sa zapíše do histórie politiky ako kuriozita a "dočka sa premiéry hlavne na Silvestra". Malíková zároveň považuje za pofutovaniahodné, že poslanci klubu sa zaoberajú jej súkromným životom v čase, keď sa rokuje o novele ústavy a keď vzrástla popularita SNS na 12,2 percenta.

FL

Mikuláš Černák odsúdený na osem a pol roka!

Dlhoočakávaný súdny proces s údajným šéfom slovenského podsvetia Mikulášom Černákom, ktorý mal údajne kontakty aj s Vladimírom Mečiarom, došiel k rozsudku. Pravda, proces priniesol aj niekoľko prekvapení, ako napríklad odvolanie svojej výpovede korunným svedkom. Polícia ale získala dôkazy, že sa tak stalo po dohode so svojim advokátom za odmenu 10 miliónov korún. Advokáta teraz čaká trestné stíhanie. Mimoriadne boli bezpečnostné opatrenia v celom okolí Justičného paláca v Bratislave, vrátane obrnených vozidiel, zákaza parkovania v širokom okolí a kontrolou všetkých okoloidúcich. Súdny proces sa skončil odsúdením Černáka na 8 a pol roka väzenia.

FL

Ěma Destinová

.....s Emou Destinovou odešla jedna z největších pěvkyní a jeden z nejkrásnějších hlasů tohoto století.

Tato slova pronesl, doveděv se o jejím skonu, slavný skladatel Richard Strauss.

Ěma Destinová, vlastním jménem Emílie Pavlína Kittlová přišla na svět přesně o půlnoci mezi 26. a 27. únorem 1878 v Praze, v Kateřinské ulici č.5. Tatínek Emil pocházel ze zámožné rodiny, působil jako mecenáš, (podporoval Jana Nerudu, malíře Brožíka a.j.), maminka Jindřiška Šrůtová měla sklony ke zpěvu. Emanuel podporoval její nadání a umožnil jí studium v Pivodově škole, dále brala lekce zpěvu u profesora Lampertiho v Miláně, a ve studiu pokračovala také v Paříži, kde byla po dvě sezóny členkou pařížské opery a zde také vystoupila.

Ěma Destinová 17 - letá

Ěma měla charakter po tatínkovi, byla nezkrotná s bujnou fantazií a sentimentalitu po mamince. Jako děčko bez zvláštního nadšení hrála na housle a byla žačkou proslulého prof. Lachnera. "Bude to zpěvačka" prohlásil zkušený Dr. Procházka, když mu Ěma ve čtrnácti letech předzpívala. Tehdy vyučovali v Praze zpěvu manželé Loewe-Destinovi a k nim začala chodit na hodiny. Po začátečních těžkostech – někdy i z hodiny netrpělivá žačka utekla- se podvolila kázni, učení jí začalo bavit a brzy se dostavily i úspěchy.

Jako patnáctiletá se stává Ěma žačkou Dramatické školy Národního divadla pod dozorem O.Sklenářové-Malé.

V roce 1897 předzpívala v Praze, ale tehdejší ředitel Šubert jí na to řekl, aby se tolik nerozčilovala a brala raději studené koupele. Negativně dopadl pokus o angažmá v Dražďanech, kde sice smlouvu na 5 roků dostala, ale byla vzápětí intendantem Drážďanské opery zrušena, neúspěšně předzpívala v Berlínském Theater des Westens. Vraceje se přes Karlovy Vary zpět, ji tamnější regenschori angažoval na druhý den předzpívání několika pánům z Dvorní opery ve Vídni, mezi nimiž byl i proslulý kritik Eduard Hanslick. V den schůzky bylo ale takové horko, že nikdo na ní nepřišel. Rozmrzelá Ěma odjela nato do Berlína. V tomto osudovém roce 1897 ztratila matku a rozešla se s milencem, cyklistou J.Vodilkem. Nezkrotná, jak byla, vsadila vše na jednu kartu. Obrátila se přímo na Dvorní operu v Berlíně, předzpívala a byla okamžitě angažována. První vystoupení měla v opeře Sedlák kavalír dne 19. července 1898. Před vystoupením si telegraficky vyžádala souhlas u paní Loewe-Destin, aby směla použít jejího jména jako pseudonym. Hned druhá role jí přinesla kýžený úspěch. Záskok v Tannhäuseru za náhle onemocněnou kolegyni.

V roce 1900 byla solistkou koncertu Spolku českých žurnalistů v Rudolfinu, ve kterém došlo k jedinému společnému vystoupení s Janem Kubelíkem. V tomto roce nabízí Destinové dirigent Franz Schalk angažmá u vídeňské dvorní opery. V roce 1901 zpívá v prvním pohostinném představení v Národním divadle Carmen ve vlastním překladě.

Wagner se jí stal osudným. Už 1901 byla pozvána paní Cosimou Wagnerovou do Bayereuthu. 22.7. téhož roku vystoupila v roli Senty v Bludném Holanďanu. Tehdejší kritika psala mimo jiné: Slečna Destinn je pro pana van Rooya nádhernou partnerkou.....Dnešek získal slečně světové postavení. Vystoupila ještě několikrát, ale ochotna sloužit jen géniu Richarda Wagnera nebyla.

Významnější byla spolupráce s Richardem Straussem, jehož jednoaktovku "Oheň zmaru" uvedla na scénu. Skladatel jí poslal foto s věnováním: Vám, nejnádhernější ze všech, vděčný skladatel. Hlavní její triumf přišel o 4 roky později. Strauss uvedl 5.12.1906 v Berlíně premiéru operu SALOME s Destinovou v titulní roli a sklídili obrovský úspěch. Mimochodem roli krále Herodea zpíval, v první premiéře opery 9.12.1905 v Dražďanech, Karel Burian. V pařížské premiéře v Theatre du Chatelet vystupuje s Destinovou a oba jsou vyznamenáni řády důstojníků. Sarah Bernhardt gratuluje Destinové k výkonu.

Londýnská opera Covent Garden pozvala umělkyni zpívat v Leoncavallových Komediantech. Tehdy se poprvé na scéně setkala se slavným Carusem. Od té doby byla hostem na téměř všech světových scénách.

A Praha? Až v roce 1908 došlo k delší sérii pohostinských vystoupení s předáním diplomu čestného členství ND. Předtím nesměla vystupovat 3 roky v Národním divadle, když si dovolila negativně zkritizovat provedení Dalibora berlínským Theater des Westens.

Berlínská anabáze skončila v roce 1909. Nastudovala a hrála zde na 35 různých rolí. Důvodem k jejímu odchodu nebyla jenom výhodná smlouva s Metropolitní operou ale bylo jich několik. Jeden z nich bylo prohlášení umělkyně, ve kterém nazvala několik podřadných děl opery nejhoršími diletantskými slátaninami, zatím co pro Smetanovo dílo zde není místa. Když pak ještě prohlásila, že svou národnost nikdy nezapře a dodala, "kam bychom došli, kdyby měli být umělci vystaveni ve svých zcela soukromých věcech kontrole politických kruhů", byl její osud zpečetěn.

V titulní roli Straussovy Salome, kostým podle návrhu pražského malíře Roberta Schlossera.

Nové působiště našla za oceánem, v New Yorkské Metropolitan opeře. Spolu s Enricem Carusem a dirigentem A. Toscaninim pozvedla tuto scénu mezi nejlepší světa. Nesporná je její zásluha provedení Smetanovy Prodané nevěsty s dirigentem Gustavem Mahlerem. Absolutním zlatým hřebem její americké kariéry je světová premiéra Pucciniho opery komponované speciálně pro ni a Carusa "Děvče ze zlatého západu", ve které zpívala partii Minnie, Caruso Dicka, u pultu Toscanini, kterému Destininnová - pro jeho prchlost - žertovně říkala Vztekani. Puccini tehdy prohlásil na konto Destininnové: Všichni tři ji milujeme, já však jen platonicky a o to jsem šťastnější. Na generálce přiválala, podle režie, na bělouši na scénu, kůň však nebyl na reflektory zvyklý, vzepjal se, umělkyni shodil velkým obloukem, a jen skok Dinh Gillyho a jeho náruč Destininnové zachránil život. Tento duchapřítomný baritonista arabského původu se pak stal umělkyni na dlouhá léta nejenom jevištním partnerem. Dokonce, později, nastudoval Přemysla v češtině.

Při 500-stém provedení Prodané nevěsty v roce 1909 v Národním divadle byla umělkyni nabídnuta titulní role a Destininnová přijala s radostí. Její citění bylo vždy ryze české. Po Mařence hostovala v roce 1910 v ND jen 4 x v Tosce a jednou v Prodané nevěstě. Umělkyně si ulevuje a kritizuje české umělecké prostředí. Když srovnala atmosféru divadel s Kostnicí a prohlásila, že tenkrát Hus prý měl místo přesvědčování kardinálů do všeho shnilého praštit, byla tragédie dokonána.

Až roku 1912 se objevuje v Národním jako Tosca, Milada, Aida, Santuzza + Nedda, Alžběta. V roce 1913 zpívá Libuši s Gillym v roli Přemysla a 27. září následuje první a jediné vystoupení v titulní roli Fibichovy Šárky, dále následuje Milada - Dalibor s Emilem Burianem a Libuše.

Málokdo ví, že Destiňka-tak ji nazývala její sekretářka, pani Marie Martínková, natočila r. 1913 v Berlíně film "Moc zpěvu", ve kterém se v jedné scéně dala zavřít spolu s několika dravci do klece.

Najednou se ozval, uprostřed války, hlas domova. Nenáviděla monarchii, věřila v její rozpad. 27. dubna 1916 odjíždí z New Yorku do Čech, skutečnost je, že byla hlídána, byly o jejím životě podávány zprávy na c.k. policejní ředitelství.

V polovině července byly odebrány Destininnové a její společníci pasy a následovala internace na jejím zámečku ve Stráži nad Nežárkou. Tím umělkyně nemohla dostát smlouvám v Americe a octla se v pasti.

Měla veliký smysl pro černý humor a nechala zařídit na zámku tzv. realistickou komoru se vstávajícími umrlci, chodící kostrou a jinými morbidními věcmi.

Během pobytu na zámku psala Destininnová romány, překládala písně světových skladatelů do češtiny, režirovala místní ochotníky a vystupovala, opásána trikolorou, vystupuje pohostinsky v ND. V roce 1918 koncertuje ve Vídni výhradně Vídeňským Čechům s orchestrem ND, řízeným Karlem Kovařovicem, vystupuje v ND a zpívá 22. prosince k počtě a za přítomnosti T.G.Masaryka naposledy Libuši.

1. dubna 1919 vydalo pražské policejní ředitelství Destininnové a její společníci nové cestovní pasy.

Cesta do svobodného světa se otevřela. Leč změnil se vkus obecnstva, přicházel do módy jazz, dbalo se na figuru, Chaplinova hvězda vyšla, její jméno ztrácelo v cizině přitažlivost.

Její poslední vystoupení v Metropolitan opeře byla 27. ledna 1921 Aida. V ND se ukázala ještě v roce 1924 jako Alžběta v Tanhäuseru, Butterfly a Donna Anna. 1926 - 1927 provedla spolu s Jindřichem Jindřichem řadu koncertů. Velice si přála být jmenována profesorkou pražské konzervatoře a poslala žádost. Dalo by se to lehce uskutečnit, ale Destininnová byla natolik hrdá, aby vysedávala v úředních předsíních a pak: administrativní správce konzervatoře, bezohledný kariérista který řídil zároveň příslušné oddělení na ministerstvu, nechal žádost ležet, vždyť jeho žena už na konzervatoři bez valných výsledků učila.....

Profesuru za vynikajících podmínek jí nabídla Amerika ve státě Florida, ale umělkyně se nechtěla vzdát domova. Projekty, jako inscenace Libuše na vyšehradské skále, se setkaly při provedení s negativním ohlasem. Když si představíme, že vystoupila v roce 1929 v biografu na Slovanech, kde ji poslouchalo několik lidí, neubráníme se vzpomínce na její oblíbené rčení: Všechna sláva - polní tráva.

Umělkyně se stáhla do ústraní zámku Stráže, dokončila román o Stražské paní, vyučovala soukromě zpěvu. Několik let předtím ji navštívil muž o hodně mladší a přinesl jí letecký snímek zámku Stráž. Destininnová byla unesena jeho mládím a nabídla mu sňatek. 19.9.1923 byla v zámecké kapli oddána s Joe Halsbachem, nadporučíkem 1. leteckého pluku. Během času se toto spojení změnilo v lhostejnost a poslední Vánoce Destininnová strávila sama. Její útěchou byla rozsáhlá knihovna, přátelé jako Karel Matěj Čapek-Chod a rybaření na Nežárce. Tam čerpala, po hodiny sedíce ve člunu, sílu k dalšímu žití. 28. ledna 1930 ji Halsbach odvezl do Budějovic k očnímu lékaři s výronem v oku. Během vyšetření ji ranila mrtvice, ochrnula na pravou část těla. V bezvědomí byla přivezena do nemocnice, kde po třech hodinách skonala.

Životní kruh se uzavřel v 52 letech.

Její tělesné ostatky byly vystaveny v kostele U Křížovníků a pak nesený v den pohřbu 3. února kolem Národního divadla na Vyšehrad. Pěvecké sdružení pražských učitelek ji na Slavíně zapěly Smetanovu ukolébavku "Letěla bělouňka holubička" a Škroupovu píseň "Kde domov můj". Ve smutečním průvodu nesli sólisté ND tabule s názvy všech rolí, které kdy umělkyně ztělesnila.

Úryvek z vlastního epitafu Emy Destinnové na pomníčku leštínské hráze ve Stráži nad Nežárkou:

Žijící, již smíte dosud všechny tyto krásy smavé zít,
vzpomeňte si při přeletu sněhobílých racků samoty duše mé,
jež dozajista vtělena do některého z nich,
znovu vždy se vrací v místa štěstí svého zašlého!

.....Ema Destinnová

Drob.

Ladislav Smoljak opět se svým ansamblem ve Vídni

Tentokrát byla na programu hra zvaná Fantom. Divadelní sál české školy byl plný. Není divu. Humor Ladislava Smoljaka je totiž všem známý. Děj hry se odehrával za hluboké totality v bývalém Československu. Jenomže tentokrát bylo vše přehnané. Nemyslím smysl, ale slovo soudruh se během představení používalo až moc, což nebylo divákům, kteří totalitu prožili nijak po chuti. Kromě toho, kdo se neučil ve škole ruský jazyk, jako generace středního věku, bylo hodně výrazů nesrozumitelných. Herecké výkony byly jako vždy vynikající, ale přesto většina diváků odcházela domů se smíšenými pocity. Zbývá jen dodat a doufat, že se pan režisér Smoljak polepší a příště uvidíme zase něco veselého, jak jsme zvyklí.

Text a foto Vladimír Čevela

Za Prof. Josefem Polišenským

Zpráva o úmrtí univ. prof. PhDr. Josefa Polišenského, DrSc, nás zastihla nečekaně, protože jsme se teprve před několika týdny viděli a spolu rozmlouvali. Pravda, prof. Polišenský se dožil pozhnaného věku a jeho fyzický stav již nebyl nejlepší, ale mentálně byl stále čilý, tak jak jsme ho znali již řadu let. Poznali jsme ho v roce 1992 ve Vídni u příležitosti čtyřstého výročí narození J.A. Komenského, kdy měl v Akademickém spolku hluboce odbornou, přesto však velmi poutavou přednášku. Viděli jsme se poté občas v Praze, m.j. v rámci slavnostních zasedání rozšířené vědecké rady Univerzity Karlovy u příležitosti jubilejí založení UK v letech 1993 a 1998.

Historik Josef Polišenský v družné zábavě s MUDr. Janem Petříkem na Konferenci zahraničních Čechů v Praze minulého roku

Prof. Polišenský jevil živý zájem o dění v českých zahraničních komunitách, které soustavně sledoval. Proto se také zúčastnil "Týdne zahraničních Čechů", pořádaného již podruhé od 1. - 5. října 2000 Univerzitou Karlovou. Přiložené foto je možná poslední v jeho životě.

Prof. Polišenský ztělesňoval vysoce mravní integrovanou osobnost, které vždy byla pravda nade vše. Snažil se proto po znovuzískání násilně vykořeněného vědomí historických souvislostí. Čeští historikové ztratili svého doyena, česká akademická obec ztratila vynikajícího vědce a vzácného člověka.

VMR Dr. Jan Petřík

Milí čtenáři,

po přečtení rozhovoru paní Dr. Brandeisové se spisovatelem Pavlem Kohoutem, který byl v tomto časopise otištěn na podzim minulého roku, jsem požádala kolegyni Dr. Brandeisovou o zprostředkování osobního setkání s ním, abych mohla reagovat na jeho slova, týkající se škol "Komenského".

Krátce před Vánocemi došlo ke schůzce na půdě českého zastupitelského úřadu. Umožnil ji pan velvyslanec Jiří Gruša, který se jí též zúčastnil, za školy "Komenského" byly přítomny má zástupkyně, kol. Křenková a kol. Mag. Huberová.

A nyní již k věci :

- 1) Slabikář, jehož autorem je Jiří Gruša, a o jehož vydání v Rakousku se postaral Pavel Kohout, byl a je jistě vítaným pomocníkem českým rodičům, kteří - roztroušeni po celém světě - chtěli (chtějí) v domácím vyučování naučit své děti mateřskému jazyku. Pro účely školní výuky však koncipován nebyl a na naší obecné škole byl a je pouze jednou z doplňkových pomůcek výuky.
- 2) Pavel Kohout nabídl škole začátkem 80-tých let dva tituly svých knížek pro děti, vedení školy však nabídku nepřijalo. Za tuto skutečnost se autorovi jménem školy omlouvám, vždyť dobrých knížek pro děti se nám stále nedostává; chci jen podotknout, že se tehdy učitelský sbor o této nabídce nedozvěděl a ani já dnes nemohu říci, zda byl na tehdejší vedení školy v tomto směru vyvíjen nějaký nátlak ze strany tehdejší ČSSR či nikoliv.

Pakliže autorova nabídka ještě platí, velmi rádi ji přijmeme. Ještě v letošním roce hodláme Pavla Kohouta pozvat na besedu s našimi studenty - nejdříve je však chceme seznámit s jeho dilem, s návštěvou spisovatele počítáme až ke konci roku.

Rádi bychom ho však uvítali již dříve, stejně tak jako vás všechny, a sice dne 28.března 2001, kdy od 9.00 do 12.30 hod. bude ve školní budově probíhat prezentace celé řady projektů a divadelních scének ve všech jazycích, které se na školách "Komenského" vyučují. Tato akce probíhá v rámci "Roku jazyků", který pro letošní rok vyhlásila Evropská unie.

Jsem přesvědčená, že rozhovor přispěl k vysvětlení celé řady nejasností, a že byl též jedním z dalších kroků ve snaze o dosažení lepších kontaktů mezi školou a Českou republikou, kterou velvyslanectví na půdě Rakouska zastupuje.

Mag. Alena Hoffová
ředitelka škol "Komenského"

25. března 2001 jdeme k volbám!

Celá Vídeň se ocitla ve volební kampani všech politických stran, nejen do poštovní schránky dostáváme předvolební program jedinců a stran. Ale i rozhlas, televize, pouliční poutače nás přesvědčují o přednosti té či oné politické strany. Každý chce pro nás jen to nejlepší (podle jejich mínění) a tak jsem se dal na stopu, co pro Čechy ve Vídni bude ve volbách rozhodující.

Volte Františka Rudla! Tak by mohlo být oslovení těch, kteří váhají zda mají vůbec k volbám jít, nebo si nemohou vybrat kandidáta, který by jim chtěl dát něco jiného, než slibují ostatní. Nejt k volbám je podpora těch stran, které nechceme volit. A proč nedat přednostní hlas (vorzugsstimme) někomu, který patří k nám a kterého znají mnozí z menšiny. Jak je to dlouho co Češi a Slováci měli zástupce v obecní radě, v zemské radě? Ani si už nepamätujeme. A teď máme tu příležitost ve Vídni, udělat křížek na volebním lístku "LIF" (Liberální Forum) a k přednostnímu hlasu napsat "RUDL František" a mít svého obecního nebo zemského radu, za kterým můžeme přijít a říct, dostal jsi náš hlas tak se teď starej o můj problém. Ale také jít za Rudlem a chtít aby se vzal za náš spolek, organizaci. Aby nám pomohl, aby se zastal Čechů a Slováků ve Vídni.

Franta Rudl se narodil rok po válce, vystudoval vysokou školu chemickou a díky tomu, že podepsal Chartu 77 musel vystřídat několik zaměstnání (i jako pomocný dělník). Po příchodu do Rakouska, (jeho rodiče se ještě narodili za Rakouska-Uherska a otec byl roky na vyučenou ve Vídni) si udělal na Technické Univerzitě ve Vídni nostrifikaci diplomu. A zapojil se také do menšinového života. A tak s pomocí p. Rudla se dostanou Češi a Slováci opět na zasloužené výsluní ve Vídni, kterou naši předkové budovali a dali jí i český ráz, který přetrvává věky.

Alexandra Bolena, představitelka LIF ve Vídni je v plném nasazení a jde z jednoho termínu do druhého. Přesto si našla čas, aby podpořila krajana Frantu Rudla. A není divu, její dědeček pochází z Bratislavy a tím snad i tandem, který pro Čechy a Slováky ve Vídni skutečně něco udělá. Vztah Praha - Vídeň se musí prohloubit. Jak v kultuře i sportu to bude jistě pro obě strany prospěšné a přinese to i obohacení života naší menšiny.

Samotný volební program se dá shrnout do čtyř bodů (které jsou ale špičkové): reforma vzdělání a šance pro všechny - připravit studenty na praktický život v zaměstnání, dopravní koncept s atraktivním modelem Mobil Card, zjednodušení správy bez doprošování se svého práva na úřadech - Jedno místo pro všechny případy a čtvrtý, poslední bod je budoucnost Vídně - s kvalitou životního prostředí, volnosti,...a to v naší Vídni, která je a měla by zůstat světovou metropolí. Podívejte se do předvolební pošty, jistě tam najdete volební program "Liberální Forum" s usmívající se Alexandrou Bolena, ten vám napoví víc!

A tak 25. března dejte hlas Františkovi!

pp

Šibřinky 2001

Letos, již tradičně, pořádala Sokolská jednota 12 / 15 oblíbené šibřinky v národních krojích. Je to jedinečná příležitost obdivovat moravské a české národní kroje ve Vídni. Sál " Domu setkání" v 15. okrese se začal plnit už o 19. hodině návštěvníky nejen z

uvítání

české a slovenské menšiny, ale také našimi rakouskými přáteli. Viděli jsme mnoho nových tváří a nemohu se ubránit pocitu, že právě tito naši přátelé české kroje, a přátelskou zábavu při dechové hudbě více ctí, než mnozí krajané. Dvorana sálu byla pečlivě vyzdobena moravskými lidovými motivy, na podiu visel sokolský znak jednoty 12 / 15 a velké srdce s nápisem Šibřinky 2001. To vše připravili bratři a sestry den před zábavou ve společné práci. Zrovna tak, jako úklid po zábavě, což bylo vedením " Domu setkání" plně oceněno.

Oblíbená hudba "LIPOVJANKA" přijela ve velkém obsazení se dvěma zpěvačkami. Už brzy po zahájení se plnila taneční plocha páry a bylo mi ujištěno bratry jednoty, že si každá z návštěvnicků zatančí.

jubilantka Gisela Sionová

Ples zahájil br. Kalousek jun.- v nepřítomnosti starosty br. P. Floriána - ve dvou jazycích. Naši zasloužilí členové, sestře Gíze Sionové, blahopřál k jejím 85-tým narozeninám a předal velkou kyticí.

Poz. výboru a redakce: I my dodatečně srdečně gratulujeme a přejeme jubilantce hodně zdraví a vše nejlepší.

Zábava družně pokračovala až do okamžiku ohlášení, již tradičního provedení České besedy. Tentokrát se

zúčastnily dvě formace po osmi tančících. Sled tanců ohlašoval br. Jarka Florián. Tento národní tanec se v Čechách snad už vůbec netančí.

Družná zábava pokračovala až do půltřetí hodiny ranní.

S přáním všeho dobrého jsme se loučili s návštěvníky a mnozí si už nyní zamlouvali místa na Šibřinky 2002. (19.1.2001).

Děkuji jménem jednoty Sokol 12 / 15 všem, kteří se zasloužili o zdar podniku, ať bratřím a sestrám při vítání, či výzdobě sálu nebo jeho úklidu. Dík patří také návštěvníkům a příznivcům jednoty, kteří, jak mi bylo ujištěno jednou rodinou, se cítí u nás " jako doma". Děkujeme všem a těšíme se na shledanou na dalších podnicích jednoty Sokol 12 / 15 ve Vídni.

DROB.

Sokolské podniky nemusí mít nutně jen sportovní charakter

Svědčí o tom pořad promítání dia-
pozitivů, na který všechny zájemce
pozvala sokolská jednota Vídeň
III/XI. Manželé Novotných již dlouhá
léta plánují a uskutečňují cesty do
zemí, které nejsou právě obvyklými
cíli dovolených většiny lidí, do zemí
vesměs vzdálenějších a v každém pří-
padě zajímavých. Před čtyřmi roky se
rozhodli pro Vietnam, který procesto-
vali došlova od jihu k severu. Pochopi-
telně s fotoaparátem a kamerou na
krku. To nejen proto, aby zachytili pro
ně nezvyklé scenérie a život tamějších
obyvatel sami pro sebe, jaksi na
památku. Fotografují a filmují již s
představou, jak se po návratu domů o
své poznatky a dojmy podělí s námi-
přáteli a známými. Tak tomu bylo i s
Vietnamem. Br. Novotný nashromáždil
obrovské množství informací,
které přehledně zpracoval v přednáš-
ku, jež byla nezbytným úvodem
následující obrazové části. My nezce-
stovali jsme pozorně naslouchali pou-
tavému vyprávění o zemi, která dlou-
hé roky plnila stránky denního tisku.
Manželé Novotných procestovali také
dva sousední státy Kambodžu a Laos.
Ty budou námětem příštího dia-
předvádění, jehož termín vám včas ozná-
míme. *ns*

Hingisová a hokejový team Vsetín

Světová tenisová jednička Martina
Hingisová, finalistka letošního Aus-
tralian Open, přijede povzbudit hoke-
jisty Vsetína při play-off. Slíbila to,
když odjížděla na další turnaje po šes-
tidenním pobytu u babičky v Rožnově
pod Radhoštěm. Švýcarská hráčka,
která se narodila v září roku 1980 v
tehdejší Československu, se v ČR
věnovala koním a procházkám příro-
dou, ale nezapomínala ani trénovat ve
Val. Meziříčí. Jako správná Valaška,
kterou se cítí být, slíbila, že přijede
hokejisty povzbudit v jejich boji o
šestý mistrovský titul.

Sokol Mnichov zve na 28. setkání v Týřově Oetzu

Na tradiční sokolské setkání v Oetzu zve letos mnichovská jednota 2. - 4. června. Malebné městečko Oetz v Tyrolsku, 65 km západně od Innsbrucku, kde Miroslav Tyrš v roce 1884 ve vlnách řeky Ache tragicky zahynul, se za posledních 28 let stalo oblíbeným místem každoročního setkání sokolů a přátel naší organizace z celé Evropy. Magnetem pro všechny pravidelné účastníky setkání jsou nejen krásy alpské přírody, možnosti vysokohorské turistiky a dalšího individuálního sportovního využití, hezké počasí (s Itálií hraničící Oetztal je nejteplejší údolí celého Rakouska), ale především setkání se starými přáteli a poznání nových, volejbalový turnaj, společné výlety a posezení u táboráku. Tři dny plné pohody, které si již těžko z našich kalendářů odmyslíme.

V letošním roce nabízí Sokol Mnichov novinku: každoroční volejbalový turnaj na rekreační úrovni - tentokrát s garancí provedení za každého počasí, na který dává obec Oetz k dispozici školní tělocvičnu.

Volejbalový turnaj proběhne v sobotu/neděli 2.-3. června 2001. Zahájen bude v sobotu ve 14 hodin. Místo konání: louka v Piburgu nad Oetzem, při špatném počasí tělocvična školy v Oetzu. Účastnit se mohou pouze neregistrovaní hráči ze sokolských i nesokolských mužstev. Smíšená mužstva možná, střídání hráčů nepodléhá žádným pravidlům. Pojištění je věcí účastníků - Sokol Mnichov nemůže převzít žádnou zodpovědnost.

Přihlášky na turnaj zasílejte do 30. dubna 2001 (v případě vyššího počtu přihlášek rozhoduje pořadí doručení) na adresu starosty mnichovské jednoty (Karel Pokorný, Fasanenstr. 108., D-82008 Unterhaching, Tel./Fax: 0049/89/6117257, e-mail: xkalipe@aol.com)

Na této adrese též obdržíte i všeobecné informace o celé akci. Informace o Oetzu, autobusovém zájezdě nebo ubytování Vám podá Petr Pastrňák, Lindengasse 5., A-1070 Wien. Tel./Fax: 0043 1 5263779.

Na všechny staré i nové přátele se v Oetzu těší Sokol Mnichov.

Austro-Bohemia Press Agentura

Frühauf považuje onemocnění Neumannové za krutou prohru

LAHTI (zvláštní zpravodaj ČTK) - Smutný výraz v očích Stanislava Frühaufa, osobního trenéra nejlepší české běžkyně na lyžích Kateřiny Neumannové, hovořil za vše. Když Neumannová místo startu v kombinálním závodu na mistrovství světa v Lahti ulehla s virózou do postele, přepadla kouče beznaděj.

Celou přípravu směřovali k mistrovství světa. Do Lahti přijela Neumannová, kterou už Frühauf vede jedenáctý rok, sebevědomá jako nikdy dřív. "Takhle jsem ji neznal, byla na tom výborně, ale potvrdila se stará pravda, že člověk ve formě je nejvíce zranitelný," posteskl si.

Ráno před závodem to Neumannová zkoušela, ale viróza ji připravila o síly. "Chudinka ujela půlku stadiónu a slzela. Proto jsem s ní poslal servismana, aby otestovali lyže. Sám Květoslav Žalčík říkal, že je mu jí líto, že ta holka skutečně nemůže jet," popsal Frühauf dopolední smutné okamžiky.

Závěr byl jasný, Neumannová nejede. "Nevyjela ze stadiónu, proto jsem se společně rozhodli, že to nemá cenu," přiblížil trenér. "Ona se na mě koukla, slzy v očích a já povídám: Hele Káčo, je to život a čeká nás další rok a vrchol naší práce," uvedl Frühauf a na mysl měl olympiádu v Salt Lake City 2002.

"Na prohry jsem zvyklý, ale tahle je krutá," podotkl Frühauf. "Člověk je od rodiny, odřiká se všeho. Hlavně mi je líto Katky. Spí celý rok ve stanu, podřizuje životosprávu, na Štědrý den odletí do Ameriky. Věnovala tomu všechno a pak se stane tohle. Spravedlnost v tomhle sportu asi není," stěžoval si kouč.

Cena Františka Pláničky O nejlepšího gólmána se soutěží již počtvrté

Soutěž o Cenu Františka Pláničky startuje do svého čtvrtého ročníku. Celý rok mají čeští fotbaloví gólmáni v nejvyšší domácí, ale i v zahraničních soutěžích na to, aby dokázali, kdo z nich je nejlepší. První dva ročníky vyhrál Ladislav Maier z Rapidu Vídeň, dlouholetá dvojka české reprezentace. Loni byl vyhlášen jako nejlepší Pavel Srníček, jednička mezi tyčemi italské Brescie i národního mužstva. Součástí soutěže o nejlepšího brankáře je i cena pro gólmána, který v I. Gambrinusu lize udrží nejdéle čisté konto. Do ní se počítají minuty neprůstřelnosti v nejvyšší soutěži za kalendářní rok, tedy za jarní část jednoho a za podzimní část následujícího ligového ročníku dohromady. Všichni brankáři začínají s nulou na startovní čáře. Dosavadní vítězové svoje prvenství pokaždé vybojovali už v jarní části. Rekord drží teplický Libor Macháček za 542 minut bez inkasovaného gólu v roce 1999, jablonecký Karel Podhajský se loni dostal na 528 minut. Pouze tyto dva dokázali překročit magickou hranici pěti set minut. Vítěz prvního ročníku spartan Tomáš Poštulka udržel v roce 1998 čisté konto 488 minut.

(elt)

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 0624/22 57 30

e-mail: sladek.info@sis.znojmo.cz
www.tiskarna-sladek.cz

Jedinému českému držiteli Zlatého míče je sedmdesát

(ČTK) - Josef Masopust, jedna z největších postav československé fotbalové historie a v mezinárodním měřítku nejuznanější poválečný domácí hráč, se v pátek 9. února dožil sedmdesátí let. Prvními gratulanty byli jeho někdejší spoluhráči z pražské Dukly, s nimiž se sešel ve Vízkově restauraci Kozlovna.

Tvořivý záložník Dukly Praha a reprezentačního mužstva se podílel na všech triumfech československého fotbalu v šedesátých letech. Jeden z pokračovatelů tradice takzvané české uličky byl tvůrcem hry týmu, který získal stříbrnou medaili na mistrovství světa v Chile v roce 1962. Především za vynikající výkon na tomto šampionátu, kde dal úvodní a jediný gól Československa ve finále proti Brazílii, která nakonec zvítězila 3:1, byl Masopust oceněn titulem Evropský fotbalista roku 1962.

Do historie se Masopust zapsal především jako hráč s mimořádnou fyzickou kondicí, perfektním vedením míče, přesnými přihrávkami a fotbalovým citem. Pojmeme se stal Masopustův slalom, moment, kdy slavný fotbalista, ač žádný rychlík, uměl obejít několik protihráčů a jedinečnou individuální akcí zakončit brankou. "Chce to umět kopat oběma nohama. Dovedl jsem kličku na obě strany, takže soupeř nemohl uhodnout můj záměr," objasnil Masopust na první pohled jednoduchý, ale pravdivý recept.

Josef Masopust se narodil 9. února 1931 ve Střimicích u Mostu jako čtvrté ze šesti dětí. Kariéru zahájil v divizním Baníku Most (1945-50), v roce 1950 po něm sáhly ligové Teplice (1950-52). Po svém nástupu na vojnu do ATK Praha, pozdější Dukly, hrál za tehdy nejslavnější československý klub dalších 16 let (1952-68).

S Duklou získal osm mistrovských titulů, třikrát se radoval z vítězství v Československém poháru. Během osmnáctiletého působení v lize (1950-1968) sehrál 386 utkání, v nichž vstřelil 79 gólů. V roce 1966 kraloval druhému ročníku ankety Fotbalista Československa, rok předtím skončil druhý. Zahrál si i semifinále PMEZ, z něhož Duklu vyřadil skotský Celtic Glasgow (1967).

Reprezentační dres oblékl inteligentní záložník, proslulý svými nápaditými přihrávkami a improvizacími schopnostmi, poprvé ve čtyřadvaceti letech. V 63 zápasech za národní tým vstřelil deset branek. V roce 1960 byl členem mužstva, jež na mistrovství Evropy získalo bronzové medaile. Roku 1963 reprezentoval i výběr

světa v Anglii, která oslavovala sté výročí svého fotbalu, a hrál i v evropských výběrech v letech 1964 a 1965. Roku 1965 se ve výběru hvězd ocitl na pozvání legendárního anglického fotbalisty Stanleyho Matthewse, jenž se ve Stoke on Trend loučil s kariérou.

V sedmatřiceti mohl Masopust odejít do zahraničí. V letech 1968-70 působil v roli hracího trenéra v belgickém celku Royal Crossing Molenbeek. Pomohl mu k postupu do první ligy a už málem jako čtyřicátník zde zakončil kariéru.

Jakmile pověsil kopačky na hřebík, vydal se Josef Masopust na trenérskou štači. Po začátcích u Jaroslava Vejvody v Dukle, jemuž dělal asistenta, se sám ujal vedení A-mužstva (1973-74). Svého největšího úspěchu však dosáhl v Brně (1976-80), když roku 1978 přivedl Zbrojovku jako kouč k prvenství v lize.

Méně už se mu dařilo na reprezentační lavičce v letech 1984-1988. Na začátku devadesátých let působil v Indonésii, poté se na krátkou dobu vrátil do Brna a svými zkušenostmi pomáhal i Děčínu.

V současné době vykonává Masopust, jenž na začátku roku 1995 nepřijal kandidaturu na šéfa Českomoravského fotbalového svazu, funkci předsedy správní rady Nadace fotbalových internacionálů. V posledních letech rovněž pomáhal mladým fotbalistům. Spolupodílel se na sportovní publikaci Fotbalový slabikář pro malé i velké určené zejména začínajícím nadějím, předloni přivedl do fotbalové školy Portas v německém Karlsruhe patnáct mladých hráčů z Čech a Slovenska.

Josef Masopust byl na trávníku i mimo něj pravým gentlemanem. Ne náhodou byl na začátku loňského roku za fotbalový um provázený poctivostí, čestností a příkladnou morálkou pasován na rytíře sportu a obdržel Cenu fair play za celoživotní sportovní činnost.

Další významné pocty a ocenění jeho fotbalových kvalit se mu dostalo při prosincovém vyhlášení ankety o nejlepšího tuzemského fotbalistu století. V hlasování expertů majitel Zlatého míče zvítězil před legendárním kanonýrem Josefem Bicanem. Sám tipoval Bicana a vítězství, kterého si velmi považoval, okomentoval slovy: "Hrál jsem fotbal v Čechách a bývalém Československu, kde bylo vždy hodně dobrých hráčů. Být mezi nimi oceněn jako nejlepší, je pro mě obrovskou ctí."

Jedenáctka století vyhlášena v pražském Kongresovém centru

Slavnostním večerem v Kongresovém centru byly na začátku února 2001 zahájeny oslavy 100 let organizovaného českého fotbalu. Jeho součástí se stalo i vyhlášení ankety ČMFS, v níž fanoušci svými hlasy určili následující jedenáctku století: Viktor - Pluskal, Novák, Dobiaš - Masopust, Panenka, Nedvěd, Kvašňák - Veselý, Bican, Nehoda. Pětadvacet osobnostem pak byly uděleny Ceny Václava Jíry. Ty hlavní získali brněnský trenér mládeže František Harašta, bývalý reprezentant i hráč Sparty Tadeáš Kraus a sportovní novináři Jaroslav a Zdeněk Šálkovi. Předseda ČMFS František Chvalovský poblahopřál za velkých ovací Josefu Masopustovi k jeho 70. narozeninám a současným i bývalým fotbalistům, trenérům, fotbalovým funkcionářům zazpívali Hana Zagorová, Štefan Margita a Karel Gott.

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,
muži i ženy se základními
znalostmi - hrajeme pro radost z
pohybu - informace N. Štěrbová,
tel. 710 90 13.

**SOKOLSKÁ
JEDNOTA
VÍDEŇ 12 / 15**

*blahopřeje
srdečně starostovi
br. Pavlovi Floriánovi
k jeho jubilejním
60-tým
narozeninám !*

*K přání
se připojuje
a Vše nejlepší
přeje
výbor a redakce
Kulturního klubu*

Co se v Sokolovně 10 děje

Tělocvična:	Čas	
Pondělí: XII / XV	19,30 - 21,00	sportovní gymnastika, hry (dorostenci, muži)
Úterý: X	17,00 - 18,00 18,00 - 19,00 19,00 - 20,00 20,00 - 21,00 21,00 - 22,00	mladší žactvo (nepravidelně) starší žactvo (míčové hry) aerobic (dospělí) gymnastika (ženy) kopaná (muži)
Středa: I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Čtvrtek: XII / XV	17,30 - 19,00 19,30 - 21,00	sportovní gymnastika (žactvo) gymnastika (dorost, dospělí)
Pátek: I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Klubovna: Úterý: X	18,00 - 19,00	výrazový tanec (žactvo a dorost)
Středa: X	od 14,00	seniorské odpoledne (každá 1. středa v měsíci) Hosté vítáni!

T.J. SOKOL VÍDEŇ XII / XV

Info: tel.+fax: P.Florián 01/586 86 86

Pod odborným vedením a v mateřském jazyce máte vy a vaše děti možnost se zúčastnit:

CVIČENÍ v nové SOKOLOVNĚ, Vídeň 10, Angeligasse 21

Předškolní žactvo, žáci a žákyně od 6 do 14 let cvičí základní sportovní gymnastiku

pod vedením způsobilých vedoucích
každý čtvrtek od 17,30 do 19,00 hodin

Dorostenky a ženy

kondiční posilovací gymnastika s moderní hudbou

každý čtvrtek od 19,30 do 21,00 hodin

Dorostenci a muži

základní sportovní gymnastika a hry (volejbal, nohejbal, sálová kopaná)

každé pondělí od 19,30 do 21,00 hodin

Naši dali světu lekci

Čeští cyklokrosaři ovládli víkendové mistrovství světa v Táboře. Získali šest medailí a v jejich počtu za sebou nechali všechny státy včetně cyklokrosové velmoci Belgie. To se určitě nečekalo. "Nenapadlo nás to ani ve snu," řekl trenér Petr Klouček. Petr Dlask předvedl mezi elitou, že je závodníkem světové extratřídy. V posledních metrech sice přišel o zlato, ale i jeho konečné druhé místo v boji s belgickou přesilou je fantastickým výsledkem. Dlask dal na mistrovství světa v Táboře definitivní odpověď všem, kteří ho stále nebrali mezi světovou elitu. Z ní v průběhu závodu odpadli takoví favorité, jako úřadující mistr světa Groenendaal, Ital Pontoni, či Belgičan Wellens, tempo s absolutní špičkou neudržel ani Nijs. "Podle výsledků v sezóně s ním už většina počítala. Po tom, co předvedl teď, ho musí brát úplně všichni," zamýšlel se Klouček. Skvělý výkon v elitní kategorii podtrhl pátým místem Pospíšil, všichni čeští reprezentanti se vtěsnali do první dvacítky. Podle výsledků v sezóně jsme pomýšleli na úspěch mezi juniory, kde čeští závodníci Bína, Šimůnek mladší a Kunta získali všechny tři cenné kovy. Naprosto nečekaný pak byl dvojnásobný medailový úspěch kategorie do 23 let zásluhou Trunschky a Káška. Na stupně vítězů vystoupili čeští reprezentanti vícekrát, než tomu bylo za předcházejících sedm let dohromady. "Je to vynikající výsledek, nikdo s tím před šampionátem nepočítal. Cyklokrosový svět nás po letech zase musí vzít na vědomí," hodnotil Klouček.

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf, Práce: Riemerg. 7, 1010 Vídeň, tel.02235/44637, mobil 0676/37 62 117, práce 01/515 28-444, e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at, http://koller.cjb.net

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10. Tel./fax: 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030 Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07 27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek@A1.net

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

V LETNÍ SEZONĚ NABÍZÍM

CHATU K PRONAJMUTÍ okres Žďár nad Sázavou. Kvalita za rozumnou cenu. Bližší informace: Dr. Radek Černý, Karlov 12, Žďár nad Sázavou, 591 01 CZ.

WÜSTENROT

Stavební, úrazové, životní aj. pojištění také podle vašeho přání vám zajistí KADLEC JOSEF. Tel.: 0699/19413827 n. 0676/4613274.

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY, Krajské ceny, TV-Service, T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17, 1030 Wien, Tel/Fax: 798 47 08

Žena středních let pomůže při opatrování starších nemocných osob, v domácnosti, ect. mám dlouholeté zkušenosti. Mluví slovensky, anglicky. Bližší informace v redakci.

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Seďa, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18. Tel. 524 38 73, 6172706

ZUR BÖHMISCHEN KUCHL

Pavel Knížek, České speciality 1080 Wien, Schlüsselgasse 18, tel: 402 57 31

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Europaklasse mit verstärktem Englischunterricht im Team mit Englisch native teacher ab der ersten Klasse Zusatzangebot ab der 3. Klasse: Sprachclubs in Französisch, Ungarisch, Tschechisch, Slowakisch, Italienisch Gemeinsame kulturelle Veranstaltungen mit den Kindern der Partnerschulen in Ungarn, Tschechien und der Slowakei Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule, 1150 Goldschlagstr. 14 / Tel.9824609

Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt Schellingerg. 1-3 / Tel.9823403

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

SANO TOURS

Reisebüro Loppreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56 Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajany. Mluvíme česky.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel

„Nejsvětějšího Vykupitele“

Tschechische Erlöserkirche

1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v českém jazyce, každou neděli a zsvětčený svátek v 10 hodin.

Duchovní správce: P.TH.Dr. Jan Horák

kostel Panny Marie na rohu

Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města

Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30 hodin. Duchovní správce: P.TH.Dr. Josef Valerián SDB, tel. 0732 779 339

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána

Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16-18, úterý

15-17, středa 13-14 hod.

Kostel Panny Marie Snežnej

1030 Wien, Jaqingasse 12

Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Hľadám prácu v domácnosti

(opatera, varenie, upratovanie), alebo v pohostinstve aj s ubytovaním. Mám 54 rokov, som vyučená čašníčka - kuchárka, pasívne ovládam nem. jazyk. Kontakt: 00421 903 112 190

Dívaldelní ochotnický spolek
VLASTENECKÁ OMLADINA

1030 Wien, Sebastianpl. 3

Členské a výborové schůze:

v malé knihovně

6.dubna 19,30hod

4.května 19,30hod

8.června 19,30

další info kr. Boček Jos.

tel.: 893 40 58

Akademický spolek ve Vídni

1010 Wien, Drachengasse 3

Prav. Schůze se konají každý posl. čt. v měs. ve 20 hod. v sále Slovanské Besedy Hosté vítání.

RANCH „M“, Jeseníky, chov huculských koní nabízí celoroční ubytování ve stylovém prostředí a jezdeckou turistiku.

Václav Merta, Vernířovice 175

CZ-788 15 Vernířovice, pošta Velké Losiny

Tel.: 00420-649-23 70 50

http://www.equichannel.cz/ranch-m/

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel. 74 9 32 03, nebo 67 64 303.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská. Vídeň 5, Pilgram-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Zelingasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

MUDr. Dorota Stefanovic, Kožna lekarka. Medizinsko - kozmetický Inštitút, Akneinštitút a kožna ordinace Po - Pa.: 8 - 13, I.sobota v měsíci: 9 -13 Wien 1090 Spitalgasse 1A, tel: 406 34 99

Klemens Maria Hofbaer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKE PORADENSTVI.

MMag. Ladislav Nykl Ph.D.,

zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833.

E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at

http://members.aon.at/nvkl

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku

Malá klubovna školy Komenského

1030 Wien, Sebastianplatz 3

středa 9 - 13hod tel: 641 01 17

"sekretariát" středa od 14 do 18,30 hod

(mimo školních prázdnin a svátků)

Soubor SSČS: každou středu od 19,00 hod, tamtéž

Římskokatolický kostel
„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12

Mše sv. každou neděli

a zsvětčený svátek v 8.30 h

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr.82, tel.486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin; předělávky, vlastní výroba (těž z doneseného materiálu).1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

KULTURNÍ KLUB. Informační měsíčník. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, Schloßelgasse 18, A-1080 Wien,
Rakousko, záznamník/fax 0043 1 4023299, e-mail: kulturklubcs@EUnet.at,
Vychází měsíčně. Bankovní spojení: Bank Austria, č.úctu 683 035 901 BLZ
12000.

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift. Medieninhaber, Verleger, Hersteller
und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schloßelgasse 18, A-1080 Wien, Österreich, Tonband/Fax 0043 1 4023299,
e-mail: kulturklubcs@EUnet.at. Erscheint monatlich. Bankverbindung: Bank
Austria, Kontonummer 683 035 901, BLZ 12000.

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung.
Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusí být vždy shodné s
názorem redakce. - Nevyžádané rukopisy se nevracejí. - Redakce si vyhrazu-
je právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gramatické a slohové.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

- 12. 3. - 3. 4. Královské korunovacie v Bratislavě** - výstava
12. 3. 18,30 hod. vernisáž - Collegium Hungaricum,
1020 Wien, Hollandstr. 4, pořádá: Collegium Hungaricum,
Městské muzeum v Bratislavě, Slovenský inštitút Viedeň
- 14. 3. v 16,00 hod. Prezentace a výstava města
Prešov** - Preschau, Slovenský inštitút, 1010 Wien,
Wipplingerstr. 24 - 26
- 14. 3. v 19,30 hod. VIOLA PRAHA Jan z Žatce :**
"ORÁČ Z ČECH" / Johann von Saaz: "ACKERMAN
AUS BEHEIM (BÖHMEN)" v podání :Jitky MOLAVCOVÉ
- Alfréda STREJČKA v klubovně školy Komenského, 1030
Wien, Sebastianplatz 3, objednávky: Jaroslav Kolář
tel.: 87 997 12
- 15.3 v 10,00 hod Tag der slowakischen Handels- und
Wirtschaftskammer** - Prezentace dvanácti prešovských a
východoslovenských měst za účasti primátora města
Prešov Ing. J. Kopčáka, Slovenský inštitút, 1010 Wien,
Wipplingerstr. 24 - 26
- do 16. 3. Luděk Havelka** - Medaile, mince a drobné
plastiky, České centrum, 1010 Wien, Herrengasse 17
- do 16. 3. Možnost odevzdání sčítacího listu viz
rubrika informace**
- 17.3.v 14,00 hod . Vídeňská klenotnice v Hofburgu**
/sraz u pokladny/ výklad v češtině zdarma U příležitosti
"Světového dne průvodců" pořádá Spolek vídeňských
průvodců
- 20. 3.- 2. 4. "Výtvarné umění tisíciletého Maďarska v
kontextu česko-rakousko-maďarských vzta-
hů"** Společná akce s Maďarským kulturním institutem ve
Vídni.
- 20.3. v 19,00 hod. vernisáž výstavy Péter Felenyi -
Obrazy a plastiky**, České centrum, 1010 Wien,
Herrengasse 17
- 22.3. v 17,00 hod. Muzeum hl.m. Prahy**, Na Florenci,
velvysl.rada Viktor Schneider, Sociální politika Rakouska
- přednáška, Klub přátel Rakouska Praha
- 26.3. 19,00 hod. Prezentace knihy "Recht und
Religion in Mittel-und Osteuropa"** Díl první:
Slovensko, místo konání: Juridicum Wien - Dachgeschoß,
Schottenbastei 10-16, pořadatel Slovenský inštitút s
WUV a Institut f. Recht u. Religion
- 28.3. v 11,00 hod prezentace města Plzně** - tisková
konference, hlavní téma: barokní památky na Plzeňsku
České centrum, 1010 Wien, Herrengasse 17
- 28.3. v 19,00 hod prezentace knihy Aleny Köllner
"Buchwesen in Prag"** Knižní kultura v Praze od V. M.
Kraméria k Janu Ottovi. Studie pražské rodačky žijící od
80. let v Rakousku líčí vývoj knižní kultury od 80. let 18.
století do 80.let 19.st. v Praze v Českém centru, 1010
Wien, Herrengasse 17. Připraveno společně s editory
P.R. Frankem a Murray G. Hallem, pořádá Kontak Forum
společně s Českým centrem
- 28.3. od 9 - 12.30 hod. česká škola "Komenského"**
prezentuje celé řady projektů a divadelních scének ve
všech jazycích, které se na školách "Komenského"
vyučují. Tato akce probíhá v rámci "Roku jazyků", který
pro letošní rok vyhlásila Evropská unie. 1030 Wien,
Sebastianpl. 3
- 31.3 16,00 hod. "DIVOTVORNÝ HRNEC"** komická hra se
zpěvy v české škole Komenského, 1030 Wien,
Vstupenky u členů VO - tel. 350 04 13 nebo 893 40 58 a pokladny
Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA
**do 31.3. Termín uzávěrky soutěže - Šance pro nové
melodie více rubrika informace**
- 2.4. v 19,00 hod. slavnostní večer** věnovaný 75. naroze-
ninám herečky Zdenky Procházkové. Jedna z posledních
skutečně bilingválních herců, která během své kariéry
působila ve vídeňském Burgtheatru, Schauspielhausu,
či na scénách v SRN. Z. Procházková přednese verše E.
Kästnera, monolog "veselé vdovy" Alda Nicolaei a
povídku Ester Krumbachové. České centrum, 1010 Wien,
Herrengasse 17
- 5.4. - 11.5. Jan SágI - "Art cult"** výstava fotografií
Přední český fotograf představí svůj nejnovější cyklus
fotografií s ekologickou tematikou.
- 5.4. v 19,00hod vernisáž** Mladá česká houslistka Eva
Kerlická - přednese skladbu pro housle dle fotografie
Jana Ságla "Vlaštovky". České centrum, 1010 Wien,
Herrengasse 17
- 5.4. v 17,00 hod . RKI, doc. dr. M. Hlavačka**, Spiknutí
rakouských jakobinů - beseda Klub přátel Rakouska
Praha
- do 6 4. odevzdání přihlášek** do kurzu českého jazyka pro
krajany, viz rubrika informace
- 8.4. 15,00 hod. Sletové video PRAHA 2000** Slovanská
Beseda, 1010 Wien, Drachengasse 3, pořádá Sokol XII
/XV
- 10.4. v 16.00 hod. Klub v Jelení ul.č.15, dr.J. Losová,
Vídeňské kavárny - beseda**, Klub přátel Rakouska
Praha
- 21.4. 16.00 hod. Valná hromada - účast členstva
povinná - malá klubovna**, 1030 Wien, Sebastianpl. 3
Divadelní ochotnický spolek VLASTENECKÁ OMLADINA
- Autobusové zájezdy:**
31. 3 / 1. 4 PRAHA
26. nebo 27. 5. JÍZDA KRÁLŮ
23.-24.6. ČESKÝ KRUMLOV - Svátek pětilisté růže
AUSTRO-BOHEMIA Presse Verein, Lindeng. 5, 1070 Wien,
Fax: 8123650 oder 5263779,
e-mail:austrobohemia@yline.com, více v rubrice Klub připravuje
- Kostel "Nejsvětějšího Vykupitele"**, 1030 Wien, Rennweg 63
mše sv. každou neděli v 10hod
- 15.4. Neděle Zmrtvýchvstání Páně**
22.4. Svátek sv. Vojtěcha
- Divadlo Brett** - 1060 Wien, Münzwardeingasse 2 tel: 587 06
63, fax: 586 91 55, theaterbrett@Eunet.at, www.theaterb-
rett.at "Šťastné dny /Glückliche Tage" - Samuel Beckett,
režie: Ludvík Kavín, Nika Brettschneider
13.3. - 17.3., 27.3. - 31.3., 3.4. - 7.4. Di - Sa, 20 Uhr
18.3., 25.3. 17,00 und 19.3., 26.3. 19,00 Saint-Exupéry - Der
kleine Prinz
20.3., 21.3. 20,00 Tanz und Pantomime zu Musik von
Bernhard Lang - Ensemble mit Andras Kecskes
22.3. - 24.3. 20,00 Gastspiel: Wiener Universität für
Darstellende Kunst - Abteilung Rhythmic

PŘÍLOHA

Zprávy a vzpomínky z hudebního světa:

Magdalena Kožená v Lipsku

Pro společný debut v Lipsku si vybral Magdalenu Koženou francouzský dirigent Marc Minkowski. Nejúspěšnější česká mezzosopranistka se představila jako Melisanda v inscenaci Debussyho Pelléa a Mélisandy.

Magdalenu Koženou v současnosti čeká řada koncertů na domácích půdách a v květnu bude tato umělkyně vystupovat s pianistou Karlem Košárkem v Lincolnově centru v New Yorku. Poté chystá koncerty ve Španělsku, kde by se měla prezentovat s programem sestaveným z Handelových árií a od května začnou její zkoušky v roli Cherubína z Mozartovy Figarovy svatby v Aix-en-Provence. V červenci bude Magdalena Kožená zpívat ve švýcarském Verbier s Barbarou Hendricksovou a na podzim se chystá její nastudování Handelovy opery Julius Caesar s dirigentem Minkowským.

Po bachovských a handelovských deskách plánuje Kožená také CD s hudbou z Mozartovy doby a v úvalu přichází také deska s písněmi autorů 20. století na francouzské texty. (mk)

Opera Švejk v Chicagu

Během března budou mít američtí a krajanští diváci možnost shlédnout válečné příběhy dobrého vojáka Švejka v provedení Chicagského operního divadla.

Představení v angličtině bude trvat dvě hodiny a bude mít pět repríz. Jeho děj je charakterizován jako "černá komedie neskutečných příběhů naivního, ale šťastného českého vojáka, který uvízl v mlýnici rakousko-uherské válečné mašinérie během první světové války".

Na libreto Lewise Allana zpracoval tuto operu již v roce 1957 Robert Kurka, který je i autorem hudby. Opera měla premiéru v roce 1958 v newyorském Středisku soudobé opery. Chicagské operní divadlo ji uvedlo v roce 1981 a nyní se tam po dvaceti letech vrací v režijním provedení Harryho Silversteina. (mk)

Pražští symfonikové měli v Japonsku 14 koncertů

Čtrnáct koncertů měl při téměř měsíčním turné po Japonsku Symfonický orchestr hlavního města Prahy FOK. Koncerty první části zájezdu dirigoval dřívější dlouholetý šéfdirigent orchestru Jiří Bělohlávek, druhou polovinu Bohumil Kulínský. Osu většiny programů tvořily Osmá a Devátá symfonie Antonína Dvořáka. V Sapporu pak publikum vřele přijalo Smetanův cyklus Má Vlast.

Prostorové oratorium k poctě Anežky České mělo příznivý ohlas

Prostorové oratorium Světlo podivuhodné svatosti vyvolalo v Anežském klášteře při premiéře i během jediné reprízy příznivý ohlas. Podvakerát přišlo přes dvě stě posluchačů, jimž současný skladatel Marek Kopelent připravil neobvyklý zážitek spojením hudby, slova, prostoru, světla, architektury a místa samotného, jeho "genia loci". Dvou-

hodinové latinsko-české dílo je oslavou katolické svěřice Anežky České a využívá k vyvolání mysteriozní atmosféry mnoha prostředků soudobého hudebního umění. Série nečekaných potíží a překážek způsobila, že se premiéra konala až sedm let po dokončení skladby. "Co je to však proti 700 letům čekání na svatořečení Anežky České v roce 1989..." poznamenal skladatel.

Festival Opera 2001 završily žertovné Žižkovské dvojzpěvy

Národní přehlídku Opera 2001, při níž se v Praze od počátku ledna představila desítka českých profesionálních operních souborů, završilo v Divadle Kolowrat komorní operní představení pražské konzervatoře nazvané Žižkovské dvojzpěvy. Vyhlášení cen soutěžního festivalu plánují pořadatelé do Stavovského divadla na 24. února při benefičním operním galakonzertu.

"Slyšel jsem od Šimona Vosečka zhudebnění inzerátů z novin a líbilo se mi," řekl ČTK autor libreta Žižkovských dvojzpěvů Jan Panenka o skladateli žertovné "oper", studentovi pražské konzervatoře. Předlohou této sotva tříčtvrtěhodinové hříčky jsou tři povídky ze Soudniček Františka Němce. Panenka je měl "v šuplíku" několik let.

Voseček podle svých slov "spáchal" tuto operu jako "smrtně vážnou věc". Stylově jeho hudba vychází z klasicismu i z romantické opery, ale také z pražských písniček - žižkovských "odrhovaček". ČTK mladý autor řekl, že je to jeho první a jediná opera. "Velmi mě to bavilo," prohlásil.

Školní představení mělo premiéru loni v listopadu. V plánu je podle Vosečka další dvojí uvedení v Divadle Kolowrat 20. května. V hlavním městě se při festivalu Opera 2001 - vedle pražského Národního divadla a Státní opery - ve vyprodaných divadlech představily soubory z Brna, Ostravy, Opavy, Olomouce, Českých Budějovic, Plzně, Ústí nad Labem a Liberce a operními inscenacemi také několik uměleckých škol. Téma přehlídky znělo Opera jako divadlo tady a teď.

Publikum mělo možnost vidět například Poulenkovu operu Dialogy karmelitek, Giordanovu operu Andrea Chénier, Verdiho Otella, dále Divadlo za bránou, Vojáka a tanečnici a Veselohru na mostě od Bohuslava Martinů, Brittenovo Utahování šroubu a Wagnerova Tristana a Isoldu. Z častěji uváděných děl pak Dona Giovannioho, Příhody lišky Bystroušky, Hubičku a Hoffmannovy povídky. (ČTK)

Chlapecký sbor Pueri gaudentes jede na festival do Poznaně

Světového festivalu chlapeckých sborů se v Poznani zúčastní chlapecký sbor Pueri gaudentes působící při základní umělecké škole v Praze 7. "Toto jediné pražské chlapecké pěvecké těleso vystoupí v Polsku na samostatném koncertě, zúčastní se přehlídkového galakonzertu a bude se podílet na provedení díla Litanie ostrobramska polského skladatele 19. století Stanisława Moniuszka," řekl před odjezdem zástupce dirigenta sboru Jan Zapletal. Toto hodinové dílo zazní podle něj na zvláštním koncertě v poznaňské katedrále za účasti více než devíti set členů 15 chlapeckých sborů z celého světa.

Sbor Pueri gaudentes založila v roce 1990 sbormistry-

ně Zdena Součková. Od té doby jeho členové koncertovali v mnoha evropských zemích a v Japonsku, úspěšně se zúčastnili mezinárodních soutěží a natočili čtyři kompaktní desky. Pravidelně účinkují ve Státní opeře Praha a natáčejí pro rozhlas i televizi. V létě 1997 se Pueri gaudentes podíleli na nastudování mše Leonarda Bernsteina na Pražském hradě.

Cikánský baron se vrátil po čtvrtstoletí pod Ještěd

Premiéru slavné opery Johanna Strause ml. Cikánský baron připravilo Divadlo F. X. Šaldy v Liberci. Proslulý hudebně-dramatický kus devatenáctého století se objevuje v Liberci podruhé, první zpracování uvedla liberecká opera před pětadvaceti lety. Operetu divadlo připravuje zhruba jednou za dva roky a Cikánský baron je klasický kus, který zajisté potěší naše příznivce." Nového barona inscenuje v Liberci režisérka Jana Pletichová-Andělová, která zde v minulosti vytvořila již představení Lehárovy Veselé vdovy a Domizettiho opery Luccie de La Mer Moore. Hudební část si vzal na starost dlouholetý divadelní dirigent Jan Snítal. "Ke spolupráci na inscenaci si režisérka přizvala své moravské kolegy. Scénu vytvořil olomoucký scénograf Martin Víšek, autorkou kostýmů je ostravská výtvarnice Eliška Zapletalová. Posledním členem inscenačního týmu je brněnský choreograf Jiří Kyselák. V představení se představí zejména sólisté liberecké opery. Postavu maďarského barona Šándora Barynkaye ztvárnil Robert Šicho. Ten v současné době účinkuje i ve Státní opeře Praha. V rolích cikánské dívky Žofky a její matky Čipry diváci uvidí Věru Poláchovou a Stanislavu Moravovou. *Jakub Hora*

Jihočeské pěvecké sdružení žije Mozartovou korunovační mší

Hlavní náplní zkoušek tělesa Jihočeské pěvecké sdružení je v těchto dnech příprava velikonočního repertoáru sestaveného z církevních skladeb. Dominuje v něm však Korunovační mše W. A. Mozarta. Ačkoliv do velikonočních svátků je ještě dost dlouhá doba, na vybroušení sborového zpívání je času právě tak akorát. Jmenovaná mše bude tedy ozdobou vystoupení tohoto tělesa v českobudějovické katedrále sv. Mikuláše, v dobrovodském kostele, v klášteře v Nových Hradech a leckde jinde v regionu. "Sdružení založil dnes už legendární profesor František Chodura, jehož úpravy lidových písní jsou překrásné. Po něm převzal taktovku Milan Krebs, poté Adolf Kotalík. Všichni byli skvělými lidmi a sbormistry, kteří pokračovali v dobré tradici českého sborového zpěvu. Smůla je, že jsme až na několik výjimek všichni ve zralém věku. Potřebovali bychom mladou krev, zejména mužské hlasy," zhodnotil věkově složení tělesa František Balej. "Jenomže kde je brát a nekrást? Po hospodách je sotva najdeme," vystihl situaci a podtrhl, že nedostatek mladých pěvců je Achillovou patou pěveckých sborů vůbec. "Kluci zkrátka nechtějí zpívat nebo se stydí, možná obojí dohromady. Přitom není zapotřebí zase tak moc - stačí trochu znát noty a mít do zpěvu chuť. Ostatní se u nás naučí," vzkazuje jeden z nejzkušenějších členů sboru.

Ivana Píhová

Libération chválí desku Idy Kellarové

Pochvalnou kritiku alba "Gypsy Blood" zpěvačky Idy Kellarové a její romské kapely Romano Rat přinesl francouzský deník Libération. Zažíváme záplavu "cikánských královen" jako Esma Redzepová nebo Gabi Luncaová, ale jejich orchestrace většinou nepřekračují rutinní, byť ohnivou, svatební kapelu. Hudba Idy Kellarové je jiného druhu, uvedl list o albu, které nyní vyšlo ve Francii. Kellarová, která je i skvělou pianistkou a je dcerou slavného hudebníka Kolomana Bitta, vytváří se svou kapelou funky směs, která exploduje barvami, napsal kritik Libération. Balady jsou se svým romantickým klavírem a houslemi bližší standardnímu provedení, ale i je halí Ida Kellarová do úchvatného závoje, uzavřel Libération. *ČTK*

Příbramský huntík přilákal milovníky folku i trampské písně

Tradiční přehlídka folkové a trampské hudby Příbramský huntík v polovině února přilákala do sálu restaurace Motorest ve Starém Podlesí na Příbramsku tři stovky diváků všech generací. Festival, který se konal již po jedenácté, byl zároveň prvním oblastním předkolem Trampské Porty.

Skupiny Ježkovy voči a Maděra z Příbrami a formaci Velorex z Tábora a Zbirohu (okres Rokycany) vybrala porota pro postup do dalšího kola Trampské Porty. To se uskuteční 17. března v Komárově na Berounsku. Diváckou soutěž vyhrála zcela jednoznačně skupina Trapas z Hořovic na Berounsku.

Na přehlídce se během desetihodinového maratónu, představilo postupně 17 skupin

Mezi známější formace patřil například písničkář Jerným Lešner s kapelou Husí kůže a pražské kapely THT a Každýho věc. I letos účinkující nabídli bohaté žánrové spektrum od klasické trampské písně po moderní folk.

Zapomenutý a (trochu) připomenutý Zdeněk Fibich

21. prosince 1850 - Narodil se hudební skladatel Zdeněk Fibich; zemřel 15. října 1900; obě data zařazena mezi výročí UNESCO.

Zdeněk Fibich

Generální konference OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu schválila na svém pařížském zasedání v listopadu roku 1999 seznam výročí UNESCO na období 2000 - 2001. Do tohoto prestižního seznamu byl právě zařazen spolutvůrce české národní hudby Zdeněk Fibich. 150. výročí jeho narození a 100. výročí jeho úmrtí doslova přinutila naši veřejnost, aby si připomněla tohoto přehlíženého hudebního a lidského veličana.

Jednou takovou působivou a profesionálně zpracovanou připomínkou je výstava se vše říkajícím názvem Zdeněk Fibich 1850-1900, kterou připravilo Muzeum české hudby. Národní muzeum tímto způsobem v prostorách Lobkovic-

kého paláce na Pražském hradě skládá hold nejen výjimečnému hudebníkovi, ale i významnému přispěvateli do vlastních sbírek. Zdeněk Fibich sám věnoval muzeu rukopisy své kantáty Jarní romance a písně Jarní. Málokdo však tuší, že 80 kazet motýlů a brouků, které mistr zmíněnému ústavu věnoval, tvoří základ národního etymologického pokladu. Fibich byl na hony vzdálen naší představě o hudebním vědci (Velká theoreticko-praktická škola pro klavír) a geniálním skladateli, jímž skutečně byl. Kromě toho, že byl znalcem a vášnivým sběratelem motýlů, zajímal se o geologii a zeměpis. Hory a procházky po nich miloval natolik, že vždy, když potřeboval načerpat síly, vracel se do Alp.

V mládí Fibich hodně cestoval po Evropě a nasával do sebe vliv míst, kde působil. V Lipsku se zúčastnil bohatého koncertního a divadelního života, v Paříži navštěvoval muzea a galerie a rozšiřoval si znalosti o výtvarném umění a v Mannheimu měl možnost poprvé slyšet Wagnerovu operu Místiči pěvci norimberští a v činohře zhlédl celou řadu děl Williama Shakespeara. Domů se vrátil v roce 1870 s úžasným bohatstvím poznatků a vědomostí, které mu daly základ pro komponování, jaký měl málokterý umělec jeho doby.

Anežka Schulcová

Zdeněk Fibich oživil a atraktivní opomíjený a často zavrhaný umělecký druh, melodram. Začal u koncertního s doprovodem klavíru (Štědrý den, Pomsta květin), později v roce 1883 dokončuje svůj první melodram s doprovodem orchestru Vodník na slova K. J. Erbena. Vrcholem jeho umění spojeného se smyslem pro mluvené slovo je scénická trilogie Hippodamie. Základem pro ni se stala stejnojmenná dramatická báseň J. Vrchlického. Jednotlivé části trilogie - Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův a Smrt Hippodamie - tvoří jednotný, vnitřně prokomponovaný celek ve třech celovečerních představeních.

Tento obrovský rozměr, který se Fibichovi podařilo mistrovsky zvládnout, prokázal životaschopnost melodramatického druhu. Svůj smysl pro drama projevil skladatel i ve svých symfonických básních (Toman a lesní panna, Záboj, Slavoj a Luděk) a nejvíce samozřejmě ve formě hudebně-dramatické - v opeře. Již jeho druhá opera Blaník obdržela čestné uznání při konkursu na českou historickou operu k otevření Národního divadla. Fibichova třetí opera Nevěsta Messinská je považována za jeden z vrcholů celé jeho tvorby. Jedinečnost tohoto titulu spočívá v tom, že se jedná o první českou tzv. literární operu komponovanou na skutečně činoherní drama - podle Schillerovy tragedie ji upravil skladatelův dlouholetý přítel, hudební teoretik Otakar Hostinský.

Nejhranější Fibichovou operou se stala Šárka, i když její poslední inscenace v plzeňské opeře odehrávající se v padesátých letech ve vyhlazovacím táboře je službou autorovi spíše medvědí. Oproti tomu pokus o oživení poslední části melodramatické trilogie - Smrt Hippodamie - v Národním divadle lze hodnotit jako úspěšnější a snažící se zachovat věrnost dílu Zdeňka Fibicha (i když si myslím, že před sto lety nepoužívali herci mikrofony k zesílení hlasu). Protipólem k velkým hudebním formám je cyklus intimních klavír-

ních skladeb Nálady, dojmy a upomínky inspirovaný milostným vztahem s jeho původně žačkou a později libretistkou Anežkou Schulcovou.

Výstava, kterou precizně sestavila PhDr. Věra Šustíková, přesvědčivě dokládá, že osobnost Zdeňka Fibicha je vskutku jedinečná a v evropském kontextu nepřehlédnutelná. Abychom i my byli evropštější a kulturnější, je třeba, aby výstavu navštěvovalo více než pět nebo deset návštěvníků za den. A nepokrytě přiznávám, že to samé je i jedním ze smyslů tohoto článku.

Zuzana Horáková-Mašátová

Oskar Nedbal : „Nechci být pochován v Československu“

Štědrý den je pro většinu z nás dnem krásným a radostným. Jak hrůzným asi musel být 24. prosinec před 70 lety pro Oskara Nedbala, když se rozhodl ukončit svou životní pouť skokem z okna záhřebské opery?

Víme o něm, že se narodil v Táboře, že převzal křestní jméno svého předčasně zemřelého bratra, že ho nepřijali do houslového oddělení na konzervatoři. Dva roky se potýkal s trubkou a tympány, než se ke svým milovaným houslím dostal. Paradoxní je, že se proslavil jako violista. Stal se zakládajícím členem slavného Českého kvarteta, znamenitým klavírním doprovadcem a pohotovým a vynikajícím dirigentem.

Mnohokrát dirigoval Českou filharmonii a doprovázel tak významné osobnosti jakými byli Ema Destinnová, Jan Kubelík či pianista Rudolf Friml. Jako skladatele Nedbala lákalo divadlo. Napsal nepříliš úspěšnou operu "Sedlák Jakub," ale především je znám jako autor baletů "Pohádka o Honzovi, Z pohádky do pohádky, Princezna Hyacinta" a dalších, které si přizeň obecenstva získaly.

Oskar Nedbal

Brzy začal komponovat operety, kterých napsal celkem sedm. První, "Cudná Barbora" měla premiéru 14.9.1910 v Divadle na Vinohradech a byla úspěšná. Skladatel hned v zápětí začal psát svou druhou operetu - snad nejznámější - "Polskou krev."

Její uvedení v Karlově divadle ve Vídni Nedbal osobně dirigoval. Vídeňská kritika ocenila Polskou krev stejně vysoko jako Pucciniho "Děvče ze zlatého západu," jejíž premiéra proběhla o den později ve vídeňské Dvorní opeře.

Česká kritika, která mu velice zazlivala odklon od "vážné hudby," mu ale vyčetla žánrovou frivolnost a příklon k vídeňskému vkusu. Jeho hudba, instrumentace a hlavně nesporný vliv jeho učitele Antonína Dvořáka však nenechávaly nikoho na pochybách, že Oskar Nedbal je ryze českým skladatelem.

V polovině první světové války 11. února 1916 uvádí Divadlo na Vídeňce jeho další operetu "Vinobraní." Děj je zasazen do Chorvatska a autor zde použil stylizaci národních melodií, např. tance kolo. I když "Vinobraní" mělo bouřlivý úspěch, nikdy svou popularitou nepředstihlo "Polskou krev". Stejně dopadla i další díla, "Krásná Saskia" z

roku 1917, o rok pozdější "Erivan," či "Mamzelle Napoleon," nebo "Donna Gloria."

Oskar Nedbal byl milovníkem života, všech jeho krás, romantik, věřící v nejryzejší hodnoty lidského života. Jeho vlastní se však hroutil pod okolnostmi, které se na něj valily. Jako na ředitele Slovenského národního divadla, které zaštil svém jménem a financemi, ho čekaly pouze výtky a urážky.

Divadlo mělo dluhy a na Nedbala naléhali, aby vyhlásil konkurs. To by znamenalo rozchod s divadlem, ale i úplné zhroutení. Subvence mu byly odpírány. Každou chvíli očekával, že bude zatčen jako defraudant. Skladatelův duševní stav dosáhl maximálního napětí. 23.12.1930 v Záhřebu dirigoval svůj balet "Pohádka o Honzovi." O den později skončil dobrovolně svůj život. Druhé patro záhřebské opery se mu stalo osudným.

Záhřebské bezpečnostní úřady oznámily, že dva dny před smrtí jim Nedbal odevzdal anonym, který vyhrožoval, aby se do Bratislavy nevracel, protože je proti němu vedeno trestní řízení pro podvod. Těsně před smrtí napsal do Bratislavy dopis, ve kterém ohlašuje svou sebevraždu a vyslovuje přání, aby jeho tělo nikdy nebylo pochováno v Československu. Toto přání bylo splněno a hrob Oskara Nedbala je až dodnes pokrýván květinami na hřbitově v Záhřebu.

Přesto nám však zůstaly krásné a jasné melodie, které nás spojují s Nedbalem - šťastným a tvořícím.

Zuzana Horáková-Mašátová

Řecké pašije

Jak viděl sám Martinů otázku své operní hudby. V roce 1956 uvedl ve své žádosti o stipendium Guggenheimovy nadace, že chce Řeckými pašijemi završit svůj plán obnovy českého hudebního divadla.

První kompletní nahrávky skladeb pro housle a klavír na CD

zkomponovat hudební drama, tj. Řecké pašije.

Zdá se, že Martinův záměr byl vytvářet různorodé a vlastně pokoždé ojedinělé dílo.

Tento plán se podle Martinů zrodil již před léty, konkrétně v roce 1926 v Paříži a obsahoval pro každý žánr jedno jediné dílo: operu-balet Špalíček, operu-sen Julietta, operu-mirákl Hry o Marii, comedia dellarte Divadlo za branou, rozhlasovou operu Veselohra na mostě, televizní operu Ženitba. V roce 1956 se Martinů cítí být zralý učinit další krok, ten nejdůležitější a nejtěžší,

Možná, že není známo, že Martinů po řadu let toužil zkomponovat hudbu k některému z filmů Walta Disneye, ale nikdy neobdržel patřičnou zakázku. Určitě by to udělal skvěle, protože jedním z charakteristickým rysů veselejších děl Bohuslava Martinů je "cartoon trick" technika známá z komiksů. Vezměme si například jeho operu - film Tři přání, kde je vliv filmu naprosto zřetelný.

Režisér David Pountney, který inscenoval v Bregenzi v roce 1999 světovou premiéru neznámé první verze opery Řecké pašije o Bohuslavovi Martinů. (zkráceno)

Je velmi obtížné zařadit Martinů do českého operního vývoje. Myslím si, že je prakticky nemožné navazovat na Janáčka, stejně jako bylo nemožné navazovat na Wagnera. Martinů je zcela odlišný příklad, je to skladatel, který se pohyboval v hlavních centrech hudebního světa a byl po celý svůj život pozoruhodně vnímavý ke všem metodám, ideám a vlivům, která jej obklopovali. To vše se podílelo na ideách, které rozvíjel, na materiálu, který si vybíral k ztvárnění. To je výhoda, které propůjčuje jeho tvorbě nesmírnou fascinaci, rozmanitost a různorodost. Tvorba Martinů je fascinujícím přínosem pro operní repertoár 20.stol., ale nelze říci, že by převzal Janáčkovu dědictví a rozvíjel je - už proto ne, že Martinů neměl prakticky žádný kontakt s Janáčkem ani s ostatním českým repertoárem. Z jeho tvorby cítím kontakt se Stravinským, Poulencem, Cocteauem atd. - to je spíš svět ve kterém se pohyboval, miní David Pountney.

(Bohuslav Martinů narozen 8. prosince 1890 a zemřel v roce 1959)

Vítězslav Novák

Skladatel - pedagog - polemik
5.12. 1870 - 18.7. 1949

Všeobecně je charakterizován jako osová osobnost české hudby první poloviny století a vůdce české hudební moderny. Pokud jde o jeho dílo, je označován na jedné straně jako tvůrce racionálního založení, na druhé straně jako bytostný romantik. Je rozpor v Novákovi samém, nebo ve

Vítězslav Novák r. 1899

způsobu hodnocení? V diskusi byl jistě nepřijemný protivník, vždy vyzbrojený argumenty, vědomý si své ceny, ale také schopný propadnout předpojaté nevraživosti. Byl milovníkem přírody a pramenů lidové hudby, které dokázal zužitkovat jako málokdo jiný. Byl umělcem přísné sebekritičnosti, ale také nesmlouvavé kritičnosti. Byl moderní, nikoliv však avantgardní. Měl tvůrčí odvahu, představoval však zároveň jistotu, která zaručovala vývoji české hudby kontinuitu. Monografické práce, vznikající již za jeho života, nepochybovaly o jeho budoucím významu. Jedna z předpovědí z dvacátých let zněla, že "jeho jménem se bude označovat epocha". Byl respektovanou autoritou, což bylo potvrzeno mj. postem rektora pražské konzervatoře, kterým se stal poprvé 1922 a podruhé o

zpusobu hodnoceni? V disku-
zi byl jiste neprijemny pro-
tivnik, vdy vyzbrojeny argu-
menty, vedomy si sve ceny,
ale take schopny propadnout
predpojaté nevraživosti. Byl
milovníkem přírody a prame-
nů lidové hudby, které doká-
zal zužitkovat jako málokdo
jiný. Byl umělcem přísné
sebekritičnosti, ale také
nesmlouvavé kritičnosti. Byl
moderní, nikoliv však avant-
gardní. Měl tvůrčí odvahu,
představoval však zároveň
jistotu, která zaručovala
vývoji české hudby kontinui-
tu. Monografické práce, vzni-
kající již za jeho života, nepochybovaly o jeho budoucím
významu. Jedna z předpovědí z dvacátých let zněla, že "jeho jménem se bude označovat epocha". Byl respektova-
nou autoritou, což bylo potvrzeno mj. postem rektora praž-
ské konzervatoře, kterým se stal poprvé 1922 a podruhé o

pět let později.

Byl žákem Antonína Dvořáka a roku 1908 se stal sám Novák profesorem skladby, poté vedoucím mistrovské školy kompozice. Svým žákům nic nevnucoval. "Učitel nemá v moci amputovat žákovi talent. Může jej v něm leda probudit a kultivovat," říkal. Někteří Novákovi žáci jsou dnes polozapomenutou generací, ale jejich vklad do dalšího vývoje české hudby je však neodmyslitelný. Byli to: Jaroslav a Otakar Jeremiášové, Jaroslav Novotný, Karel Bolešlav Jiráček, Ladislav Vycpálek, Václav Štěpán, Emil Axman, Alois Hába, Vítězslava Kaprálová, Václav Trojan a další, jedním z posledních žáků je Ilja Hurník. Jako učitel Eugena Suchoně, Jána Cikker, Alexandra Moyzese a Dezidera Kardoše je Novák považován i za zakladatele moderní hudby slovenské. Novákovými žáky byli i umělci, kteří se nakonec uplatnili v jiném uměleckém oboru například dirigenti Jaroslav Krombholc nebo Erich Kleiber.

Rozhodujícími léty Novákova tvůrčího vývoje byla léta 1896 - 1910. Tehdy píše svá zásadní a nejlepší díla. Kolem roku 1910 věděl málokdo o Janáčkově, planul "boj o Dvořáka", začínala nejlepší skladatelská léta Sukova, Martinů měl za sebou tucty autodidaktických pokusů, Foerster byl ve Vídni. Odehrávají se skandály Schönbergovy a Stravinského. Novák je na vrcholu. Je už mezinárodně uznán: dostává nabídku z vídeňské Hudební akademie, jeho skladby vycházejí u Simrocka v Berlíně, uzavírá exkluzivní smlouvu s prestižním nakladatelstvím Universal Edition ve Vídni. Teprve po Novákovi uzavírá UE smlouvu s Alexandrem Zemlinským, Karolem Szymanowským, Leošem Janáčkem a Bélou Bartokem.

Z celé své generace byl snad nejvíce ovlivněn impresionismem. Svým založením romantik dokázal Novák předat tři základní znaky tohoto stylu - vztah k přírodě, erotismusa a vztah k folklóru - jako impuls hudbě 20. století.

Pro Čechy znamenala opera vrchol uměleckých snah od obrozeneckých dob. V sezóně 1930-31 probíhal proces zestátnění Národního divadla. Scéna, která byla kdysi výsosným vyjádřením snah národních, se teď měla stát institucionálním plodem české státnosti. Novákův boj o operu je nejen navázáním na úsilí Smetanova. I pro Nováka ještě znamenalo uznání v operním oboru realizaci národnostního postoje. Vítězslav Novák byl prvním skladatelem, který obdržel titul "národní umělec".

Ještě v padesátých letech předčilo uvádění jeho děl ve frekvencích rozhlasového vysílání jméno Dvořákov, ale i Mozartovo a Beethovenovo. Od roku 1980 pracuje společnost, nesoucí jeho jméno, vydává pravidelně zprávy o své činnosti a pořádá festival, spojený s uměleckým symposiumem. V českém koncertním životě se však dnes s jeho jménem setkáváme sporadicky.

Vlasta Reittererová - zkráceno

Výběr některých nových knih českých autorů, o kterých víme, že vyšly

Paměti Josefa Lieslera

Nakladatelství HAK vydalo koncem loňského roku zajímavou publikaci mnohostranného výtvarníka Josefa Lieslera. Knížka se jmenuje *Adié Jolie* a nestor českého malířství v ní vzpomíná na celý svůj dlouhý život.

Název paměti je odvozen z počátečních slabik umělceova jména a takto také oslovovali Lieslera jeho francouzští přátelé.

Osmaosmdesátiletý výtvarník Josef Liesler

Autor v první části seznamuje čtenáře se svým mládím v Kadani, studiem v Karlových Varech a v Praze. Poté následují záznamy z prvních skupinových výstav během válečných let, úspěchy autora jako malíře, grafika, předního tvůrce bibliofilii a zmíněno je rovněž současné otevření stálé galerie v Kadani.

Ve druhé části svých pamětí vzpomíná Liesler na místa, která navštívil doma i ve světě a na osobnosti, se kterými se zde setkal a jež ho v mnohém inspirovaly. Připomeňme například štedrovečerní posezení u Werichů nebo pražské setkání s dcerou Marka Chagalla Idou, popisuje svoji návštěvu u George Braquea v Paříži.

Protože se sám Liesler jako autor zajímá o různé detaily ze soukromí slavných osobností, nebojí se také prozradit různé zajímavé historky o sobě. Seznamuje čtenáře se svojí svatební cestou na kanoi po Vltavě v roce 1941, vypráví o svém pobytu v královhradecké nemocnici, kde kreslil operace a o narození svého prvního syna. Také přidává několik úsměvných historek o svých mladických zážitcích z pařížského nevěstince.

Lieslerovy paměti působí jako svěží a vtipné dílo, které má sice daleko do analýzy české umělecké scény tohoto století, ale je přímým svědectvím jednoho naplno prožitého života. (mk)

Masarykovské vzpomínky

Společnost Jana Masaryka v pražském nakladatelství Pragma vydala sborník *Otec a syn* od Antonína Suma (1919). Jedná se o další příspěvek do již v současnosti dost bohaté knihovny masarykovské literatury.

Právník a překladatel Antonín Sum pracoval v letech 1947-1949 na ministerstvu zahraničních věcí. V letech 1949-1962 byl politickým vězněm, v dalších letech pracoval v různých dělnických profesích, od roku 1968 do roku 1970 byl starostou Junáka a rok (1969-1970) vykonával funkci tajemníka ÚV Národní fronty.

Podtitul zmiňovaného sborníku zní Tomáš Garrigue a Jan Masarykové ve vzpomínkách přátel a pamětníků. Snahou autora bylo vykreslením portrétů obou Masaryků vzdát poctu dvěma zcela odlišným osobnostem moderních dějin.

Do knihy jsou možná poněkud nesourodě zařazeny různé příspěvky, například masarykovský projev ministra Jana Kavana, zamyšlení Libuše Benešové o Charlottě Masarykové, vzpomínky Arnošta Heidricha na Jana Masaryka a zároveň různé střípky ze života nejoblíbenějšího československého ministra.

Své místo zaujímá v publikaci oddíl, kde jsou publikovány dopisy, anglicky psané dopisy TGM dceři Olze a jejímu manželovi, synu Janovi a jeho paní a dopisy Charlotty Masarykové dcerám Alici a Olze.

Čtenář a zájemce o tento sborník zde najde, i přes všechny nedokonalosti a jistou nevyváženost celé publikace jistě ledacos zajímavého.

(mk)

Ivan Landsmann: Fotr - Torst

Druhý román literárního "naturščika" napsaný v roce 1989. Po nadšení jeho prvotinou Pestré vrstvy, jež se stala literární událostí roku 1999, je tento sarkastický román o zlém člověku možná trochu zklamáním. Jeho sekavé, krátkověké psaní však vtaňuje do cynického světa a způsobu myšlení i jednání jednoho romantického vyšinitce z období 30. a 40. let na Jihlavsku a v Praze víc, než by dokázal jakýkoli náš současný, v jazyku i struktuře psaní rafinovanější a ironičtější autor.

Ivo Vodsedálek: Felixír života - Host

Příslušník první poválečné undergroundové generace (Bondy, I. V., Krejcarová) trochu vzpomíná, ale především drobnými příběhy, poznámkami a verši glosuje dnešek s nadhledem veterána.

TVAR

Třetí číslo literárního obtýdeníku Tvar je mj. věnováno velké personě české literární vědy: Ladislav Matějka napsal studii Arne Novák a turbulentní Roman Jakobson, Hana Bočková článek Arne Novák o Komenském a Jiří Svoboda úvahu Novákovo pojetí tvůrčí osobnosti. Alois Burda se však namísto Arne Nováka zabývá poslední knihou Alexandry Berkové Temná láska. Rozhovor s šéfredaktorem revue Aluze Jiřím Hrabalem se jmenuje Ještě pořád máme více nápadů a schopností než peněz a je věnován také dalším českým literárním periodikům či kulturní atmosféře Olomouce. Rubrika Inicialky objevuje a ukázkou představuje román Martina Mařáka Název, který letos výjde v nakladatelství Host. Z dobových svědectví vybral tentokrát Jiří Staněk usnesení předsednictva Svazu spisovatelů týkající se díla Jaroslava Seiferta Píseň o Viktorce. Odehrávalo se 17. 4. 1950, dnes příležitost k ustrnutí na půli cesty mezi hrůzou a radostí z kouzla nechtěného. Dvou recenzí se dočkal román Jana Balabána Černý beran. Drobnou reminiscencí je připomenut Rudolf Hrušínský v jedné ze svých životních rolí.

ALUZE

Třetí ještě loňské číslo olomoucké revue Aluze. Končí v něm vzpomínky Mojmíra Trávníčka, série komiksů amerického výtvarníka a básníka Edwarda Goreye (1925-2000), který sám vytvořil stovku knih a dalších šedesát ilustroval

(včetně Edwarda Leara nebo Samuela Becketta). "Otec mi v noci nahání strach / sedává na mých příkrývkách. / Že hloupě žvaní, / mi nevádí ani, / je však už deset let na mářách," píše Gorey v jedné ze svých temně humorných veršovanék. Český básník Gabriel Pleska zase píše: " - Kde máš maso, sluníčko? - Sežrali ho jeleni. - Kde máš kosti, měsíci? - Ukradli je krtci." Současné slovenské povídky Radoslava Liptáka, Jaroslava Broze, Rolanda Cagáně a Mária Kopcsaye byly oceněny v soutěži Poviedka 2000; Vladimír Novotný se vrací k historii literárních poutí Čechů na Rus a Eduard Petru hledá hranici mezi národní kulturou a eurokulturou; možná největším trhákem je esej německého filosofa Petera Sloterdijka Pravidla pro lidskou ZOO. Odpověď na Heideggerův dopis O humanismu, uvedený komentářem Břetislava Horyny.

Stěhování koně

Nakladatelství Paseka si za úplatu odvedlo ze stájí Mladé fronty koně řečeného Pegas. Kůň s křídly je symbolem Klubu přátel poezie (KPP), byl vychován na Národní třídě v Československém spisovateli, pak přeběhl do Radlic do Mladé fronty, nyní bude ustájen na pražských Vinohradech. Poslední svazek KPP v Mladé frontě vyšel minulý týden s názvem Papírové polobotky. Autorem je Pavel Šrut. První svazek KPP v Pasece vychází pod názvem Grušas Wacht am Rhein aneb Putovní ghetto (s podtitulem České texty 1973-1989). Autorem je Jiří Gruša.

Jiří Gruša

Poznámka o poesii

Je to jen jedna z mnoha míz které si do nás vyrazily je to jen enigma a kvíz v jazyce jménem tyrylíli

Ich war der Zauberer

Ich war der Zauberer ich war der Fakir co přines koš plný hadů aby je proměnil v provaz a provaz v sloup který stoupal podle mé flětny to já cvičil synka šplhat se vzhůru k prvnímu mraku a mávat mi dolů to já byl zděšen když mi tam zmizel to já ho volal a volám neschopen zrušit tu kosmickou erekci

Vábení

Vábení pokračuje zem ještě koná svou práci ve švestkách bobtná slivovice v oblacích bouřka zvedá se vítr a na prádelni šňůře se třepo třepotá košile po mrtvém už zase jsme něco včas vzdali

Petřín

Když jsem byl krásný promenoval jsem bludištěm uchvácený svou přítomností i v nejkřivějších zrcadlech hlavu jsem nesl vzhůru tělo k ní připláclé ale tak těsně aby se vznášelo nejmíň tři centimetry nad podlahou já se tam štilil parket dělaných z prken popravíť já se tam štilil silnic sypaných popelem z oběšenců já se tam štilil jezer ve kterých tonuly chrámy

Ze sbírky Grušas Wacht am Rhein aneb Putovní ghetto

Pavel Šrut Rodiče a děti

Rodiče s nechtěnými dětmi nepotkáte na nedělní ranní procházce ba ani odpoledne když slunce křivě na obloze dřepí Zato když se setmí vylezají z paneláků a po obloze rozhazují střepy dětí nechtěných rodičů

V kině Čas

Bylo mu patnáct a po plátně šel průvod stínů - jen černá a běl - když poprvé smočil prsty v křtitelnici jakési N. Neviděl její obličej ale čas znachověl Když vyšel ven ulicí táhl průvod těl Neviděl obličej jen tušil děj

Jsmo tak samy

Tak nahě tak nenaplněné Jednoho jarního dne snad neznámý krásný N. stane za dveřmi a my se mu otevřeme a pryč pryč ze skříně někde mezi stromy pověsit se na první větví slyšela N. uprostřed zimy šeptat své letní šaty na ramínku

Příběh slasti

Maminky nebraňte svým chlapečkům když potmě hrají si s blikavou lucerničkou Vždyť příběh slasti je tak krátký: ze tmy do světla ze světla do tmy tam a zpátky

Ze sbírky Papírové polobotky

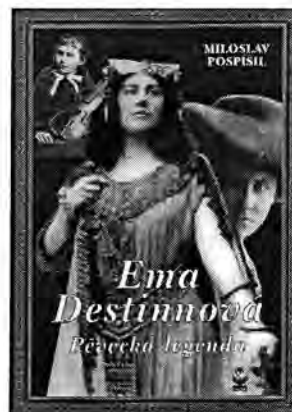
Náš svět podle Alexandra Kramera

Interview se jmenuje kniha 126 novinářských rozhovorů spisovatele a publicisty Alexandra Kramera, vzniklých v letech 1997-2000, které nyní vydalo brněnské nakladatelství Doplněk (836 stran). Čtenáři se tak otevírá široké spektrum politiků, filozofů, duchovních a umělců, které autor vyzval k setkání od okamžiku, kdy v srpnu 1997 začal působit jako redaktor Práva. Potřeby deníku i konkrétní události uplynulých týdnů si vyžádaly, aby většina z nich byli představitelé stran, premiéři, ministři, soudci, státní zástupci, přesto vznikla pozoruhodná mozaika mapující myšlenkový obzor i konkrétní problémy české společnosti konce devadesátých let. Kramer začal psát knihu v době, kdy se chystaly volby, po nichž vystřídal vládnoucí převážně pravicové strany sociální demokracie. Snad i to způsobilo, že nabízí nejvíce setkání (pět) s Milošem Zemanem, po čtyřech vyšlo na Petra Pitharta a Vladimíra Špidlu, třikrát se setkal s Josefem Luxem, Otakarem Motejlem a Stanislavem Grossem. Pokračování výčtu dvou už není tak zajímavé, Klaus, Langer, Ruml, Mlynář, Grebeníček, Kasal, Dostál, Dienstbier ad., mezi ně se ale podvkráté dostali také Ludvík Vaculík a Elie Wiesel. Výběr ukazuje i autorův zájem o otázky přesahující pragmaticky uvažující svět, byt že i s umělci ponejvíce rozmlouvá o věcech společenských. Nevystavuje svoje vyznání do popředí a snaží se nabídnout katolíkům, evangelíkům i Židům možnost vysvětlit vlastní vize i výklady. Interview mají největší půvab v tom, že jsou bezprostřední, postrádají dodatečnou autorizaci, která často vyškrtne to nejzajímavější, zkrátka autor zapne magnetofon a jede se. Vladimír Železný se tak odmítá bavit s recenzentem "vlastní" televize, má přece možnost si ji vypnout; Václav Klaus zase vyslovil přesvědčení, že "touha po penězích tu byla v daleko větší

míře v éře pozdního komunismu", kult peněz "u nás ale nikým vytvářen nebyl a já jsem byl ten poslední, kdo by ho vytvářel." Zajímavých ba veselých citací by mohlo být víc, o čemž se přesvědčí čtenář této rozsáhlé knihy. Kramerovi totiž nečiní potíže s partnerem nesouhlasit, pokládat i nepříjemné otázky. Zajímavý je také slovníček osobností, který dává tušit, že záměr vydat takovou knihu existoval delší čas. Jinak by se asi nestalo, že by Ivan Pilip měl přičteno jen jedno dítě. Téměř celá republika nedávno poznala, že je otcem tří. To je ale opravdu drobnost, cenná jsou vyznání, v nichž Kramer vypovídá nejen o sobě, ale především o tom, jaká byla a je část české politické a duchovní elity

Nakladatelství FAUN

Španělská 6, 120 00 Praha 2

Miroslav Pospíšil - Ema Destinnová Pěvecká legenda
- nakladatelství Petrklíč, 2000

Autor monografiie Emy Destinnové, která vychází již ve třetím vydání, koncipoval svou práci v první řadě jako pěvecký portrét slavné pěvkyně.

Řadu uměleckých a pedagogických podnětů čerpal navíc i z profesionálních kontaktů s některými předními operními umělci, zvl. Marií Podvalovou, Miladou Šubrtovou, Drahomírou Tikalovou, Václavem Bednářem ad.